

บทที่ 3

บทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเซียวฮุดเสงในช่วงหลังการปฏิวัติจีนสำเร็จ (พ.ศ.2454 – พ.ศ.2466)

3.1. บทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเซียวฮุดเสงภายหลังการปฏิวัติจีนประสบความสำเร็จ

เมื่อการดำเนินการของขบวนการปฏิวัติของซุนยัตเซนเริ่มที่จะประสบความสำเร็จในเมืองจีน นับตั้งแต่ที่ขบวนการปฏิวัติสามารถยึดเมืองอูซางได้ในวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2454 (ค.ศ.1911) เซียวฮุดเสงในฐานะที่เป็นผู้นำขบวนการปฏิวัติในเมืองไทย ได้นำเสนอข่าวให้เห็นถึงความสำเร็จในขั้นต้นของขบวนการปฏิวัติว่า “ราษฎรเมืองฮูเป่ได้เป็นขบถยึดเมืองฮั่นคั่วไว้ได้แล้ว แลทำลายสะพานกับทางรถไฟเสียเป็นระยะยาวประมาณ 20 ไมล์”¹

การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับความสำเร็จของการปฏิวัติจีนนั้น เซียวฮุดเสงได้นำเสนอในหนังสือพิมพ์ของเขาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในฉบับภาษาไทยและภาษาจีน โดยในฉบับภาษาจีนได้นำเสนอข่าวต่อมาเป็นลักษณะของ “โปรสเนียลเฆา” ที่มาจากผู้นำขบวนการปฏิวัติที่ปักกิ่ง เพื่อเป็นการประกาศให้ชาวจีนในเมืองไทยได้ทราบว่าในขณะนี้การดำเนินการของขบวนการปฏิวัติได้รับความสำเร็จมากขึ้นเรื่อย ๆ ที่ลงตีพิมพ์ในฮั่วเซียมซินโป ฉบับวันที่ 23 ตุลาคม ร.ศ.130 (พ.ศ.2454) ดังความว่า

ค่านับมายังท่านซินแสทีก๊วย (เซียวฮุดเสง) ทราบ...ได้รับโทรเลขลับจากผู้จัดการเมือง ฮ่องกงอีกฉบับหนึ่งว่า ยึดเมืองอูซางได้แล้ว เทศบาลบาลหลบหนีไปได้ ผู้บัญชาการทหารถูกฆ่าตาย จงรีบจัดแจงส่งเงินไปโดยเร็ว เมื่อข้าพเจ้าได้รับโทรเลขแล้ว ก็คิดบอกไปทุกหัวเมือง ครั้นเมื่อวันที่ ๑๓ เวลาบ่ายสองโมงก็ได้รับโทรเลขฮ่องกงอีกฉบับหนึ่งว่า กองทัพก๊กเหม็งได้เมืองฮั่นยาง แลที่เมืองเซียงซาก็ลุกขึ้นพร้อมกัน แลในวันเดียวนั้นเวลาบ่าย ๕ โมง ๔๕ นาที ก็ได้รับโทรเลขอีกฉบับหนึ่งว่า มณฑลเสฉวนได้คืนหมดแล้ว ทางรถไฟสายปักกิ่งถึงฮั่นคั่วทำลายแล้ว แลในเวลา ๒ ทุ่มครึ่ง ก็ได้รับโทรเลขฮ่องกงอีกฉบับหนึ่งว่า มณฑลฮูเป่ได้ประกาศเป็นริบหรี่แล้ว แลได้รับโทรเลขของบริษัทรอยเตอร์อีกว่า พวกก๊กเหม็งเราในมณฑลฉ่านไฉ่, กวางตุ้ง, ปักกิ่ง, ต่างเตรียมการจะลุกขึ้นพร้อมกันแล้ว อาศรัยเหตุที่ในไม่กี่วันได้รับโทรเลขหลายฉบับเช่นนี้ จึงทราบว่ ซึ่งกองทัพของพวกเรามีชัยชนะ ยกไปถึงไหนก็มีผู้ยินดียอมตามมีกักต²

¹ หจข. ร.6 น.4.7/21 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 14 ตุลาคม ร.ศ.130.

² เรื่องเดียวกัน, วันที่ 23 ตุลาคม ร.ศ.130.

การที่หนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงนำเสนอข่าวในลักษณะของไปรษณีย์เลขานั้น คงจะเพื่อเป็นการยืนยันแหล่งข่าวที่แน่นอน เพื่อแสดงให้เห็นว่าการประสบความสำเร็จของขบวนการปฏิวัติเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง เป็นสิ่งที่ชาวจีนในที่อื่น ๆ ได้รับทราบเช่นเดียวกัน และการนำเสนอข่าวดังกล่าว นอกจากจะเป็นไปเพื่อนำเสนอข่าวความคืบหน้าของความสำเร็จของขบวนการปฏิวัติที่สามารถยึดครองเมืองต่าง ๆ ได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ แล้ว ยังเพื่อเป็นการชักจูงให้ชาวจีนในเมืองไทยเห็นว่า การปฏิวัติเพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงการปกครองในเมืองจีนครั้งนี้คงจะต้องประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน ชาวจีนในเมืองไทยจะได้หันมาร่วมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพื่อให้การสนับสนุนขบวนการปฏิวัติ เนื่องจากในขณะนั้นขบวนการปฏิวัติยังมีปัญหาในเรื่องการขาดแคลนเงินทุนที่จะดำเนินการปฏิวัติต่อไป

จากการที่ไปรษณีย์เลขานับนี้ส่งมาถึงเซียวฮุดเสงโดยตรง เพื่อแจ้งข่าวว่า “พวกแกก่อกบฏเรา” ดำเนินการยึดครองเมืองต่าง ๆ ได้มากขึ้น แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้นำขบวนการปฏิวัติในเมืองไทยของเซียวฮุดเสงที่เมื่อมีเหตุการณ์ใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการปฏิวัติเกิดขึ้น ผู้นำขบวนการปฏิวัติที่ปักกิ่ง ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางแห่งหนึ่งของผู้สนับสนุนขบวนการปฏิวัติจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้³ จึงต้องมีการแจ้งมาให้เซียวฮุดเสงซึ่งเป็นผู้นำขบวนการปฏิวัติในไทยทราบถึงการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้นด้วย เพื่อที่จะได้ทราบว่าต้องดำเนินการเคลื่อนไหวอย่างไรต่อไปเพื่อที่จะสนับสนุนให้การดำเนินการของขบวนการปฏิวัติประสบความสำเร็จเพื่อเป็นการประสานงานในการสนับสนุนขบวนการปฏิวัติภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจากไปรษณีย์เลขานับนี้ ทำให้เซียวฮุดเสงทราบว่าขบวนการปฏิวัติกำลังประสบปัญหาเรื่องเงินที่จะใช้ในการดำเนินการ เนื่องจากในไปรษณีย์เลขานับนี้ได้แนะนำให้เซียวฮุดเสงในฐานะที่เป็นผู้นำขบวนการปฏิวัติในไทย จัดการประชุมชาวจีนที่สนับสนุนขบวนการปฏิวัติในไทย เพื่อให้ร่วมกันบริจาคเงินแล้วส่งไปให้ขบวนการปฏิวัติที่ปักกิ่งเพื่อรวบรวมส่งไปยังเมืองจีนเพื่อใช้ในการดำเนินการปฏิวัติต่อไป

สำหรับหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทยของเซียวฮุดเสงนั้น แม้ว่าหลักฐานของหนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์ในช่วงนี้จะมีไม่สมบูรณ์ แต่จากรายงานของหลวงธรรณิณฤเบศร์ เจ้ากรมกองตระเวนแพนทจีน ก็ทำให้ทราบว่าหนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์ได้นำเสนอข่าวเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินการปฏิวัติอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยจะเห็นได้จากการที่หลวงธรรณิณฤเบศร์ไม่ได้แปลข่าวในหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีนของเซียวฮุดเสง แต่จะสรุปใจความสำคัญของข่าวเพื่อรายงานต่อเจ้าพระยายมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาลเท่านั้น โดยหลวงธรรณิณฤเบศร์จะ

³ ซี แมรี เทิร์นบูล , แปลโดย ร.ศ.ทองสุข เกตุโรจน์ , ประวัติศาสตร์มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน.

รายงาน ว่า “ตั้งที่หนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์ได้ลงแล้วนั้น”⁴ แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทยของเซียวฮุดเสงได้นำเสนอข่าวเกี่ยวกับการปฏิวัติในจีนเช่นเดียวกันกับหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีน และเมื่อเซียวฮุดเสงเห็นว่าการดำเนินการขบวนการปฏิวัติน่าจะประสบความสำเร็จอย่างแท้จริงแล้ว หนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงได้ลงข่าวว่าจะหยุดการออกหนังสือพิมพ์เป็นเวลา 2 วันเพื่อระลึกถึงชัยชนะ และแนะนำให้ชาวจีนในเมืองไทยหยุดงานเพื่อเป็นการแสดงความยินดี ดังความในฉบับวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.130 ว่า

ชาติจีนเราได้เป็นเชลยของคนต่างชาติมาสองร้อยหกสิบปีเศษแล้ว ฟังได้พ้นจากความผูกมัดคราวนี้ การทั้งนี้ย่อมเป็นที่ยินดีอันใหญ่ยิ่งของเพื่อนร่วมชาติเรา ซึ่งแต่เกิดมาก็ฟังได้มีขึ้น บรรดาพวกจีนเราที่อาศัยอยู่ตามต่างประเทศ ที่เป็นผู้มีความรักชาติแลบ้านเมืองอยู่บ้าง ก็ควรจะรับประชุมหาฤกษ์กัน กำหนดวันใดวันหนึ่งหยุดงานทั้งการรับจ้างแลการค้าขาย แสดงความยินดีให้พร้อมกัน⁵

จากการแนะนำดังกล่าวของหนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสง ทำให้รัฐบาลไทยเกรงว่าชาวจีนจะเชื่อตามคำแนะนำของหนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงและทำการหยุดงานและการค้าขาย เนื่องจากชาวจีนกำลังมีความตื่นตัวกับความสำเร็จของการปฏิวัติ และหนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงซึ่งเป็นผู้นำขบวนการปฏิวัติมาตั้งแต่ต้นกำลังได้รับความนิยม เมื่อแนะนำสิ่งใดที่เกี่ยวกับการปฏิวัติออกมาในช่วงเวลานั้นชาวจีนก็อาจจะพากันปฏิบัติตาม ซึ่งอาจจะทำให้เกิดเหตุการณ์เช่นเดียวกับการนัดหยุดงาน ร.ศ.129 ซึ่งจะทำให้เกิดความเดือดร้อนและความวุ่นวายได้

ในวันที่ 9 พฤศจิกายน ร.ศ.130 พระยาอินทราธิบดี สีหราชรองเมือง ผู้บัญชาการตำรวจพระนครบาล ในฐานะที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในกรุงเทพฯ จึงได้เรียกเซียวฮุดเสงมาตักเตือนว่าการลงข่าวแนะนำให้ชาวจีนหยุดงานดังกล่าวเป็นสิ่งที่รัฐบาลไทยเห็นว่าไม่สมควรที่จะกระทำเพราะจะทำให้ประชาชนในเมืองไทยทั่วไปเสียประโยชน์ เซียวฮุดเสงก็ได้กล่าวตอบว่าเขาไม่ทราบเรื่องที่หนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไปลงบทความแนะนำให้หยุดงานโดยอ้างว่าเขาไม่ได้ตรวจหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีน และเขาเองก็ไม่เห็นควรที่จะให้หนังสือพิมพ์เสนอข่าวเช่นนั้น และได้รับรองว่าจะมิให้หนังสือพิมพ์ของเขาเสนอข่าวเช่นนั้นอีกเป็นอันขาด⁶

จากการกล่าวของเซียวฮุดเสงนั้นแสดงให้เห็นว่าเซียวฮุดเสงไม่ต้องการที่จะให้รัฐบาลไทยมองตัวเขาในแง่ไม่ดีว่าเป็นผู้ริเริ่มแนะนำให้ชาวจีนกระทำการที่ไม่สมควร จึงได้อ้างว่าเขามิได้เป็น

⁴ หจข. ร.6 น.4.7/21 รายงานหลวงธรรณินฤเบศร์ถึงเจ้าพระยายมราช ลงวันที่ 28 ตุลาคม ร.ศ.130.

⁵ หจข. ร.6 น.4.7/22 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป ฉบับวันที่ 8 พฤศจิกายน ร.ศ.130.

⁶ หจข. ร.6 น.25/2 รายงานพระยาอินทราธิบดีสีหราชรองเมืองถึงเจ้าพระยายมราช ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน ร.ศ.130.

ผู้ตรวจหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีน จึงไม่ทราบว่ามีหนังสือพิมพ์ได้ลงข่าวในลักษณะดังกล่าว เนื่องจากเขาเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ซึ่งถ้าหากไม่ต้องการที่จะให้หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวในลักษณะดังกล่าวจริง เขาก็สามารถที่จะตรวจสอบหนังสือพิมพ์และห้ามการนำเสนอข่าวนั้นได้ตลอดเวลา แต่เขาก็ยังปล่อยให้มีการนำเสนอข่าวดังกล่าวออกมา โดยการอ้างว่าเขาไม่ได้ตรวจสอบนั้นก็แสดงให้เห็นว่าเขาไม่ได้ขัดขวางการนำเสนอข่าว และการไม่ขัดขวางในการนำเสนอข่าวดังกล่าวของเซียวฮุดเสงยังเห็นได้จากการที่เขาได้พยายามชี้แจงกับพระยาอินทราธิบดีฯ ว่า

ความตื่นเต้นในพวกจีนคราวนี้เป็นการตื่นทั่วกัน เปรียบเสมือนดังน้ำที่ไหลมาแต่ที่สูงถ้าแลเราจะปิดเสียทีเดียวเช่นกับกันด้วยทำนองจะเป็นการลำบากมากทั้งกลัวว่าน้ำนั้นจะล้นป่าข้ามทำนองไปได้⁷

จากคำกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าเซียวฮุดเสงได้พยายามแนะนำรัฐบาลไทยว่าไม่ควรที่จะขัดขวางการแสดงความคิดเห็นของชาวจีนในช่วงเวลานี้ เพราะอาจก่อให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเซียวฮุดเสงเห็นว่าไม่ควรที่จะขัดขวางการแสดงความคิดเห็นของชาวจีน ซึ่งก็เท่ากับว่าการที่มีการเสนอข่าวในลักษณะดังกล่าวในหนังสือพิมพ์ของเขานั้น เขาก็คงจะไม่ได้ขัดขวางเพราะการหยุดงานก็เป็นไปเพื่อแสดงความคิดเห็นเท่านั้น ซึ่งรัฐบาลไทยเองก็เชื่อว่าเป็นไปไม่ได้ที่มีการนำเสนอข่าวดังกล่าวลงในหนังสือพิมพ์ของเขาแล้ว เขาจะไม่ทราบ แต่คาดว่าเซียวฮุดเสงต้องทราบเรื่องราวดังกล่าวอยู่แล้ว แต่ไม่ได้ขัดขวางการนำเสนอมากกว่า⁸ เพราะในฐานะที่เขาเป็นผู้นำในการสนับสนุนขบวนการปฏิวัติจีนในเมืองไทย ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่เขาจะต้องมีความยินดีเป็นอย่างมากกับความสำเร็จของขบวนการปฏิวัติ จนไม่สามารถที่จะอยู่เฉย ๆ ได้ จึงมีการชักชวนให้ชาวจีนหยุดงานเพื่อแสดงความคิดเห็น โดยหนังสือพิมพ์ของเขาเองก็ได้หยุดการพิมพ์เป็นตัวอย่างให้ชาวจีนได้เห็นอีกด้วย ซึ่งการที่หนังสือพิมพ์จะหยุดการพิมพ์จำหน่ายนั้นคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าเจ้าของหนังสือพิมพ์เป็นผู้สั่ง หรืออย่างน้อยที่สุดเจ้าของหนังสือพิมพ์ก็ต้องรับรู้ถึงการจะหยุดการพิมพ์ดังกล่าวด้วย ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าเซียวฮุดเสงเองทราบถึงการแนะนำให้ชาวจีนหยุดงานในครั้งนี้ เพียงแต่ไม่ต้องการที่จะให้เกิดความขัดแย้งหรือสร้างความไม่พอใจให้เกิดขึ้นกับรัฐบาลไทยเท่านั้น

จากการที่เซียวฮุดเสงได้เป็นผู้นำการสนับสนุนขบวนการปฏิวัติจีนในเมืองไทย โดยได้นำเสนอความสำเร็จของขบวนการปฏิวัตินี้ดังกล่าวอย่างต่อเนื่องนั้นได้ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวของชาวจีนในเมืองไทย ดังจะเห็นได้จากเมื่อชาวจีนในเมืองไทยทราบข่าวความสำเร็จของการปฏิวัติจึงได้มีการเคลื่อนไหวในการให้การสนับสนุนขบวนการปฏิวัติโดยการบริจาคเงิน ซึ่งผู้ที่บริจาคเงินเพื่อ

⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁸ เรื่องเดียวกัน.

สนับสนุนการดำเนินการของขบวนการปฏิวัติ นอกจากจะเป็นผู้ที่ให้การสนับสนุนขบวนการปฏิวัติมาแต่เดิมแล้ว ยังมีผู้ที่ไม่ได้ให้การสนับสนุนฝ่ายใดอย่างชัดเจน ในช่วงที่ชาวจีนมีความแตกแยกกันในการสนับสนุนกลุ่มการเมืองในเมืองจีน ก็ได้บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการปฏิวัติในจีนด้วย⁹ นอกจากชาวจีนจะบริจาคเงินสนับสนุนการปฏิวัติแล้ว ชาวจีนในกรุงเทพฯ ยังพากันประดับธงของสาธารณรัฐ ซึ่งเป็นธงที่มีพื้นสีเขียวตรงกลางเป็นรูปดาวสีขาว¹⁰ กันทั่วไป ดังมีรายงานในวันที่ 9 พฤศจิกายน ร.ศ.130 ว่า "...ที่บ้านทวยมี ๒ ร้าน บ้านรักษาร้านหนึ่ง เหนือสามแยก ๒ ร้าน แลหน้าวัดสามจีนใต้ ๑ ร้าน กับที่ถนนเยาวราชตั้งแต่ปากตรอกพระยาอิศรราช ขึ้นมาถึงสี่แยกถนนราชวงศ์มีอยู่อีก ๔ ร้าน..."¹¹ นอกจากนั้นแล้วปฏิกริยาของชาวจีนในเมืองไทยที่เห็นได้ชัดอีกประการจากความสำเร็จของการปฏิวัติก็คือ "การตัดผมเปีย" เพื่อเป็นการแสดงว่าได้ยกเลิกการเป็น "ข้า" ของรัฐบาลราชวงศ์ชิง ภายหลังที่การปฏิวัติเริ่มประสบความสำเร็จก็มีชาวจีนในกรุงเทพฯ พากันตัดผมเปียหลายร้อยคน¹² และยังคงมีรายงานว่ามิชาวจีนตัดผมเปียในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก¹³

สำหรับปฏิกริยาที่สำคัญที่สุดที่เกิดขึ้นกับชาวจีนในเมืองไทยที่เป็นผลมาจากการประสบความสำเร็จของขบวนการปฏิวัติจีนก็คือ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวความคิด โดยชาวจีนโพ้นทะเลรวมทั้งชาวจีนในเมืองไทยได้เริ่มตระหนักในความเป็น "คนจีน" ร่วมกันซึ่งเป็นสำนึกที่เพิ่งเกิดขึ้นภายหลังการปฏิวัติจีน ก่อนหน้านั้นชาวจีนในเมืองไทยไม่เคยเกิดสำนึกร่วมกันมาก่อน เนื่องจากแต่เดิมชาวจีนจะแยกกันตามกลุ่มภาษาพูดตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน และหลังจากนั้นชาวจีนก็ได้เกิดการแตกแยกกันตามการให้การสนับสนุนกลุ่มการเมืองที่เกิดในเมืองจีน แต่ภายหลังการปฏิวัติจีนสำเร็จทำให้ชาวจีนในเมืองไทยเกิดสำนึกในความเป็น "คนจีน" ร่วมกัน และสิ่งที่ตามมาจากสำนึกนี้ก็คือ การเกิดแนวโน้มของความพยายามที่จะประสานความแตกแยก เพื่อสร้างเอกภาพให้เกิดขึ้นภายในชุมชนชาวจีน โดยมุ่งหวังให้เอกภาพดังกล่าวเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่รัฐบาลสาธารณรัฐในเมืองจีน และเพื่อประโยชน์ของชาวจีนทั้งหมด¹⁴ ซึ่งเขียวสุดแสงในฐานะที่เป็นผู้นำขบวนการปฏิวัติจีนในเมืองไทยผู้หนึ่ง จึงได้เป็นผู้มีส่วนในการชักจูงให้ชาวจีนในเมืองไทยมี

⁹ หจข. ร.6 น.4.7/22 รายงานหลวงธรณีเนฎเบครถึงเจ้าพระยามรราช ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน ร.ศ.130.

¹⁰ เป็นธงที่ใช้กันก่อนที่จะมีการตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐจีนได้สำเร็จอย่างเป็นทางการ ซึ่งจะเปลี่ยนจากการใช้ธงลักษณะดังกล่าวเป็นธง 5 สี ซึ่งมีสีแดง เหลือง น้ำเงิน ขาว และดำ.

¹¹ หจข. ร.6 น.4.7/22 รายงานหลวงธรณีเนฎเบครถึงเจ้าพระยามรราช ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน ร.ศ.130.

¹² เรื่องเดียวกัน.

¹³ หจข. ร.6 น.4.7/23 รายงานขุนรักษาพลบุรี สารวัตรใหญ่ถึงคุณหลวงเบญจมาศดุสิตกรม พระยาอธิกรณ์ประกาศ และผู้บังคับการกรมกองตระเวน ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน ร.ศ.130.

¹⁴ ปารรถนา โกเมน, "สมาคมชาวจีนในกรุงเทพฯ พ.ศ.2440 - 2488" (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), หน้า 221.

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่ายเหมือนเช่นเดิม โดยได้เป็นคำแจ้งความในหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป ฉบับวันที่ 13 พฤศจิกายน ร.ศ.130 ว่า

ด้วยบัดนี้พวกจีนเราทวงเอาประเทศกลับคืนมาได้แล้ว เพื่อนร่วมชาติของเรา ก็นับว่าเป็นชาติจีนด้วยกันทุกคน ไม่มีเขตริชต์คันที่จะถือพวกถือคณะกันอีกแล้ว...แลขอตักเตือนเพื่อนร่วมชาติ...ว่า อย่าได้ถือว่าเป็นพวกโน้นพวกนี้อีกเลย ขอแต่รวมสามัคคีให้เป็นก้อนเดียวกัน ต่างประพฤติดูตามหน้าที่ ๆ พลเมืองพึงกระทำก็เป็นการดีแล้ว¹⁵

นอกจากการการลงแจ้งความดังกล่าวแล้ว บทบาทและการเคลื่อนไหวของเซียวฮุดเสงยังได้แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะให้ชาวจีนรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จากการทำเซียวฮุดเสงได้นำเสนอรายละเอียดของการประชุมของสยามพานิชจีนลโมสรหรือเซียงหวย ในเรื่องเกี่ยวกับการหารือเพื่อตักเตือนให้ชาวจีนในกรุงเทพฯ เลิกการถือหมู่ถือพวกถือชาติถือภาษา เพื่อให้เกิดความปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และจะมีการเชิญชวนชาวจีนที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพฯ ทั้งหมดไม่แบ่งว่าเป็นข้างใดมาประชุมร่วมกันที่เซียงหวย เพื่อหารือในเรื่องการที่จะฉลองชัยชนะของฝ่ายปฏิวัติ¹⁶ การที่เซียวฮุดเสงให้ความร่วมมือกับสยามพานิชจีนลโมสรนั้นแสดงให้เห็นว่าเซียวฮุดเสงเองก็ได้ละทิ้งการถือหมู่ถือพวกหรือการแบ่งฝ่ายกันที่มีมาแต่เดิม เพราะจะเห็นได้ว่าก่อนการปฏิวัติจีนนั้น สยามพานิชจีนลโมสรจะเป็นฝ่ายที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลราชวงศ์ชิง ซึ่งเป็นคนละฝ่ายกับเซียวฮุดเสง โดยเห็นได้จากการที่เซียวฮุดเสงพยายามที่จะชี้ให้รัฐบาลไทยเห็นว่าไม่ควรที่จะให้สยามพานิชจีนลโมสรจัดตั้งขึ้น เพราะจะทำให้รัฐบาลราชวงศ์ชิงเข้ามาแทรกแซงการปกครองชาวจีนในเมืองไทยดังที่ได้กล่าวไปแล้ว และยังเห็นได้จากได้จากการนัดหยุดงานของชาวจีน ร.ศ.129 ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการที่เซียงหวยไม่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง ซึ่งเซียวฮุดเสงได้เป็นฝ่ายที่พยายามคัดค้านการนัดหยุดงานในครั้งนั้น แต่เมื่อการปฏิวัติจีนประสบความสำเร็จ เซียวฮุดเสงก็ได้มองข้ามการเป็นปฏิปักษ์กันแต่เดิมของทั้งสองฝ่าย และหันกลับมาให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการสร้างความกลมเกลียวให้เกิดขึ้นในหมู่ชาวจีน เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการสนับสนุนรัฐบาลสาธารณรัฐจีน โดยเซียวฮุดเสงได้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ด้วย

จุดประสงค์ของการจัดการประชุมนั้นมีด้วยกัน 3 ประการคือ 1.จะแนะนำให้ชาวจีนมีความสามัคคีกัน 2.จะปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องการถวายชัยมงคลในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งเพิ่งจะได้ขึ้นครองราชย์ก่อนการปฏิวัติจีน

¹⁵ หจข. ร.6 น.4.7/22 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 13 พฤศจิกายน ร.ศ.130.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, วันที่ 16 พฤศจิกายน ร.ศ.130.

สำเร็จไม่นาน และ 3. หรือเกี่ยวกับการเฉลิมฉลองรัฐบาลใหม่ของเมืองจีน¹⁷ และในที่ประชุมในครั้งนี้นักได้เลือกให้เซียวฮุดเสงเป็นประธานในการประชุม เซียวฮุดเสงจึงได้เป็นผู้แนะนำให้ชาวจีนมีความสมัครสมานสามัคคีกัน ส่วนในเรื่องการถวายชัยมงคลแด่พระมหากษัตริย์ไทยนั้น เซียวฮุดเสงได้เสนอให้ทำหนังสือ ขอให้กระทรวงนครบาลนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายว่าชาวจีนจะขอเข้าเฝ้าเพื่อถวายพระพรชัยมงคล แต่สำหรับเรื่องการเฉลิมฉลองสำหรับเมืองจีนนั้น เซียวฮุดเสงได้แนะนำว่าต้องรอให้รัฐบาลต่างประเทศรับรองว่าจีนเป็นสาธารณรัฐเสียก่อน ซึ่งจะทำให้เมืองจีนมีการปกครองระบอบสาธารณรัฐอย่างเป็นทางการ จึงจะเหมาะสมที่จะจัดเฉลิมฉลอง ซึ่งที่ประชุมได้ตกลงตามข้อเสนอแนะดังกล่าว¹⁸

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภายหลังจากการปฏิวัติจีนประสบความสำเร็จแล้ว เซียวฮุดเสงได้รับการยอมรับมากขึ้นในหมู่ชาวจีนในกรุงเทพฯ โดยมีฐานะเสมือนว่าเป็น “ผู้นำ” ของชาวจีนในเมืองไทย จากในช่วงก่อนหน้าที่ชาวจีนในเมืองไทยจะมีความแบ่งแยกกันตามกลุ่มภาษาพูดนั้น ในแต่ละกลุ่มภาษาพูดก็จะมีผู้นำของตน และต่อมาเมื่อชาวจีนมีการแบ่งแยกกันตามกลุ่มการเมืองในเมืองจีนนั้น แต่ละกลุ่มการเมืองก็จะมีรับการยอมรับ “ผู้นำ” อยู่แต่เฉพาะในกลุ่มของตน แต่เมื่อชาวจีนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายหลังจากการปฏิวัติจีน โดยจะเห็นได้จากที่ประชุมแห่งนี้ถือได้ว่าเป็นที่ประชุมกลางของชาวจีนทั้งหมด โดยไม่มีการแบ่งฝักฝ่าย และเป็นศูนย์รวมกลุ่มชาวจีนทั้ง 5 ภาษาพูดในเมืองไทย ซึ่งการที่ที่ประชุมเลือกให้เซียวฮุดเสงเป็นประธานและเป็นผู้แนะนำในการดำเนินการต่าง ๆ สำหรับชาวจีน ก็เท่ากับว่าที่ประชุมกลางของชาวจีนแห่งนี้ได้ให้การยอมรับการเป็น “ผู้นำ” ชุมชนชาวจีนในเมืองไทยของเซียวฮุดเสง

¹⁷ หจข. ร.6 น.4.7/22 รายงานหลวงธรณีเนฎเบศรีถึงเจ้าพระยาอมราช ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน ร.ศ.130.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน.

* ชาวจีนที่ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้แนะนำในแต่ละกลุ่มภาษาพูด เช่น จีนแต้จิ๋ว ได้แก่ ดันฮ้อฮ้วง เจ้าของบริษัทหวังหลี่, จีนฮก นายอากกรบ่อนเบี้ยและหอยคนสำคัญ และจินตันไซฮ้อ จีนแคะ ได้แก่ อึ้งเหมี้ยวเหยียน หรือ อึ้งล่าซ่า เป็นเจ้าของกิจการค้าไม้และทำป่าไม้, จูซงซัน เจ้าของร้านขายยา, จูเซียงสิ่ว และย่องเฮียงซิว เจ้าของร้านขายสุรา จีนกวางตุ้ง ได้แก่ นายว่องฮังเจา คอมปราโดร์คนสำคัญของธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้, จินหว่องหยง ผู้รับเหมาก่อสร้าง และเหลียงซิวซัน เจ้าของกิจการโรงสี จีนฮกเกี้ยน ได้แก่ เซียงเกงเหลิน คอมปราโดร์ห้างวินเซอร์, จินตันฮองหยู เจ้าของร้านขายสุรา และจินเลียงดินปัง เจ้าของร้านขายสินค้า จีนไหหลำ ได้แก่ ฮุนกิมฮวด (โกศล ฮุนตระกูล) เจ้าของการค้าหลายประเภท, จินลิ้มกะหลั่น เจ้าของโรงเลื่อยจักร และจินย่วน เจ้าของโรงสีไฟ เป็นต้น รายละเอียดใน ปรากรถนา โกเมน, “สมาคมชาวจีนในกรุงเทพฯ พ.ศ.2440-2488”, หน้า 61 – 64.

3.1.1 เชี่ยวสุตเสงกับการจัดตั้งองค์กรที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลสาธารณรัฐจีน

ภายหลังจากที่ขบวนการปฏิวัติภายในเมืองจีนเริ่มประสบความสำเร็จจากการยึดเมืองอยู่ข้างได้ และขบวนการปฏิวัติก็สามารถยึดเมืองต่าง ๆ ได้ตามมากล่าวคือ ในวันที่ 11 และวันที่ 12 ตุลาคม กองทัพใหม่ที่ประจำการอยู่ในฮั่นไฮว และฮั่นหยาง สามารถปฏิวัติปลดแอกตนเองออกจากการปกครองของราชวงศ์ชิงได้สำเร็จก่อนเมืองอื่น ๆ ในจีน ยังผลให้มณฑลต่าง ๆ ตามอย่างโดยที่มณฑลหุเป่ย์ประกาศตนเป็นอิสระในวันที่ 12 ตุลาคม มณฑลส่านซีและหูหนานประกาศเป็นอิสระตามมาในวันที่ 22 ตุลาคม มณฑลเจียงซีในวันที่ 24 ตุลาคม ซานซีในวันที่ 29 ตุลาคม ยูนนานและอันฮุยวันที่ 31 ตุลาคม เจียงซูและเซียงไฮ้ (ซ่งไห่) วันที่ 3 พฤศจิกายน กุ้ยโจวและเจ้อเจียงวันที่ 4 พฤศจิกายน กว่างซีในวันที่ 7 พฤศจิกายน ฮกเกี้ยนและกวางตุ้ง (กวางตง) วันที่ 9 พฤศจิกายน ซานตุง (ซานตง) วันที่ 13 พฤศจิกายน และมณฑลเสฉวน (ซื่อซวน) ในวันที่ 22 พฤศจิกายน เป็นมณฑลหลังสุดคงเหลือแต่มณฑลที่อยู่ภายในใกล้กับบริเวณเมืองหลวงที่ยังอยู่ภายใต้อิทธิพลโดยตรงของรัฐบาลราชวงศ์ราชวงศ์ชิง คือ จี้ลี้กับเหอหนาน 2 มณฑล และมณฑลรอบนอกสุดพรมแดน คือ ซินเจียง กับกานสูอีก 2 มณฑลเท่านั้น¹⁹

เมื่อการดำเนินการปฏิวัติจีนประสบความสำเร็จมากขึ้นดังกล่าว ก็ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการสนับสนุนทางการเงินเพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะสามารถมีชัยชนะเหนือรัฐบาลราชวงศ์ชิงได้อย่างเด็ดขาด ชาวจีนในเมืองไทยจึงได้มีการสนับสนุนทางการเงิน โดยการจัดตั้ง “สโมสรเรียโรเงินเพื่ออุดหนุนบ้านเมือง” หรือมีชื่อภาษาจีนว่า “ตงฮั่วกิวจี้กั๊กบูเกี้ยน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียโรเงินจากชาวจีนในเมืองไทยส่งไปสนับสนุนรัฐบาลสาธารณรัฐจีนโดยเฉพาะ²⁰

การจัดตั้งสโมสรเรียโรเงินเพื่ออุดหนุนบ้านเมืองนี้ ได้เริ่มขึ้นจากการประชุมกันที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ ในวันที่ 9 ธันวาคม ร.ศ.130 (พ.ศ.2454) โดยมีเชียวสุตเสงเป็นประธานของการประชุมในครั้งนี้ เพื่อหารือเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรสำหรับเรียโรเงินส่งไปสนับสนุนรัฐบาลใหม่จีน ซึ่งที่ประชุมได้ตกลงให้มีการจัดตั้งสโมสรเรียโรเงินแห่งนี้ขึ้น ซึ่งจะมีลักษณะเป็นสโมสรชั่วคราวก่อน โดยได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการของสโมสรเพื่อรับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียโรเงินโดยเฉพาะ ซึ่งเชียวสุตเสงได้ดำรงตำแหน่งเป็นอุปนายกของสโมสรแห่งนี้ด้วย

การที่เชียวสุตเสงซึ่งเป็นผู้นำของสโมสรจีนกรุงเทพฯ และเป็นประธานของการประชุมเพื่อจัดตั้งสโมสรเรียโรเงินแห่งนี้ ก็สะท้อนให้เห็นว่าเชียวสุตเสงต้องเป็นผู้หนึ่งที่มีความคิดริเริ่มในการจัดตั้งองค์กรเพื่อการช่วยเหลือทางการเงินแก่รัฐบาลสาธารณรัฐจีน ทั้งนี้เนื่องจากเชียวสุตเสงก็ได้

¹⁹ ทวีป วรดิลก, ประวัติศาสตร์จีน จากสงครามฝิ่นถึงปฏิวัติซินไฮ่ (ค.ศ.1840 – 1911). (กรุงเทพฯ : ยุคใหม่, 2524), หน้า 246 – 247.

²⁰ หจข. ร.6 น.4.7/24 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 13 ธันวาคม ร.ศ.130.

ให้ความช่วยเหลือทางการเงินโดยการเรียโรเพื่อช่วยขบวนการปฏิวัติของขุนยัดเขนมาโดยตลอดอยู่แล้ว ฉะนั้นเมื่อการปฏิวัติสำเร็จและชาวจีนส่วนใหญ่มีความชื่นชมยินดีจึงคิดที่จะจัดระเบียบในการเรียโรให้เป็นระบบ ไม่ต้องคอยประกาศลงหนังสือพิมพ์ทุกครั้งที่มีความต้องการเงิน โดยให้มีองค์กรรับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง แต่การที่เซียวสุดแสงไม่ได้ดำรงตำแหน่งสภานายกของสโมสรเรียโรเงิน แต่กลับเป็น "จิ้นฮง" หรือยี่กอสอง (พระอนุวัตราชนิยม)²¹ ที่ได้ดำรงตำแหน่งนี้ขึ้น เนื่องจาก การที่จิ้นฮงได้บริจาคให้แก่สโมสรเรียโรแห่งนี้เป็นจำนวนเงินสูงสุดถึง 50,000 เหรียญ ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สูงมากเมื่อเทียบกับคณะกรรมการคนอื่น ๆ²¹

แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าเซียวสุดแสงจะไม่ได้เป็นสภานายกของสโมสรเรียโร แต่เซียวสุดแสงก็ยังคงมีบทบาทอยู่มากในสโมสรแห่งนี้ นับตั้งแต่การ "เลือก" ใช้สโมสรเงินกรุงเทพฯ เป็นสำนักงานใหญ่ของสโมสรนี้ ซึ่งจากการที่เซียวสุดแสงเป็นหัวหน้าของสโมสรเงินกรุงเทพฯ จึงทำให้เซียวสุดแสงน่าจะมีบทบาทสำคัญในการอนุญาตให้ใช้สถานที่ของสโมสรเงินกรุงเทพฯ ในการดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับสโมสรเรียโรเงินแห่งนี้ นอกจากนี้ตามข้อบังคับของสโมสรเรียโรเงินแห่งนี้ยังได้กำหนดให้อุปนายก ก็คือเซียวสุดแสง มีหน้าที่ร่วมกับสภานายกในการรักษาตราประทับตรา และเป็นผู้ชี้ขาดในกิจการงานทั้งหมด รวมถึงการควบคุมกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสโมสรในการดำเนินการต่าง ๆ อีกด้วย²² และเซียวสุดแสงยังมีบทบาทในการดึงดูดความสนใจของบรรดาชาวจีนทุกระดับให้เข้าร่วมบริจาคเงิน โดยการนำรายชื่อของผู้ที่ลงนามบริจาคในสมุดหรือใบปลิวของสโมสรลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไปแบบวันต่อวัน โดยตีพิมพ์ทุกรายชื่อไม่ว่าจะบริจาคเป็นจำนวนมากน้อยเพียงไร ซึ่งวิธีการดังกล่าวของเซียวสุดแสงได้ส่งผลทางจิตวิทยาทำให้มีผู้ร่วมบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือรัฐบาลสาธารณรัฐเป็นจำนวนมาก การประกาศรายชื่อผู้ร่วมบริจาคในหนังสือพิมพ์มิได้ทำขึ้นเฉพาะในช่วงแรกของการจัดตั้งสมาคมเท่านั้น แต่ได้มีการประกาศจนถึงเดือนพฤษภาคม ร.ศ.130 (พ.ศ.2454)²³ จากที่กล่าวมาข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่า ถึง

---

²¹ จิ้นฮงหรือยี่กอสอง หรือพระอนุวัตราชนิยม (ตันสกุลเตชะวนิช) เป็นนายอกรบ่อนเบี้ยและหอยที่สำคัญ รับผิดชอบทั้งอกรบ่อนเบี้ย หอยและฝิ่น มีทั้งที่มณฑลกรุงเทพฯ และมณฑลอื่น ๆ เป็นเจ้าของร้านรับส่งสินค้าต่างประเทศ และมีหุ้นอยู่ในบริษัทเรือเมลิจินสยาม 300,000 บาท และจิ้นฮงผู้นี้ได้ส่งเงินไปช่วยทำบุญและอุดหนุนคนในเมืองจีนมาก เพื่อเป็นการเอาใจรัฐบาลจีน และเพื่อให้ได้รับการแต่งตั้งเป็นขุนนางจีน รายละเอียดใน บรรณา โกแมน, "สมาคมชาวจีนในกรุงเทพฯ พ.ศ.2440-2488", หน้า 125.

²¹ หจข. ร.6 น.4.7/24, คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 11 ธันวาคม ร.ศ.130.

²² เรื่องเดียวกัน, ข้อบังคับของสโมสรจัดการเรียโรเงินเพื่อบำรุงการบ้านเมือง วันที่ 13 ธันวาคม ร.ศ.130.

²³ หจข. ร.6 น.4.7/29 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป เดือนพฤษภาคม ร.ศ.130.

แม้เชี่ยวชาญแสงจะมีได้มีตำแหน่งเป็นสภานายกของสโมสรแห่งนี้ แต่เชี่ยวชาญแสงก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวเพื่อที่จะรวบรวมเงินส่งไปช่วยรัฐบาลสาธารณรัฐจีน

เมื่อมณฑลต่าง ๆ เป็นจำนวนมากได้ประกาศเป็นอิสระจากรัฐบาลราชวงศ์ชิง เพื่อเข้าร่วมการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ที่มีการปกครองระบอบสาธารณรัฐแล้ว ผู้เข้าร่วมการปฏิวัติจึงได้มีการปรึกษาหารือกันเพื่อจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ผู้นำทางทหารที่ก่อการปฏิวัติและหน่วยอิสระอื่น ๆ ที่มีความเลื่อมใสในอุดมการณ์ปฏิวัติได้ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมที่เซี่ยงไฮ้ ต่อมาในวันที่ 30 พฤศจิกายน ได้ย้ายไปที่อันโหว จนในที่สุดวันที่ 4 ธันวาคม จึงได้มีการประกาศสถาปนารัฐบาลชั่วคราวขึ้นที่นานกิง โดยมีการเลือกตั้งให้ หลีหยวนหง ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด หวงชิงเป็นรองผู้บัญชาการ แต่ทั้งสองไม่ยอมรับตำแหน่ง และจะรอให้ซุนยัตเซนเดินทางกลับมาจากต่างประเทศเสียก่อน เนื่องจากในช่วงที่เริ่มมีการปฏิวัติที่อูซาง ซุนยัตเซน ไม่ได้อยู่ในเมืองจีน และหลังจากที่ซุนยัตเซนเดินทางกลับมาถึงเซี่ยงไฮ้แล้ว ก็ได้มีการเลือกตั้งจากผู้แทนท้องถิ่นอย่างเกือบเป็นเอกฉันท์ในวันที่ 29 ธันวาคม เพื่อให้ซุนยัตเซนดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีชั่วคราวของรัฐบาลสาธารณรัฐจีน และซุนยัตเซนได้ปฏิญาณตนเข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีชั่วคราว ในวันที่ 1 มกราคม ที่เมืองนานกิง (หนานจิง) ซึ่งถือว่าเป็นวันที่หนึ่งของสาธารณรัฐจีน แต่ในขณะนั้นรัฐบาลราชวงศ์ชิงก็ยังคงดำรงอยู่²⁴

เมื่อรัฐบาลชั่วคราวของซุนยัตเซนได้ประกาศการเริ่มต้นการปกครองระบอบสาธารณรัฐแล้วนั้น เชี่ยวสุดแสงในฐานะ “ผู้นำ” ชาวจีนในเมืองไทยคนหนึ่งก็ได้ตอบรับการกระทำดังกล่าวโดยมีการจัดการประชุมที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ เพื่อตกลงที่จะทำการรณรงค์ลงเพื่อเป็นการแสดงความยินดีกับความสำเร็จดังกล่าว โดยในที่ประชุมได้ตกลงกันว่าจะทำการเฉลิมฉลองปีใหม่ (ตรุษจีน) ในปีนี้ให้ยิ่งใหญ่กว่าทุกปีเพื่อเป็นที่ระลึก²⁵

ต่อมารัฐบาลสาธารณรัฐจีนที่นานกิงซึ่งนำโดยซุนยัตเซน และรัฐบาลราชวงศ์ชิงที่ปักกิ่งได้มีการตกลงเจรจาประนีประนอมกัน เพราะต่างฝ่ายต่างก็ไม่พร้อมทั้งทางด้านการเงินและการทหารที่จะทำการสู้รบกันต่อไป ในที่สุดก็ได้มีการตกลงกันในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2454 ตามข้อเสนอของซุนยัตเซน ระหว่างรัฐบาลจีนปักกิ่งและนานกิง โดยหยวนซื่อไซ่ ข้าหลวงของรัฐบาลปักกิ่งผู้ซึ่งเป็นตัวแทนในการเจรจากับรัฐบาลนานกิง จะเป็นผู้จัดการให้จักรพรรดิฉินราชวงศ์ชิง คือ พระเจ้าปูยี (Pu Yi) ออกจากราชสมบัติ และปรับปรุงประเทศจีนภายใต้การปกครองระบอบสาธารณรัฐ โดยซุนยัตเซนจะยอมลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี และให้หยวนซื่อไซ่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสาธารณรัฐจีนแทน เพื่อให้เมืองจีนได้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

²⁴ ทวีป วรดิลก, ประวัติศาสตร์จีน จากสงครามฝิ่นถึงปฏิวัติซินไฮ่ (ค.ศ.1840 – 1911). หน้า 251.

²⁵ หจข. ร.6 น.4.7/25 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 15 มกราคม ร.ศ.130.

ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2454 รัฐบาลนานกิงก็ตกลงเลือกหยวนซื่อไช่ เป็นประธานาธิบดีของสาธารณรัฐจีน โดยหยวนซื่อไช่ ได้ปฏิญาณตนเข้ารับตำแหน่งในวันที่ 10 มีนาคม และได้ย้ายรัฐบาลกลับไปอยู่ที่ปักกิ่งตามเดิม²⁶ เหตุการณ์วุ่นวายต่างๆ ในจีนก็ค่อยๆ สงบลง และจีนก็รวมกันได้ดังเดิม ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็เกิดขึ้นภายในเมืองจีน

เมื่อรัฐบาลจีนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว ก็เริ่มที่จะทำการบริหารเมืองจีนต่อจาก รัฐบาลราชวงศ์ชิง แต่ยังคงมีปัญหาทางด้านการเงินอยู่เช่นเดิม จึงได้มีการส่งผู้แทนเพื่อเดินทางไป เรียกรายเงินในชุมชนชาวจีนในที่ต่าง ๆ ซึ่งก็รวมถึงเมืองไทยด้วย ทำให้เซียวฮุดเสงในฐานะที่เป็นผู้นำ ชาวจีนในเมืองไทยคนหนึ่งจึงได้มีบทบาทในการเป็นผู้ให้การรับรองเจ้าพนักงานคลัง 2 คนที่จะเข้ามาชักชวนชาวจีนในเมืองไทยให้เห็นถึงความผิดเคืองของรัฐบาลจีน เพื่อที่จะได้บริจาคเงินเพื่อให้ความช่วยเหลือรัฐบาลสาธารณรัฐ ซึ่งเซียวฮุดเสงได้ให้เจ้าพนักงานจีนทั้ง 2 พำนักอยู่ที่สโมสรจีน กรุงเทพฯ ตลอดเวลาที่อยู่ในเมืองไทย²⁷ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้จุดประสงค์ในการเรียกรายเงินของเจ้าพนักงานจีนทั้ง 2 ประสบความสำเร็จ นอกจากนั้นการเป็น “ผู้นำ” ชาวจีนในเมืองไทยของเซียวฮุดเสงยังเห็นได้จากการที่เมื่อหยวนซื่อไช่ได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีจีนแล้ว ได้ส่งโทรเลขถึงคณะหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไปที่เซียวฮุดเสงเป็นเจ้าของ เพื่อแสดงความยกย่องชาวจีนในเมืองไทย ลงวันที่ 13 มีนาคม ร.ศ.130 มีใจความว่า

การที่ได้ก่อให้เกิดประเทศจีนแปรรูปปฏิรูปอีกครั้งนี้ ก็เพราะเพื่อนร่วมชาติมีความอุตสาหะ ทนความลำบากเหน็ดเหนื่อยมาช้านาน การจึงบรรลุสำเร็จได้... ข้าพเจ้ามีความยินดีและได้สรรเสริญคุณความดีของท่านทั้งหลายอยู่เสมอ ...แต่ยังต้องขอให้ท่านผู้ที่ตั้งใจบำรุงชาติแลบ้านเมือง ช่วยส่งความเห็นไปตักเตือนแนะนำบ้าง เพื่อจะได้ช่วยให้บ้านเกิดเมืองนอน ก้าวขึ้นสู่ทางศิวิไลซ์โดยรวดเร็วจะเป็นที่ขอบใจมาก²⁸

การที่หยวนซื่อไช่เลือกที่จะส่งโทรเลขมาให้คณะหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป เพื่อเป็นผู้แทนในการส่งไปให้คณะสมาคมอื่น ๆ ต่อไปนั้น ก็เท่ากับว่ารัฐบาลสาธารณรัฐจีนเห็นว่า คณะของเซียวฮุดเสงเป็น “ตัวแทน” ของชาวจีนในเมืองไทย เนื่องจากที่คณะของเซียวฮุดเสงได้เป็นผู้ให้การสนับสนุนขบวนการปฏิวัติจีนมาโดยตลอด

²⁶ ทวีป วรดิลก (เรียบเรียง), การเมืองทมิฬ ตอน อังยี่ครองเมือง. (กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, 2533) , หน้า 164.

²⁷ หจช. ร.6 น.4.7/26 รายงานหลวงธรณีหนุเบศร์ถึงเจ้าพระยามรราช ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ร.ศ.130.

²⁸ หจช. ร.6 น.4.7/27 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 13 มีนาคม ร.ศ.130.

เมื่อเหตุการณ์ภายในเมืองจีนมีความสงบเรียบร้อย สามารถตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้แล้ว ชาวจีนโพ้นทะเลที่อยู่อาศัยตามดินแดนต่าง ๆ เกิดความต้องการที่จะให้ชาวจีนในที่ต่าง ๆ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการให้การสนับสนุนรัฐบาลสาธารณรัฐจีนต่อไป ดังนั้นในเดือนกรกฎาคม ร.ศ.131 (พ.ศ.2455) จึงได้มีการก่อตั้งสโมสร "ฮั่วเคี้ยวลันฮะหวย" หรือ "สโมสรรวมจีนต่างประเทศ" ขึ้น มีศูนย์กลางอยู่ที่เซี่ยงไฮ้ ซึ่งความต้องการให้ชาวจีนรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนี้ได้รับความหมายรวมถึงชาวจีนในเมืองไทยด้วย สโมสรแห่งนี้จึงได้มีจดหมายมาถึงสโมสรจีนกรุงเทพฯ เพื่อแนะนำให้ชักชวนชาวจีนในเมืองไทยให้ร่วมกันจัดตั้งสโมสรดังกล่าวขึ้นในไทย เพื่อเป็นองค์กรกลางของชาวจีนในไทย ในการติดต่อกับศูนย์กลางของสโมสรในเซี่ยงไฮ้²⁹ โดยได้มีการจัดการประชุมที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการชั่วคราว โดยในครั้งแรกได้นัดประชุมในวันที่ 4 สิงหาคม ร.ศ.131³⁰ แต่ปรากฏว่ามีชาวจีนกวางตุ้งได้ลี้ภัยหนีไปลงคะแนนเพื่อเลือกกรรมการไปไซในหีบเลือกตั้งก่อนเวลาที่จะมีการเปิดประชุม เพื่อจะเลือกให้ "เสียงคิ่นเซ็ง" (เป็นจีนกวางตุ้ง) เป็นสภานายก จึงทำให้ต้องเลื่อนการประชุมเพื่อเลือกกรรมการของสโมสรออกไป³¹ จากการที่มีชาวจีนกระทำการทุจริตในการเลือกสภานายกของสโมสรแห่งนี้ แสดงให้เห็นว่าตำแหน่งสภานายกของสโมสรนี้มีความสำคัญ ทำให้มีผู้ที่ต้องการจะดำรงตำแหน่งกระทำการทุจริตดังกล่าว

จากการที่มีทุจริตในการเลือกตั้งคณะกรรมการชั่วคราวนั้น ทำให้มีการเลื่อนการประชุมออกไปเป็นวันที่ 25 สิงหาคม ร.ศ.131 ที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ โดยการประชุมในวันนี้จะเป็นการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการชั่วคราวไว้เป็นหลักของสโมสรก่อน ต่อเมื่อวาระเบียบของสโมสรได้เรียบร้อย จึงจะได้ขยายกิจการของสโมสรให้แพร่หลายขึ้น แล้วจะมีการประชุมชาวจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองไทยเพื่อจะเลือกตั้งคณะกรรมการให้แน่นอนต่อไป ซึ่งในการประชุมครั้งนี้เซียวฮุดแสงได้รับเลือกให้เป็นสภานายกสโมสรของคณะกรรมการชั่วคราว และในที่ประชุมได้ตกลงในเรื่องการตั้งชื่อของสโมสรแห่งนี้ซึ่งเป็นสาขาที่ตั้งขึ้นในเมืองไทยของสโมสร "ฮั่วเคี้ยวลันฮะหวย" ที่เซี่ยงไฮ้ ให้ใช้ชื่อว่า "ฮั่วเคี้ยวลันฮะฮุนหวย" โดยมีจุดประสงค์เพื่อจะใช้สโมสรแห่งนี้เป็นที่ชักจูงชาวจีนในเมืองต่าง ๆ ให้ติดต่อกัน และให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกันเป็นที่ตั้ง³²

²⁹ หจข. ร.6 น.4.7/28 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 16 เมษายน ร.ศ.131.

³⁰ หจข. ร.6 น.4.7/31 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 31 กรกฎาคม ร.ศ.131.

³¹ หจข. ร.6 น.4.7/32 รายงานหลวงธรณีนถุเบครีถึงเจ้าพระยามรราช ลงวันที่ 5 สิงหาคม ร.ศ.131.

³² หจข. ร.6 น.25/13 คำแปลใบปลิวคำนำของ "เซียมล้อฮั่วเคี้ยวลันฮะฮุนหวย"

จากการที่สโมสรแห่งนี้เป็นสาขาของสโมสรที่เชียงใหม่ซึ่งได้ลงทะเบียนกับรัฐบาลจีน³³ ซึ่งเท่ากับว่าสโมสรแห่งนี้ได้รับการรับรองจากรัฐบาลจีนในการจะเป็นศูนย์กลางในการติดต่อ ดูแล ชาวจีนโพ้นทะเล ทำให้สาขาของสโมสรแห่งนี้ในเมืองไทยมีฐานะเสมือนเป็นองค์กรที่เป็นตัวแทน ของชาวจีนในเมืองไทยในการติดต่อกับศูนย์กลางของสโมสรที่ทำหน้าที่ในการดูแลชาวจีนโพ้น ทะเล ซึ่งจะเห็นได้จากข้อบังคับข้อหนึ่งของสโมสรแห่งนี้ที่ว่า

ในระหว่างที่ยังเป็นสมาคมชั่วคราวอยู่นี้ บรรดาสมาชิกหรือคนนอก สมาคมที่มีสมาชิกชักนำมาว่า มีความเดือดร้อนในเรื่องถ้อยความ จะขอร้อง ต่อศาลในประเทศที่อาศัย หรือมีกิจธุระสิ่งไรที่จะขอต่อรัฐบาลของตนก็ดี หรือ การที่จะชักนำให้รู้จักกับสมาคมสาขาในเมืองอื่น ๆ ก็ดี สมาคมสาขานี้ จะรับเป็น ธุระจัดการให้ แต่ผู้นั้นจะต้องออกค่าแถมปีแลค่าฤชาธรรมเนียมเอง³⁴

ดังนั้นการที่เซียวฮุดเสงได้ดำรงตำแหน่งสมานายกของสโมสรแห่งนี้ จึงทำให้เขามีฐานะ เสมือนเป็น "ผู้นำ" ชาวจีนที่เป็นทางการที่รัฐบาลจีนให้การรับรองเพราะสมาคมแห่งนี้ได้รับฉันทะ จากสมาคมกลางที่เชียงใหม่ และจะเห็นได้จากบทบาทของสมาคมนี้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางความ สัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจีนที่เดินเข้ามาในประเทศไทย เช่น จันแกงแซ ย่งแซเกีย ฮูไวดัก³⁵ กับชาวจีนในไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเซียวฮุดเสงในฐานะที่เป็นสมานายกของสมาคมแห่ง นี้ แม้จะเป็นเพียงคณะกรรมการชั่วคราว ก็แสดงว่าเซียวฮุดเสงในขณะนั้นก็ต้องได้รับการยอมรับ จากชาวจีนโดยทั่วไปจึงได้รับเลือกให้ผู้นำของสมาคมที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวแทนชาวจีน ซึ่งก็ทำ ให้เซียวฮุดเสงมีฐานะเป็นผู้นำของชาวจีนที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ

การที่เซียวฮุดเสงได้รับเลือกให้มีฐานะดังกล่าวทำให้เซียวฮุดเสงเกรงว่ารัฐบาลไทยจะมอง ตัวเขาในแง่ที่ไม่ดีนัก ที่เขามีฐานะเป็นเสมือนตัวแทนรัฐบาลจีนในเมืองไทยที่อาจจะทำให้รัฐบาล จีนเข้าแทรกแซงการปกครองชาวจีนในเมืองไทย จึงทำให้เซียวฮุดเสงได้มีหนังสือถึงเจ้าพระยาม ราชเสนาบดีกระทรวงนครบาล ในวันที่ 30 สิงหาคม ร.ศ.131 ว่าการที่เขาต้องรับตำแหน่งเป็น สมานายกของสโมสร "ฮั่วเคี้ยวลันฮะฮุนหวย" ก็เพราะเห็นว่าจะถึงอย่างไรสโมสรแห่งนี้ก็ต้องมีการ จัดตั้งขึ้นอย่างแน่นอน เพราะในเมืองจีนและหัวเมืองต่างประเทศก็มีการจัดตั้งขึ้นเกือบทั่วกันแล้ว เซียวฮุดเสงจึงได้ยอมรับตำแหน่งสมานายกของสโมสรนี้ เพราะเห็นว่าจะดีกว่าที่จะให้คนอื่นดำรง ตำแหน่ง ซึ่งมีผู้ที่ต้องการจะดำรงตำแหน่งนี้อยู่หลายคน เช่น ยี่ห้องวนฮวดเสง ยี่ห้อแต่เคียมหัว

³³ หจข. ร.6 น.4.7/28 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 16 เมษายน ร.ศ.131.

³⁴ หจข. ร.6 น.25/13 คำแปลใบปลิวคำนำของ "เซียมล้อฮั่วเคี้ยวลันฮะฮุนหวย"

³⁵ หจข. ร.6 น.25/29 ข้าราชการจีนและคหบดีชาวจีนเข้ามากรุงเทพฯ วันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2455 -

จีนปิ่น ผู้เป็นหัวหน้าของฮั่วเคี้ยวเกียวกั๊กิมฮะฮวย จีนเสียงคิ่นเซ็ง (เป็นผู้ที่มีกลุ่มจีนกวางตุ้งทำการทุจริตในการเลือกตั้งครั้งแรกโดยลักลอบนำใบเลือกตั้งไปใส่ไว้ในหีบก่อนเวลาประชุม) เป็นต้น การที่มีชาวจีนต้องการที่จะดำรงตำแหน่งนี้หลายคนนั้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของตำแหน่งนี้ ซึ่งเป็นเสมือนผู้นำชาวจีนในเมืองไทยที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ เพราะผู้ที่ดำรงตำแหน่งนี้จะเป็นผู้แทนของชาวจีนในเมืองไทยในการติดต่อกับรัฐบาลสาธารณรัฐจีน³⁶ แต่ผู้ที่ต้องการจะดำรงตำแหน่งเหล่านี้ไม่เป็นที่พอใจของสมาชิกของสโมสรร เซียวฮุดเสงจึงต้องรับตำแหน่งนี้ และเห็นว่า “ถ้าเกล้ายังอยู่ในสมาคมนี้ตราบดีแล้ว เปนอันรับประกันได้ว่า ไม่ให้พวกสมาคมนี้คิดนอกใจรัฐบาลสยามได้”³⁷

การชี้แจงของเซียวฮุดเสงนอกจากจะเป็นการพยายามให้รัฐบาลไทยเข้าใจว่าเขามีความต้องการที่จะดำรงตำแหน่งดังกล่าว แต่จำเป็นที่จะต้องรับตำแหน่งเพราะสมาชิกของสโมสรรเลือกให้เขาเป็น และพยายามที่จะแสดงให้รัฐบาลไทยเห็นว่ากรณีที่เขาดำรงตำแหน่งนี้ดีกว่าให้ชาวจีนคนอื่น ๆ ดำรงตำแหน่ง เพราะอย่างไรก็ตามเขาก็มีความจงรักภักดีกับรัฐบาลไทยจึงได้รับแจ้งถึงการจัดตั้งสโมสรรและการดำรงตำแหน่งของเขาให้รัฐบาลไทยทราบ มิได้ต้องการที่จะปกปิด และไม่คิดที่จะทำอะไรที่ไม่เป็นผลดีกับรัฐบาลไทย โดยให้การรับรองว่าเขาจะช่วยดูแลป้องกันไม่ให้สโมสรรแห่งนี้เอาใจออกห่างจากรัฐบาลไทย เพื่อไปเข้ากับรัฐบาลจีน เนื่องจากรัฐบาลไทยในขณะนั้นยังไม่ต้องการที่จะให้รัฐบาลจีนเข้ามาเกี่ยวข้องกับการปกครองชาวจีนในเมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นรัฐบาลที่มีรูปแบบการปกครองที่แตกต่างกัน ด้วยรัฐบาลไทยไม่ต้องการที่จะให้ชาวไทยเห็นดีด้วยกับการปกครองในรูปแบบของรัฐบาลจีน เพราะถ้าการตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐจีนขึ้นมาแล้วทำให้รัฐบาลจีนสามารถเข้าปกป้องคุ้มครองชาวจีนในเมืองไทยได้ จะทำให้ชาวไทยเห็นว่าการปกครองในรูปแบบสาธารณรัฐนั้นมีประสิทธิภาพดีกว่าการปกครองในแบบราชาธิปไตยที่รัฐบาลราชวงศ์ชิงของจีนเคยใช้ ซึ่งไม่สามารถที่จะเข้ามาแทรกแซงการปกครองชาวจีนในเมืองไทยได้นอกจากนั้นแล้วคำกล่าวของเซียวฮุดเสงที่มีถึงเจ้าพระยามรชา ยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสโมสรรแห่งนี้ จึงทำให้ชาวจีนที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพฯ คนอื่น ๆ มีความต้องการที่จะดำรงตำแหน่งนี้เช่นกัน

นอกจากจะเป็นผู้นำในการจัดตั้งองค์กรแนวร่วมสนับสนุนรัฐบาลสาธารณรัฐจีนในกรุงเทพฯ แล้ว สโมสรรจีนกรุงเทพฯ ยังเป็นแกนนำการจัดตั้งองค์กรแนวร่วมสนับสนุนรัฐบาลจีนขึ้นในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะบริเวณชุมชนจีนในหัวเมืองภาคเหนือ องค์กรที่ตั้งขึ้นมีลักษณะเป็นองค์กรเครือข่ายที่มีสโมสรรจีนกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลาง

³⁶ หจข. ร.6 น.25/31 รายงานของเซียวฮุดเสงถึงเจ้าพระยามรชา ลงวันที่ 30 สิงหาคม ร.ศ.131.

³⁷ เรื่องเดียวกัน.

การจัดตั้งองค์เครือข่ายในหัวเมืองภาคเหนือของไทย เพื่อสนับสนุนขบวนการปฏิวัติของ ชุนยัดเซนได้เริ่มประมาณ พ.ศ. 2454 ก่อนหน้าเกิดการปฏิวัติในจีน ในเดือนตุลาคม องค์กรที่เกิดขึ้นชื่อว่า "จื่อปอเสีย" แปลว่าสถานที่สำหรับอ่านหนังสือพิมพ์ ได้เริ่มขึ้นที่พิษณุโลกและขยายไปยัง ชุมชนชาวจีนในหัวเมืองใกล้เคียง เช่น พิชัย นครสวรรค์ ท่าอิฐ แพร่ เป็นต้น³⁸ แม้จะใช้ชื่อว่าสถานที่ อ่านหนังสือพิมพ์ แต่วัตถุประสงค์ที่แท้จริง ก็คือการเป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนขบวนการ ปฏิวัติในประเทศจีน และภายหลังการปฏิวัติเดือนตุลาคมในจีน จื่อปอเสียได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น เลียนสะหวย และคณะก๊กเหม็งซึ่งแต่เดิมหมายถึงพวกปฏิวัติก็เปลี่ยนชื่อเป็น "ฮั่วเคี้ยวกัเย้อสะ เสีย" ซึ่งแปลว่า "ตำบลรวบรวมบรรดาจีนเนื่องจากการบีบคั้น"³⁹ ซึ่งจะมีอยู่แทบทุกเมืองที่มีชาวจีน อยู่เป็นจำนวนมาก

การดำเนินงานของเลี่ยนสะหวยในหัวเมืองภาคเหนือนั้นจะดำเนินงานตามคำแนะนำของ สโมสรจีนกรุงเทพฯ ที่เซียวสุดแสงเป็นผู้นำ ซึ่งองค์กรที่ตั้งขึ้นโดยการริเริ่มของสโมสรจีนกรุงเทพฯ ทั้ง 3 องค์กรเพื่อสนับสนุนรัฐบาลสาธารณรัฐจีน อันได้แก่ สโมสรเรียโรเงินเพื่ออุดหนุนบ้านเมือง (ตงฮั่วกิวจี้กับูเกียน) สโมสรรวมจีนต่างประเทศ (ฮั่วเคี้ยวลีนสะฮุนหวย) และเลี่ยนสะหวย เป็น การจัดตั้งขึ้นโดยมิได้ขออนุญาตจากรัฐบาลไทย แม้ว่ารัฐบาลไทยโดยการเสนอของหลวงอุดรดิฐาภิบาล เจ้าเมืองอุดรดิตถ์ จะได้มีการอนุญาตให้พวกก๊กเหม็งตั้งขึ้นเป็นคณะได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้ การที่องค์กรทั้งสาม ไม่ขออนุญาตจากรัฐบาลไทยในการจัดตั้งองค์กรก็เพราะปฏิบัติตามคำแนะนำของเซียวสุดแสงที่ไม่เห็นด้วยในการที่จะให้องค์กรของก๊กเหม็งไปอยู่ใต้อำนาจของกฎหมายไทย โดยเซียวสุดแสงอ้างว่าองค์กรเหล่านี้ไม่มีสิ่งใดเป็นการผิดกฎหมาย⁴⁰ ฉะนั้นจึงไม่จำเป็นที่จะต้องให้ รัฐบาลไทยเข้ามาควบคุมการดำเนินงานขององค์กร

แต่ในความเป็นจริงแล้วการที่เซียวสุดแสงไม่ต้องการให้องค์กรของก๊กเหม็งอยู่ภายใต้ กฎหมายไทยก็เพราะ เซียวสุดแสงไม่ต้องการให้ทางการไทยเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการของพวกก๊ก เหม็ง ซึ่งการดำเนินการขององค์กรเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการเมืองในเมืองจีน ถ้าองค์กรเหล่านี้อยู่ ภายใต้กฎหมายไทย รัฐบาลไทยก็จะสามารถตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรได้ และเมื่อ รัฐบาลไทยทราบถึงการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในเมืองจีนขององค์กรเหล่านี้แล้ว ก็อาจ

³⁸ หจข. ร.6 น. 25 / 2 หนังสือรายงานลับของหลวงอุดรดิฐาภิบาล ถึงหม่อมเจ้าพนมาศ ผู้ว่าการเมือง สวรรคโลก, ลงวันที่ 1 พฤษภาคม ร.ศ. 131.

³⁹ พวงร้อย กล่อมเอียง, "พระบรมราโชบายเกี่ยวกับปัญหาชาวจีนในพระราชอาณาเขต รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว" (ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516), หน้า 116.

⁴⁰ หจข. ร.6 น. 20 / 1 หนังสือรายงานของหลวงอุดรดิฐาภิบาล ถึงพระยาอุไทยมนตรี, ลงวันที่ 7 มิถุนายน ร.ศ. 131 .

จะทำให้รัฐบาลไทยไม่อนุญาตให้มีการจัดตั้งองค์กรของเก๊กเหม็งอีกต่อไปได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เซียวฮุดเสงไม่ต้องการที่จะให้องค์กรเหล่านี้อยู่ภายใต้กฎหมายไทย และจากการที่องค์กรเหล่านี้ปฏิบัติตามคำแนะนำของเซียวฮุดเสงที่ไม่ต้องการให้องค์กรอยู่ภายใต้กฎหมายไทยนั้นยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเซียวฮุดเสงในฐานะ "ผู้นำ" ขององค์กรที่สามารถจะชี้แนะการปฏิบัติงานขององค์กรได้อีกด้วย

3.1.2 เซียวฮุดเสงกับการให้การต้อนรับผู้แทนจากเมืองจิน

เมื่อจีนสามารถเปลี่ยนแปลงการปกครองจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐได้สำเร็จแล้ว ทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลรวมถึงชาวจีนในเมืองไทยมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความรู้สึกสำนึกในความ เป็น "จีน" ร่วมกันดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ทำให้ชาวจีนเหล่านี้ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้การ สนับสนุนรัฐบาลใหม่ของพวกเขา ดังปรากฏในเรื่องการจัดตั้งสโมสรเรียโรเงินที่มีชาวจีนในเมือง ไทยให้การสนับสนุนบริจาคเงินเป็นจำนวนมาก ซึ่งเซียวฮุดเสงเองก็เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในเรื่อง การจัดหาเงินสนับสนุนรัฐบาลจีนผู้หนึ่ง แต่นอกจากชาวจีนจะให้ความสนใจในการสนับสนุน รัฐบาลสาธารณรัฐจีนแล้ว รัฐบาลสาธารณรัฐจีนเองก็ต้องการการสนับสนุนจากชาวจีนโพ้นทะเล เหล่านี้ด้วยเช่นเดียวกันกับในช่วงก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เนื่องจากรัฐบาล สาธารณรัฐจีนได้ตระหนักถึงความสำคัญของชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งมีเป็นจำนวนมากและเป็นกลุ่มที่ มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างดี ที่จะให้สามารถให้การสนับสนุนการดำเนินการของรัฐบาลจีน ให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นเมื่อรัฐบาลสาธารณรัฐจีนที่มีหยวนซีอไช่เป็นประธานาธิบดีได้รับการ จัดตั้งเรียบร้อยแล้ว รัฐบาลสาธารณรัฐจีนจึงได้หันมาให้ความสนใจที่จะขอความช่วยเหลือ จากชาวจีนโพ้นทะเล รวมถึงชาวจีนในเมืองไทย

วิธีการหนึ่งที่รัฐบาลสาธารณรัฐจีนใช้ในการหาความช่วยเหลือจากชาวจีนในเมืองไทยก็ คือ การส่ง "ผู้แทน" ของรัฐบาลเดินทางเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อแสดงให้ชาว จีนในภูมิภาคนี้เห็นถึงความใส่ใจของรัฐบาลจีน และพยายามให้เห็นถึงความสำคัญของชาวจีนใน ภูมิภาคนี้ที่มีต่อรัฐบาลเพื่อขอการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ซึ่งวิธีการเช่นนี้ได้เป็นวิธีการที่ปฏิบัติมา ตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่ทั้งรัฐบาลราชวงศ์ชิงและฝ่ายปฏิวัติจะส่งผู้แทนของตน เดินทางไปยังชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในดินแดนต่าง ๆ เพื่อขอการสนับสนุน ซึ่งชาวจีนในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เป็นหนึ่งในที่ให้การสนับสนุนขบวนการปฏิวัติของซุนยัตเซนเป็นอย่างดีมา โดยตลอด ทำให้เมื่อสามารถปฏิวัติได้สำเร็จ และจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐแล้ว รัฐบาลจีนจึงเห็น ความสำคัญของชาวจีนในภูมิภาคนี้ซึ่งรวมถึงเมืองไทยว่าจะเป็นผู้ที่ให้การสนับสนุนการดำเนินการ ของรัฐบาลสาธารณรัฐ

ผู้แทนรัฐบาลสาธารณรัฐจีนคนแรกภายหลังจากการจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐที่เดินทาง เข้ามาในเมืองไทย ได้แก่ จันแกงแซ ซึ่งจุดประสงค์ในการเดินทางมาเมืองไทยในครั้งนี้เพื่อชักชวน

ชาวจีนในเมืองไทยให้เข้าร่วมหุ้นในการออกหนังสือพิมพ์ โดยเห็นว่าหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่จะช่วย
ให้ชาวจีนมีความฉลาดขึ้นและจะช่วยให้เมืองจีนมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นอย่างรวดเร็วได้⁴¹ นอกจากนี้
นั้น จันเกงแซยังมีจุดประสงค์เพื่อที่จะแนะนำเรื่องการบริหารการเงินเพื่อนำไปช่วยในกิจการของ
รัฐบาลสาธารณรัฐจีน เนื่องจากรัฐบาลสาธารณรัฐจีนเพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ยังมีปัญหาในเรื่องการเงินที่
จะนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้ต่างชาติใช้ปัญหาเรื่องเงินเป็นข้ออ้าง
ในการกดดันให้จีนกู้เงินเพื่อแลกกับผลประโยชน์ต่าง ๆ ในเมืองจีน รัฐบาลจีนจึงต้องการการ
สนับสนุนทางการเงินจากชาวจีนโพ้นทะเล เพื่อนำไปแก้ปัญหาค่ากดขี่ของต่างชาติดัง
กล่าว⁴²

เนื่องจากจันเกงแซเป็นผู้แทนมาจากรัฐบาลจีน โดยเฉพาะเป็นฝ่ายปฏิวัติ (ก๊กเหม็ง) มา
แต่เดิม⁴³ เชี่ยวสุดแสงในฐานะที่ได้รับการยอมรับเสมือนเป็น "ผู้นำ" ชาวจีนในเมืองไทย จึงได้มีบทบาท
และการเคลื่อนไหวในการให้การต้อนรับ โดยได้มีการลงข่าวในหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป
เกี่ยวกับการที่จันเกงแซจะเดินทางมาเมืองไทย เพื่อให้ชาวจีนในเมืองไทยเห็นถึงคุณงามความดี
ของจันเกงแซในการที่เขาได้เข้าร่วมดำเนินการในการปฏิวัติจีนโดย "เป็นผู้เอาใจใส่ในการก๊กเหม็ง
จริงคนหนึ่ง...แล้วยังเอาใจใส่เที่ยวชักชวนคนทั้งหลายให้นิยมการก๊กเหม็ง"⁴⁴ และแสดงให้ชาวจีน
เห็นถึงจุดประสงค์ในการเดินทางเข้ามาเมืองไทยครั้งนี้ของจันเกงแซ พร้อมกับการเชิญชวนให้ชาว
จีนในเมืองไทยให้การต้อนรับผู้แทนจีนด้วย นอกจากนั้นแล้วเมื่อจันเกงแซเดินทางมาถึงเมืองไทย
และได้เดินทางไปกล่าวคำปราศรัยในเรื่องการเชิญชวนให้ชาวจีนในเมืองไทยให้การสนับสนุนเข้า
ร่วมหุ้นในการออกหนังสือพิมพ์เพื่อประโยชน์ของเมืองจีน รวมถึงการชักชวนให้ชาวจีนในเมืองไทย
มีความรักบ้านเกิดเมืองนอน และให้การสนับสนุนการดำเนินการของรัฐบาลจีน เชี่ยวสุดแสงก็ได้นำ
คำปราศรัยต่าง ๆ เหล่านั้นลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของเขา⁴⁵ เพื่อให้ชาวจีนที่ไม่มีโอกาสไปฟัง
ปราศรัยได้รับทราบ และจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีต่อรัฐบาล
สาธารณรัฐจีน เพื่อที่จะได้ให้การช่วยเหลือสนับสนุนรัฐบาลจีนต่อไป

นอกจากเชียวสุดแสงจะมีบทบาทและการเคลื่อนไหวในการให้การต้อนรับและสนับสนุน
การดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงจุดประสงค์ในการเดินทางมาเมืองไทยของจันเกงแซ โดยผ่านการนำ
เสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ของเขาเพื่อเป็นการเผยแพร่จุดประสงค์ของจันเกงแซให้ชาวจีนได้ทราบ
อย่างทั่วถึงกันแล้ว เชียวสุดแสงยังได้มีการเคลื่อนไหวในการให้การต้อนรับจันเกงแซด้วยตนเองอีก

⁴¹ หจข. ร.6 น.4.7/31 รายงานหลวงธรณีนถุศร์ถึงเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 5 กรกฎาคม ร.ศ.131.

⁴² เรื่องเดียวกัน, คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 6 กรกฎาคม ร.ศ.131.

⁴³ หจข. ร.6 น.4.7/29 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 28 พฤษภาคม ร.ศ.131.

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน.

⁴⁵ หจข. ร.6 น.25/28 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 6 กรกฎาคม ร.ศ.131.

ด้วย โดยการเชิญจันแกงแซไปเลี้ยงรับรองเพื่อเป็นการแสดงไมตรีกับผู้แทนของรัฐบาลสาธารณรัฐจีน และเมื่อจันแกงแซจะเดินทางออกจากเมืองไทย ยังได้มอบหมายหน้าที่ให้เซียวฮุดเสงเป็นผู้หนึ่งที่จะดูแลในการที่จะชักชวนให้ชาวจีนในเมืองไทยเข้าร่วมหุ้นเพื่อออกหนังสือพิมพ์ตามจุดประสงค์ในการเดินทางมาเมืองไทยของเขาอีกด้วย⁴⁶

ผู้แทนจีนคนต่อมาที่เซียวฮุดเสงได้มีบทบาทและการเคลื่อนไหวในการต้อนรับก็คือ ย่งแซเกียซึ่งเป็นตัวแทนของเทศบาลเมืองกวางตุ้งเพื่อมารับโอนหุ้นของจีนฮงในบริษัทเรือเมล์จีนสยามทุนจำกัด⁴⁷ ย่งแซเกียได้เดินทางมาถึงกรุงเทพฯ ในวันที่ 19 กันยายน ร.ศ.131 (พ.ศ.2455) โดยได้เดินทางไปพบชาวจีนตามสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งสโมสรจีนกรุงเทพฯ ด้วย เพื่อชี้แจงให้ชาวจีนในไทยเห็นว่าการที่เมืองจีนสามารถเปลี่ยนแปลงการปกครองจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐได้ นอกจากจะเป็นเพราะคณะผู้ล้มล้างแล้ว ยังเป็นเพราะชาวจีนที่อยู่อาศัยในต่างประเทศให้การช่วยเหลือด้วย⁴⁸ เพื่อให้ชาวจีนในเมืองไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในการให้ความช่วยเหลือรัฐบาลจีน และให้ชาวจีนในเมืองไทยรู้สึกที่รัฐบาลจีนให้ความสำคัญและความสนใจกับพวกตน และถือว่าชาวจีนเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐด้วย ซึ่งอาจจะส่งผลให้ชาวจีนในเมืองไทยเกิดความรู้สึกที่ตนยังเป็น “คนจีน” หรือเป็น “พลเมืองจีน” อยู่ ดังนั้นการเข้ามาของย่งแซเกียนั้นนอกจากจะมารับโอนหุ้นในบริษัทเรือเมล์จีนสยามดังกล่าวแล้ว ยังได้ทำหน้าที่ในการที่จะทำให้ชาวจีนในเมืองไทยได้ตระหนักถึงความเป็น “พลเมืองจีน” ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือรัฐบาลจีนในทุกๆ เรื่องอีกด้วย

เซียวฮุดเสงก็ได้มีบทบาทในการให้การช่วยเหลือย่งแซเกียในการเดินทางเข้ามาในไทย โดยนอกจากการนำเสนอสื่อข่าวคราวการเดินทางเข้ามาของย่งแซเกียพร้อมด้วยจุดประสงค์ในการเดินทางเข้าดังได้กล่าวไปแล้ว เซียวฮุดเสงยังได้เป็นผู้เจรจากับทางรัฐบาลไทยเกี่ยวกับเรื่องการเงินค่าราชการของย่งแซเกีย เนื่องจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพฯ เดลิเมล์ ฉบับวันที่ 26 กันยายน ร.ศ.131 ได้ลงข่าวว่า ย่งแซเกียยินดีที่จะเสียเงินค่าราชการ แต่ย่งแซเกียมิได้กล่าวเช่นนั้น และเกรงว่ารัฐบาลไทยจะเข้าใจผิด คิดว่าเขากล่าวและจะจ่ายเงินค่าราชการจริง ๆ จึงให้เซียวฮุดเสงเป็นผู้ชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับรัฐบาลไทย เซียวฮุดเสงก็ได้ชี้แจงต่อเจ้าพระยามรราชเสนาบดีกระทรวงนครบาล ทำให้เจ้าพระยามรราชเสนาบดีเข้าใจและให้เซียวฮุดเสงกลับไปชี้แจงกับ

⁴⁶ หจข. ร.6 น.4.7/31 รายงานหลวงธรณีเนนฤเบศร์ถึงเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 11 กรกฎาคม ร.ศ.131.

⁴⁷ หจข. ร.6 น.4.7/32 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮิว่เซียมซินโป วันที่ 31 สิงหาคม ร.ศ.131.

⁴⁸ หจข. ร.6 น.4.7/33 รายงานหลวงธรณีเนนฤเบศร์ถึงเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 29 กันยายน ร.ศ.131.

ย่งแซกเกียว่า รัฐบาลไทยเข้าใจและไม่ต้องกังวล รัฐบาลไทยไม่มีธรรมเนียมที่จะเก็บเงินค่าราชการ สำหรับผู้ที่เดินทางมาเป็นครั้งเป็นคราว⁴⁹

การกระทำดังกล่าวของเซียวฮุดเสงนั้นทำให้เห็นว่า เซียวฮุดเสงต้องการที่จะอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้ามาในเมืองไทยให้กับ “ผู้แทนจีน” เพื่อช่วยให้ผู้แทนจีนสามารถดำเนินการต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ของการเดินทางมาไทยได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งก็เท่ากับว่าเซียวฮุดเสงได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างผู้แทนจีนกับชาวจีนในเมืองไทย ให้การมีปฏิสัมพันธ์กันของทั้งสองฝ่ายดำเนินไปได้ด้วยดี และเซียวฮุดเสงยังได้แสดงบทบาทเสมือนว่าเป็นตัวแทนของผู้แทนจีนอีกด้วย โดยการแจกใบปลิวให้กับชาวจีนเพื่อแจ้งว่า ถ้าผู้ใดมีธุระเรื่องใดที่ต้องการจะสนทนากับย่งแซกเกียให้มาพบเซียวฮุดเสง แล้วเซียวฮุดเสงจะเป็นผู้นำเรื่องราวดังกล่าวไปแจ้งกับย่งแซกเกียเอง⁵⁰ ซึ่งแสดงให้เห็นการแสดงตนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้แทนจีนกับชาวจีนในเมืองไทยของเซียวฮุดเสงได้อย่างชัดเจน

นอกจากการแสดงบทบาทเป็นสื่อกลางดังกล่าวของเซียวฮุดเสงแล้ว ในเวลาต่อมา ย่งแซกเกียยังได้ย้ายไปพำนักที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ ทั้งที่มีชาวจีนคนอื่น เช่น จีนฮง ต้องการที่จะให้ย่งแซกเกียไปพำนักที่บ้านของตน⁵¹ เนื่องจากการที่ผู้แทนจีนไปพำนักที่ใด อาจจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้แทนจีนมองว่าเจ้าของสถานที่นั้นเป็นเสมือน “ตัวแทน” ของชาวจีนในเมืองไทย ที่จะทำให้หน้าที่ในการให้การต้อนรับและดูแลผู้แทนที่มาจากเมืองจีน ดังนั้นการที่ย่งแซกเกียเลือกที่จะพำนักที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ แสดงให้เห็นว่าย่งแซกเกียเห็นว่าสโมสรจีนกรุงเทพฯ เป็นองค์กรที่เป็น “ตัวแทน” ของชาวจีนในเมืองไทย ซึ่งก็เท่ากับว่า เซียวฮุดเสงในฐานะหัวหน้าองค์กรดังกล่าว มีฐานะเสมือนเป็น “ผู้นำ” ชาวจีนในเมืองไทย

เซียวฮุดเสงยังได้จัดการประชุมที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ เพื่อให้ย่งแซกเกียแนะนำในเรื่องการดำเนินการของบริษัทเรือเมลิจีนสยาม เพื่อให้ชาวจีนเห็นว่าการทำงานที่จะให้กิจการของบริษัทเรือเมลิจีนสยามประสบความสำเร็จนั้นชาวจีนในภูมิภาคนี้จะต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน⁵² การแนะนำดังกล่าวก็เท่ากับเป็นการแนะนำให้ชาวจีนไม่ว่าจะอยู่ในที่แห่งใดก็ตามควรจะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และพึ่งพาอาศัยกัน การดำเนินการต่าง ๆ ของชาวจีนก็จะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ ซึ่งย่งแซกเกียก็พยายามจะชี้แจงให้ชาวจีนเห็นว่า ชาวจีนไม่ว่าจะไปอยู่อาศัยในที่แห่งใดก็ตาม ก็ยังคงเป็นชาวจีนเหมือนกันที่จะต้องให้ความช่วยเหลือกัน การกล่าวเช่นนี้ก็เพื่อที่จะให้ชาวจีนเกิดความรู้

⁴⁹ หจข. ร.6 น.25/32 หนังสือกราบบังคมทูลฯ ของเจ้าพระยายมราช, ลงวันที่ 27 กันยายน ร.ศ.131.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, ลงวันที่ 25 กันยายน ร.ศ.131.

⁵¹ เรื่องเดียวกัน.

⁵² หจข. ร.6 น.4.7/36 รายงานหลวงธรณีนถเบศร์ถึงเจ้าพระยายมราช, ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน

ลึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้มีศักยภาพมากขึ้นในการสนับสนุนรัฐบาลจีน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาลสาธารณรัฐจีนประสบความสำเร็จ และการที่ เชียวฮุดแสงเป็นสื่อกลางให้ยังแซ่เกียได้ชี้แจงต่อชาวจีนในเมืองไทยได้เข้าใจถึงเรื่องราวดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าเชียวฮุดแสงเองก็ต้องการที่จะช่วยสนับสนุนให้ชาวจีนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเช่นกัน

ผู้แทนจีนท่านต่อมาที่เดินทางเข้ามาในเมืองไทย ซึ่งจะเป็นทางการมากกว่าผู้แทนจีนคนก่อนหน้านี้ ได้แก่ ฮูไต้ก๊ก เนื่องจากฮูไต้ก๊กมีตำแหน่งทางการเมืองในเมืองจีนอย่างเป็นทางการด้วย คือเขาเป็นราชทูตจีนที่จะไปประจำอยู่ที่ฝรั่งเศส และได้รับคำสั่งจากรัฐบาลสาธารณรัฐจีนให้เดินทางไปยุโรป จึงได้แวะเข้ามาในเมืองไทย เพื่อเยี่ยมเยียนชาวจีนในเมืองไทย⁵³ จึงถือได้ว่าฮูไต้ก๊กเป็นราชทูตจีนคนแรกนับตั้งแต่เมืองจีนจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐที่เดินทางเข้ามาในไทย ซึ่งทางรัฐบาลไทยก็ได้คาดการณ์ว่าการเดินทางเข้ามาครั้งนี้ของฮูไต้ก๊ก นอกจากจะเพื่อเยี่ยมเยียนชาวจีนในเมืองไทยแล้ว ก็คงจะต้องการที่จะเจรจาเรื่องสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่างไทยกับจีนอีกด้วย เพราะก่อนหน้าที่ฮูไต้ก๊กจะเดินทางเข้ามานั้น ราชทูตจีนที่ฝรั่งเศสได้เจรจากับทูตไทยถึงเรื่องการทำสัญญาพระราชไมตรีด้วย⁵⁴ เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการเดินทางเข้ามาของฮูไต้ก๊กนั้นจะเป็นทางการมากที่สุด ในบรรดาผู้แทนจีนที่เคยเดินทางเข้ามาในเมืองไทย เพราะมีการคาดการณ์ว่าจะมีการเจรจาทันทีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลทั้งสองประเทศด้วย

การเดินทางเข้ามาเมืองไทยของฮูไต้ก๊กนี้ หนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไปของเชียวฮุดแสงได้ลงแจ้งความของสมาคมสาขาก๊กมินตั๋งว่า ฮูไต้ก๊กจะเดินทางมาถึงกรุงเทพฯ ในวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2455 ขอให้ชาวจีนให้การต้อนรับโดยพร้อมเพรียงกันด้วย⁵⁵ และเมื่อฮูไต้ก๊กเดินทางมาถึงแล้ว เชียวฮุดแสงได้โดยสารเรือกลไฟเพื่อออกไปรับฮูไต้ก๊กที่เรือด้วยตนเอง และต่อมาเชียวฮุดแสงยังได้เชิญฮูไต้ก๊กไปที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ เพื่อเลี้ยงต้อนรับด้วย ในฐานะที่ฮูไต้ก๊กเป็นผู้แทนรัฐบาลสาธารณรัฐจีนที่ถือว่าเป็นทางการมากที่สุดนั้น ทำให้เมื่อมีการเลี้ยงรับรองที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ จึงมีชาวจีนมาร่วมชุมนุมเพื่อให้การต้อนรับเป็นจำนวนมาก และชาวจีนเหล่านั้นก็ต้องการคำแนะนำจากผู้แทนรัฐบาลจีน จึงได้มีการถามคำถามต่อฮูไต้ก๊กซึ่งเป็นคำถามที่มีความสำคัญอยู่ 2 ข้อด้วยกัน คือ

1. จะทำอย่างไรที่จะให้ชาวจีนมีความพร้อมเพรียงกัน ไม่ถูกกดขี่ข่มเหงอยู่เสมอ และจะทำอย่างไรที่จะให้ลูกหลานจีนที่เกิดภายนอกเมืองจีนไม่ลืมชาติจีน
2. จะมีการตั้งทูตหรือกงสุลในเมืองไทยหรือไม่

⁵³ หจข. ร.6 น.4.7/40 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2455.

⁵⁴ หจข. ร.6 น.25/33 หนังสือกราบบังคมทูลฯ ของเจ้าพระยายมราช, ลงวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ.2455.

⁵⁵ หจข. ร.6 น.4.7/40 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2455.

ฮูไวตักได้ตอบคำถามในข้อแรกว่า ในช่วงที่เมืองจีนอยู่ในความปกครองของราชวงศ์ชิงนั้น ไม่สามารถที่จะได้ต่อกับต่างประเทศได้ ทำให้ชาวจีนเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และได้รับความเดือดร้อนต่าง ๆ เนื่องจากกฎหมายและการปกครองบ้านเมืองในเวลานั้นไม่ดี แต่ขณะนี้เมืองจีนได้จัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐแล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายให้ดีขึ้น ซึ่งจะทำให้ชาวจีนมีความเจริญขึ้นและไม่ถูกกดขี่ข่มเหง สำหรับเรื่องที่จะไม่ให้บุตรหลานจีนลี้ภัยจีนนั้น ฮูไวตักได้แนะนำให้จัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนขึ้นในเมืองไทยให้แพร่หลายมากขึ้น เมื่อบุตรหลานจีนได้เรียนรู้ภาษาจีนก็จะทำให้ไม่ลี้ภัยจีน⁵⁶

สำหรับคำถามข้อที่สองเกี่ยวกับการตั้งทูตจีนในเมืองไทยนั้น ก็ได้เป็นไปตามที่รัฐบาลไทยได้คาดหมายไว้เกี่ยวกับจุดประสงค์ในการเดินทางมาครั้งนี้ของฮูไวตัก แต่เพื่อไม่ให้เกิดความบาดหมางกับรัฐบาลไทย เนื่องจากยังมีได้มีการเจรจกันอย่างเป็นทางการ ฮูไวตักจึงยังไม่ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ แต่ก็ได้ให้ความหวังกับชาวจีนในเมืองไทยว่าในฐานะที่เขาเป็นราชทูตจีนที่ฝรั่งเศส เขาจะนำเรื่องนี้ไปปรึกษากับราชทูตไทยในฝรั่งเศสเสียก่อน⁵⁷ แต่อย่างไรก็ตามในท้ายที่สุดฮูไวตักก็ได้ให้คำมั่นสัญญากับชาวจีนในเมืองไทยว่าจะเจรจากับรัฐบาลจีนให้จัดตั้งราชทูตมาประจำที่เมืองไทย⁵⁸ นอกจากนั้นแล้ว ฮูไวตักก็ได้กล่าวแนะนำกับชาวจีนที่มาชุมนุมให้การต้อนรับที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ ว่าให้ชาวจีนมีความปรองดองกันและบำรุงการทำมาหาเลี้ยงชีพให้เจริญก้าวหน้า เพราะรัฐบาลสาธารณรัฐจีนจะอยู่ได้มั่นคงต่อไป ต้องอาศัยชาวจีนที่อยู่ต่างประเทศช่วยกันบำรุงสินค้าต่าง ๆ ให้เจริญขึ้น และผลจากการบำรุงสินค้าให้เจริญขึ้นก็จะทำให้รัฐบาลสาธารณรัฐเจริญรุ่งเรืองต่อไปด้วย⁵⁹

การเดินทางเข้ามาเมืองไทยของฮูไวตักในครั้งนี้ เชี่ยวสุตเสงได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเช่นเดียวกับการเดินทางเข้ามาของผู้แทนจีนในครั้งก่อน ๆ โดยการแสดงตนเป็น "ผู้แทน" ชาวจีนในเมืองไทยในการไปต้อนรับฮูไวตักที่เรือ และเป็น "ผู้แทน" ในการจัดการเลี้ยงรับรอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการแสดงตนเป็น "ผู้นำ" ของเชี่ยวสุตเสง ที่ต้องการจะเป็น "สื่อกลาง" ในการที่ทำให้ผู้แทนรัฐบาลจีนได้พบปะและสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับชาวจีนในเมืองไทยได้อย่างสะดวก ทำให้ผู้แทนรัฐบาลจีนได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวและความต้องการของชาวจีนในเมืองไทย และในขณะเดียวกันก็ทำให้ชาวจีนในเมืองไทยได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของรัฐบาลสาธารณรัฐจีนและยังทำให้

⁵⁶ หจช. ร.6 น.25/33 รายงานพระยาอธิกรณ์ประกาศถึงเจ้าพระยายมราช, ลงวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2455.

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁵⁸ หจช. ร.6 บ.13/1 คำแปลหนังสือพิมพ์ยิว์เซียมซินโป วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2455.

⁵⁹ หจช. ร.6 น.25/33 รายงานพระยาอธิกรณ์ประกาศถึงเจ้าพระยายมราช, ลงวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2455.

ชาวจีนในเมืองไทยได้ตระหนักถึงความสนใจที่รัฐบาลสาธารณรัฐจีนมีต่อชาวจีนในเมืองไทย ที่จะมีการเจรจาเกี่ยวกับการตั้งทูตจีนเข้ามาดูแลชาวจีนในเมืองไทยอีกด้วย นอกจากนี้เชียวฮุดเสงยังได้แสดงบทบาทในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของฮูไต้กัก ว่าได้เดินทางไปที่ได้บ้าง และได้้นำคำปราศรัยของฮูไต้กัก ลงในหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป เพื่อให้ชาวจีนทั่วไปได้ทราบและปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้แทนจีน ซึ่งรวมถึงเรื่องความต้องการที่จะให้ชาวจีนมีความปรองดองกัน และตั้งใจในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความเจริญให้ตนเองและจะได้มีส่วนช่วยในการสร้างความเจริญให้กับรัฐบาลสาธารณรัฐจีนด้วย

จากบทบาทและการเคลื่อนไหวของเชียวฮุดเสงในการให้การต้อนรับผู้แทนจีนทั้งหมดนั้น แสดงให้เห็นว่าเชียวฮุดเสงได้แสดงตนเป็น “ผู้นำ” ชาวจีนในเมืองไทยที่จะต้องมีหน้าที่ในการให้การต้อนรับผู้แทนที่เดินทางมาจากเมืองจีนให้ได้รับความสะดวก และสามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่เดินทางเข้ามา เชียวฮุดเสงได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทและการเคลื่อนไหวในการต้อนรับผู้แทนจีน โดยการเป็นสื่อกลางระหว่างผู้แทนจีนกับชาวจีนในเมืองไทย ให้ได้พบปะกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน และมีส่วนช่วยในการเผยแพร่คำปราศรัยของผู้แทนจีนให้ชาวจีนโดยทั่วไปได้ทราบเพื่อจะให้ชาวจีนในเมืองไทยปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้แทนจีนเหล่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่คำแนะนำของผู้แทนจีนจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการชักชวนให้ชาวจีนทั้งหลายมีความสมัครสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งชาวจีนในเมืองไทยและกับชาวจีนในที่ต่าง ๆ ด้วย เนื่องจากชาวจีนโพ้นทะเลมีความสำคัญต่อการสนับสนุนรัฐบาลจีน ถ้าชาวจีนมีความแตกแยกกัน การให้ความช่วยเหลือรัฐบาลจีนอาจจะทำได้ไม่เต็มที่ แต่ถ้าชาวจีนมีความเป็นเอกภาพแล้วก็จะทำให้สามารถสนับสนุนรัฐบาลจีนได้อย่างเต็มที่ และจะส่งผลให้เมืองจีนมีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น จากการศึกษาที่เชียวฮุดเสงพยายามที่จะนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องความสามัคคีของชาวจีนจะส่งผลดีต่อรัฐบาลสาธารณรัฐจีนนั้น สะท้อนให้เห็นว่า เชียวฮุดเสงมีความต้องการที่จะให้ชาวจีนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อที่จะเป็นฐานในการให้การสนับสนุนรัฐบาลสาธารณรัฐจีนให้มีความมั่นคงและมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

จากการแสดงบทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเชียวฮุดเสง ภายหลังจากที่การดำเนินการของขบวนการปฏิวัติจีนประสบความสำเร็จนั้น แสดงให้เห็นถึงการเป็นที่ “ยอมรับ” มากขึ้นของเชียวฮุดเสงในชุมชนชาวจีนในเมืองไทย ทำให้เชียวฮุดเสงได้มีบทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สัมพันธ์กับการเมืองในเมืองจีนที่เด่นชัดมากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อเมืองจีนสามารถเปลี่ยนแปลงการปกครองจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐได้สำเร็จแล้ว ชาวจีนโดยทั่วไปได้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และให้การร่วมมือกันในกิจการต่าง ๆ ที่จะเป็นการให้การสนับสนุนรัฐบาลสาธารณรัฐจีน เชียวฮุดเสงเองก็ได้เป็นผู้หนึ่งที่ มีบทบาทและการเคลื่อนไหวในด้านต่าง ๆ ให้ชาวจีนเกิดความเป็นเอกภาพ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนรัฐบาลจีนในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะ

จะเป็นการจัดตั้งองค์กรที่มีลักษณะเป็นตัวแทนของชาวจีนในเมืองไทยเพื่อทำให้การติดต่อกับรัฐบาลจีน ซึ่งเป็นองค์กรที่จะช่วยทำให้ชาวจีนในเมืองไทยได้มีการรวมตัวเป็นปึกแผ่นและช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนในเมืองไทยกับชาวจีนในที่ต่าง ๆ รวมถึงรัฐบาลจีนด้วย ทำให้ชาวจีนในเมืองไทยมีความรู้สึกว่รัฐบาลสาธารณรัฐจีนให้ความสนใจที่จะปกป้องคุ้มครองพวกตน ซึ่งจะส่งผลให้ชาวจีนได้เกิดความตระหนักสำนึกในความเป็น "จีน" ของตน และพร้อมที่จะให้ความสนับสนุนช่วยเหลือรัฐบาลของตน หรือจะเป็นการจัดตั้งองค์กรเกี่ยวกับการเรียไรเงินเพื่อส่งไปอุดหนุนรัฐบาลสาธารณรัฐจีน รวมถึงองค์กรอื่น ๆ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมชาวจีนให้เข้ามาอยู่ในที่เดียวกันอย่างป็นกลุ่มเป็นก้อน เพื่อที่ว่าเมื่อมีเหตุการณ์ใด ๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือจากชาวจีนในเมืองไทย ก็สามารถที่จะระดมความช่วยเหลือได้ทันท่วงที

บทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเซียวฮุดเสงในการต้อนรับผู้แทนจีนนั้น ก็ป็นสิ่งทีแสดงให้เหินถึงการได้รับการยอมรับของเซียวฮุดเสงในฐานะป็นเสมือน "ผู้นำ" ชาวจีนในเมืองไทย โดยการป็นตัวแทนชาวจีนในเมืองไทยให้การต้อนรับและช่วยเหลือประสานงานให้กับผู้แทนจีน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการต่าง ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่เดินทางมาเมืองไทย และการให้ต้อนรับผู้แทนจีนของเซียวฮุดเสงยังสะท้อนให้เห็นว่าชาวจีนในเมืองไทยมีความป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีความพร้อมเพรียงกันในการให้การต้อนรับผู้แทนจีน โดยไม่มีชาวจีนฝ่ายใด ๆ ทีจะมีความคิดเห็นคัดค้านในการเดินทางเข้ามาของผู้แทนจีน ชาวจีนทีเคยแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ทีเห็นได้ชัดเจนก็คือ สโมสรจีนกรุงเทพฯ ทีมีเซียวฮุดเสงป็นผู้นำ กับสยามพานิชจีนสโมสร หรือเซียงหวย⁶⁰ ทีมิได้แบ่ง

⁶⁰ ในระยะแรกรัฐบาลไทยได้อนุญาตให้สยามพานิชจีนสโมสร หรือเซียงหวย จัดตั้งได้โดยไม่ต้องจดทะเบียนกับกระทรวงนครบาล เนื่องจากการทีรัฐบาลไทยได้อนุญาตให้สโมสรพานิชจีนฝรั่งเศสและจีนจัดตั้งในลักษณะดังกล่าวได้ด้วยเหตุผลทางการเมือง แต่ต่อมาเมื่อเกิดการนัดหยุดงานของชาวจีนในเดือนมิถุนายน ร.ศ. 129 ทีมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากกาทีสโมสรแห่งนี้มิได้อนุญาตให้จัดตั้งอย่างเป็นทางการ ซึ่งจากการนัดหยุดงานทำให้สโมสรพานิชในเมืองจีน โจมตีรัฐบาลไทย จึงทำให้รัฐบาลไทยเปลี่ยนแปลงท่าทีในการทีจะอนุญาตให้สโมสรแห่งนี้ได้รับการจัดตั้ง เนื่องจากรัฐบาลไทยได้เหินถึงอิทธิพลของชาวจีน โดยเฉพาะอิทธิพลทางเศรษฐกิจอย่างป็นรูปธรรม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงปรึกษาข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ว่าจะอนุญาตให้สโมสรแห่งนี้ได้รับการจัดตั้งหรือไม่ ซึ่งพระองค์เหินว่าคงไม่สามารถทีจะยับยั้งการจัดตั้งได้ จึงได้อนุญาตให้จัดตั้งภายใต้เงื่อนไขว่าการดำเนินงานจะต้องอยู่ภายในขอบเขตทางการค้าและการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้รัฐบาลไทยจะอนุญาตให้จัดตั้งขึ้น แต่ก็มิอนุญาตให้จดทะเบียนป็นองค์กรทีถูกกฎหมาย จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2457 เมื่อรัฐบาลไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติสมาคม เซียงหวยจึงได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนป็นองค์กรทีถูกต้องตามกฎหมาย ในวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2457 รายละเอียดใน มณฑลเทศาภิบาล, "เซียงหวย: การก่อตัวขององค์กรนำชาวจีนในสังคมไทย (พ.ศ. 2452-2460)" (วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาวิชามานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 59 - 91.

ฝักฝ่ายกันอีกต่อไป ต่างช่วยเหลือกันนับตั้งแต่เรื่องการพยายามที่จะจัดการประชุมเพื่อวางนโยบายในการสร้างความเป็นเอกภาพให้เกิดขึ้นในชุมชนชาวจีนในเมืองไทย และในการให้การต้อนรับผู้แทนจีนทั้งสองฝ่ายต่างก็ร่วมมือกันที่จะจัดการต้อนรับผู้แทนจีน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเอกภาพที่เกิดขึ้นในชุมชนชาวจีนในเมืองไทยภายหลังการจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐจีน แต่ลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้ก็คงอยู่ได้ไม่นานนัก ชาวจีนในเมืองไทยก็เกิดการแตกแยกแบ่งเป็นฝักฝ่ายกันอีก ทั้งนี้เนื่องจากเหตุการณ์ทางการเมืองในเมืองจีนได้เปลี่ยนแปลงไป

3.2. บทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเซียวฮุดเสงภายหลังความแตกแยกทางการเมืองในเมืองจีน

ในปี พ.ศ. 2456 (ค.ศ.1913) ได้เกิดปัญหาขึ้นภายในรัฐบาลสาธารณรัฐของจีน กล่าวคือเกิดความขัดแย้งระหว่างประธานาธิบดีหยวนซื่อไช่ กับซุนยัตเซน ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ว่าการรถไฟ ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีพรรคการเมืองที่ให้การสนับสนุน ซุนยัตเซนได้รับการสนับสนุนจากพรรคก๊กมินตั๋ง (กั๋วฮิมินตั๋ง) (พรรคชาติประชาชน)⁶¹ ซึ่งเป็นพรรคที่มีการพัฒนามาจากสมาคมอุงเหมิงซึ่งรวมกับกลุ่มการเมืองเล็กๆ อีก 4 กลุ่ม ส่วนประธานาธิบดีหยวนซื่อไช่ ได้รับการสนับสนุนจากพรรคจิ้นปู้ตัง (พรรคก้าวหน้า) ซึ่งเป็นพรรคของพวกนิยมการปฏิรูป (สมัยการปฏิรูปร้อยวันของคังหฺยว่เว่ย) ความขัดแย้งระหว่างบุคคลทั้งสองเริ่มมีเค้ามาตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกของสาธารณรัฐจีน ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2455 เมื่อพรรคก๊กมินตั๋งได้คะแนนเสียงมากที่สุดทั้งในวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร โดยในวุฒิสภามี 274 ที่นั่ง พรรคก๊กมินตั๋งได้รับเลือก 122 ที่นั่ง และในสภาผู้แทนราษฎรมี 569 ที่นั่ง พรรคก๊กมินตั๋งได้รับเลือก 269 ที่นั่ง⁶² ทำให้ซ่งเจียวเหริน ผู้นำที่สำคัญของฝ่ายปฏิวัติเป็นแกนนำในการหาเสียงให้พรรคก๊กมินตั๋งถูกฆาตกรรม ในวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.2455 ซึ่งจากการสืบสวนพบว่า หยวนซื่อไช่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการฆาตกรรมครั้งนี้

ในที่สุดความขัดแย้งระหว่างบุคคลทั้งสองได้มาถึงจุดแตกหักเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับการกู้เงินจากต่างประเทศ เพราะขณะนั้นสถานการณ์ทางการเงินของสาธารณรัฐจีนอยู่ในสภาพทรุดโทรมมาก จึงต้องกู้เงินจากภาคีธนาคาร (Consortium) ต่างประเทศ⁶³ ซึ่งประเทศที่เป็นสมาชิกของ

⁶¹ ทวีป วรดิลก, ประวัติศาสตร์จีนจากสงครามฝิ่นถึงการปฏิวัติซินไฮ่ (ค.ศ.1840-1911), หน้า258

พรรคการเมืองทั้ง 4 ได้แก่ พรรคถ่งอ๊กกั๋งเหอตั๋ง (พรรคสาธารณรัฐเอกภาพ) พรรคกั๋วฮิมินตั๋ง (พรรคประชาชน) พรรคกั๋วฮิมินกั๋ง จิ้นตั๋ง (พรรคประชาร่วมพัฒนา) และพรรคกั๋งเหอฮื่อจิ้นฮฺยู่ (พรรคสาธารณรัฐก้าวหน้า) รายละเอียดใน วัชระ ชีวะโกเศษฐ (แปลและเรียบเรียง), ซุนยัตเซน ผู้พลิกประวัติศาสตร์จีน, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: ธรรมชาติ, 2539), หน้า102.

⁶² เรื่องเดียวกัน.

⁶³ ภาคีธนาคารต่างประเทศ ประกอบด้วย อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น และรัสเซีย

ภาคีธนาคารล้วนมีเงื่อนไขในการขอสิทธิพิเศษต่างๆ จากจีนเป็นการแลกเปลี่ยนกับการกู้เงิน⁶³ ชุนยัดเซินจึงไม่พอใจกับการกู้เงินในครั้งนี้ จึงได้ขอร้องไปยังภาคีธนาคารให้ยับยั้งการให้เงินกู้แก่หยวนชื้อไช่ แต่ปรากฏว่าภาคีธนาคารได้จ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่หยวนชื้อไช่แล้ว 2 ล้านปอนด์ จากจำนวนเงินกู้ทั้งหมด 25 ล้านปอนด์ และเมื่อนำเรื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุมสภา วุฒิสมาชิกลงมติไม่อนุมัติ แต่สภาผู้แทนราษฎรให้การอนุมัติ ทั้งนี้เนื่องจากพรรคก๊กมินตั๋งได้ที่นั่งในวุฒิสมาชิกมากกว่าสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีไม่ถึงครึ่งของรัฐสภา ชุนยัดเซินจึงต้องพยายามหาทางยับยั้งการเซ็นสัญญาในครั้งนี้แต่ไม่ได้ผล และในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2456 ชุนยัดเซินจึงได้ส่งโทรเลขไปยังหยวนชื้อไช่ ขอให้ลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี ทำให้หยวนชื้อไช่ตอบโต้โดยการปลดชุนยัดเซินออกจากตำแหน่งผู้ว่าการรถไฟ ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 23 กรกฎาคม แต่ทว่าการสู้รบระหว่างทั้งสองฝ่ายได้เกิดขึ้นก่อนหน้านี้อแล้ว โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 12 กรกฎาคม พรรคก๊กมินตั๋งได้พยายามทำการปฏิวัติเป็นครั้งที่ 2 แต่ไม่สำเร็จ ส่งผลให้ชุนยัดเซินและสมาชิกพรรคก๊กมินตั๋งต้องลี้ภัยไปยังญี่ปุ่น ในวันที่ 8 สิงหาคม และหยวนชื้อไช่ก็สามารถจัดตั้งรัฐบาลของตนเองขึ้นใหม่ ต่อมาก็ได้ประกาศยุบพรรคก๊กมินตั๋งในวันที่ 4 พฤศจิกายน⁶⁴ โดยให้เหตุผลว่า “เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ” และลบล้างสิทธิในการเป็นสมาชิกพรรคก๊กมินตั๋งจนหมดสิ้นด้วย ชุนยัดเซินจึงได้จัดตั้งพรรคจงหวาเก๋อมีงตั๋ง (พรรคปฏิวัติจีน) เพื่อเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในจีนและนอกประเทศแข่งขันกับรัฐบาลหยวนชื้อไช่

ภายในเมืองจีนจึงได้เกิดการแตกแยกเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายรัฐบาลสาธารณรัฐ ที่มีหยวนชื้อไช่เป็นประธานาธิบดี กับฝ่ายชุนยัดเซินและพรรคก๊กมินตั๋ง หยวนชื้อไช่นั้นไม่เพียงแต่กำจัดคู่แข่งทางการเมืองอย่างฝ่ายก๊กมินตั๋งออกไปจากระบบการเมืองของจีนเท่านั้น แต่ยังได้ประกาศยุบเลิกวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรอย่างเป็นทางการในวันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2456 (ค.ศ.1914) สภามณฑลทั่วประเทศก็ถูกยกเลิกไปเช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหยวนชื้อไช่ได้ล้มเลิกระบบการปกครองประชาธิปไตยตามแบบสาธารณรัฐ เพราะได้ยุบเลิกองค์กรที่เป็นสัญลักษณ์ตามการปกครองระบอบนี้จนหมดสิ้น ซึ่งทำให้หยวนชื้อไช่จะได้กุมอำนาจในฐานะเผด็จการโดยสิ้นเชิง ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2457 หยวนชื้อไช่ก็ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่เรียกว่า “รัฐธรรมนูญฉบับหยวนชื้อไช่” ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ประธานาธิบดีอยู่ในตำแหน่ง 10 ปี และเป็นผู้กุม

⁶³ เจียน ฉีระวิทย์, วิวัฒนาการการปกครองของจีน. (กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2507) , หน้า 192.

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 192 – 196.

อำนาจในการบริหารทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว มีอำนาจประกาศสงคราม ลงนามในสนธิสัญญา แต่งตั้งข้าราชการ ให้มีสภาแห่งรัฐในฐานะองค์การที่ปรึกษาในระหว่างก่อตั้งสภานิติบัญญัติ ฯลฯ⁶⁵

ส่วนฝ่ายขุนยัดเซนก็ยังคงมีการเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการปฏิวัติเพื่อให้ประเทศจีนกลับมาปกครองตามระบอบสาธารณรัฐที่แท้จริงต่อไป ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรค เนื่องจากการที่หยวนซีอไช่ได้ปล้ำงเอกสิทธิของพรรคภายในเมืองจีนแล้วก็ตาม แต่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะยังคงเรียกฝ่ายของขุนยัดเซนว่าเป็น “ก๊กมินตั๋ง” ตามเดิม เนื่องจากว่าไม่ว่าขุนยัดเซนจะเปลี่ยนแปลงชื่อไปอย่างไรก็ตาม แต่ฝ่ายของขุนยัดเซนจะปรากฏอยู่หลักฐานของทางฝ่ายรัฐบาลไทยว่าเป็น “พวกก๊กมินตั๋ง”

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเมืองจีนได้แสดงให้เห็นว่าภายในเมืองจีนได้เกิดการแตกแยกทางการเมืองอีกครั้ง โดยการแบ่งเป็นฝ่ายรัฐบาลที่นำโดยหยวนซีอไช่ กับฝ่ายก๊กมินตั๋งที่นำโดยขุนยัดเซน ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภายในชุมชนชาวจีนในเมืองไทย รวมถึงเซียวฮุดเสงด้วย กล่าวคือได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่ชาวจีนในเมืองไทยมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดังกล่าวในเมืองจีน ก็ได้ทำให้ชาวจีนในเมืองไทยเกิดความเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ชาวจีนในเมืองไทยได้แบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายเช่นเดียวกันกับในเมืองจีน ได้แก่ ฝ่ายที่สนับสนุนรัฐบาลของหยวนซีอไช่ ซึ่งมีสยามพานิชจีนสโมสรเป็นผู้นำ กับฝ่ายที่ให้การสนับสนุนก๊กมินตั๋งของขุนยัดเซน ที่มีสโมสรจีนกรุงเทพฯ ซึ่งมีเซียวฮุดเสงเป็นผู้นำ จากการให้การสนับสนุนของเซียวฮุดเสงแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์การเมืองในจีน เซียวฮุดเสงก็ยังคงมีบทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สัมพันธ์กับการเมืองในเมืองจีน โดยการให้การสนับสนุนพรรคก๊กมินตั๋งของขุนยัดเซนอยู่ต่อไป

3.2.1 เซียวฮุดเสงกับการให้การสนับสนุนพรรคก๊กมินตั๋ง

ภายหลังจากความแตกแยกทางการเมืองในเมืองจีนดังกล่าว เซียวฮุดเสงได้มีการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนไหวทางการเมือง จากที่เคยสนับสนุนรัฐบาลสาธารณรัฐจีนที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มาสนับสนุนกลุ่มการเมืองของขุนยัดเซน ทั้งนี้คงเนื่องจากการที่เซียวฮุดเสงได้มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีกับขุนยัดเซนเนื่องจากให้การสนับสนุนขบวนการปฏิวัติมาตลอดตั้งแต่เริ่มเตรียมการปฏิวัติจนกระทั่งปฏิวัติสำเร็จ ประกอบกับการที่เซียวฮุดเสงมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกันกับอุดมการณ์ของขุนยัดเซนและพรรคก๊กมินตั๋งที่นิยมรูปแบบการปกครองแบบ “ประชาธิปไตย” ดังนั้นเมื่อขุนยัดเซนต้องพ่ายแพ้หยวนซีอไช่จนถึงกับต้องออกไปอยู่ต่างประเทศ เซียวฮุดเสงจึงยังคงให้การสนับสนุนขุนยัดเซนและพรรคก๊กมินตั๋งอยู่มิได้เปลี่ยนแปลง

⁶⁵ ทวีป วรดิลก, การเมืองทมิฬ ตอนอั้งยี่ครองเมือง, หน้า 172 - 173.

วิธีการในการสนับสนุนขุนยัดเซนของเซียวฮุดเสงก็โดยการให้สโมสรรจีนกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางในการระดมเงินทุน ซึ่งก็ได้เป็นแหล่งระดมเงินทุนเพื่อช่วยรัฐบาลนานกิงมาตั้งแต่ภายหลังจากการปฏิวัติเดือนตุลาคม พ.ศ. 2454 ที่ยังไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และเมื่อเกิดการแตกแยกของรัฐบาลจีนดังกล่าว สโมสรรจีนกรุงเทพฯ ก็ได้ระดมเงินทุนช่วยเหลือกลุ่มการเมืองของขุนยัดเซน เพื่อเตรียมการเคลื่อนไหวก้าวทางการเมืองครั้งใหม่ โดยปรากฏหลักฐานว่าในเดือนมกราคม พ.ศ.2458 เมื่อสมาชิกของฝ่ายปฏิวัติของขุนยัดเซน 2 คนชื่อ นายเจ็งออกหวั่นและนายฉันเกว้งฟูได้เดินทางจากสิงคโปร์มากรุงเทพฯ ตามคำสั่งของขุนยัดเซน เพื่อสืบข่าวความเคลื่อนไหวของฝ่ายปฏิวัติในเมืองไทย สโมสรรจีนกรุงเทพฯ ได้ให้การต้อนรับนักปฏิวัติทั้งสองโดยให้เข้าพำนักที่สโมสรรจีนกรุงเทพฯ และได้ช่วยในการจัดการประชุมเพื่อทำการเรียกรายเงินสนับสนุนฝ่ายปฏิวัติของขุนยัดเซนโดยเฉพาะขึ้นในวันที่ 2 มกราคม⁶⁶ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้การสนับสนุนของเซียวฮุดเสงที่มีต่อฝ่ายก๊กมินตั๋งของขุนยัดเซนเหมือนเช่นที่เคยทำมา โดยการช่วยเหลือในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้แทนของฝ่ายของตน และช่วยเหลือในการเรียกรายเงินเพื่อนำไปอุดหนุนในการดำเนินการปฏิวัติต่อไปของขุนยัดเซน

นอกจากการให้ความช่วยเหลือผู้แทนของขุนยัดเซนที่เดินทางมาเรียกรายเงินในเมืองไทยแล้ว เซียวฮุดเสงยังได้ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนในการเคลื่อนไหวก่อตั้งพรรคก๊กมินตั๋งอีกด้วย ที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือการช่วยจำหน่ายใบกู้เงินของรัฐบาลมณฑลทกวางตั้ง

แม้ว่าภายในเมืองจีนนั้นหยวนชื่อไช่จะกุมอำนาจในการปกครองรัฐบาลจีนที่มีศูนย์กลางอยู่ที่ปักกิ่งนั้น แต่เมืองจีนทั้งหมดก็มิได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้รัฐบาลหยวนชื่อไช่ หากแต่ว่ายังคงมีความแตกแยก โดยในแต่ละท้องถิ่นยังมีรัฐบาลท้องถิ่นของตนปกครองอยู่ ขึ้นอยู่กับว่ารัฐบาลในท้องถิ่นนั้นให้การสนับสนุนฝ่ายใดระหว่างหยวนชื่อไช่กับขุนยัดเซน ซึ่งรัฐบาลมณฑลทกวางตั้งนั้นได้ให้การสนับสนุนพรรคก๊กมินตั๋ง เนื่องจากเทศาภิบาลมณฑลทกวางตั้ง คือ "ฮูฮั่นหมิน" เป็นผู้นำคนสำคัญคนหนึ่งของพรรคก๊กมินตั๋ง และได้มีการเคลื่อนไหวก่อตั้งรัฐบาลมณฑลทกวางตั้งเพื่อโค่นล้มรัฐบาลหยวนชื่อไช่ จึงมีความต้องการที่จะเรียกรายเงินเพื่อใช้ในการเคลื่อนไหวก่อตั้งดังกล่าว

เทศาภิบาลมณฑลทกวางตั้งจึงได้มีโทรเลขมาถึงชาวจีนในเมืองไทยเพื่อขายใบกู้เงิน ซึ่งเซียวฮุดเสงก็ได้เป็นผู้หนึ่งที่ได้ให้การสนับสนุนในการขายใบกู้เงินดังกล่าว โดยการนำข้อบังคับย่อว่าด้วยการช่วยจำหน่ายใบกู้เงินนี้ลงประกาศในหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป เพื่อให้ชาวจีนในเมืองไทยได้ทราบโดยทั่วถึงกัน และเพื่อให้การจำหน่ายใบกู้เงินนี้ประสบความสำเร็จมณฑลทกวางตั้งจึง

⁶⁶ หจข. ร.6 น.25/16 รายงานของพระยาอธิกรณ์ประกาศ ผู้บังคับกรมตระเวนกองพิเศษ ถึงนายพลโท หม่อมเจ้าคำรบ อธิบดีกรมตำรวจภูธรและกรมพลตระเวน, ลงวันที่ 15 มกราคม พ.ศ.2458.

ได้มีการให้รางวัลแก่ผู้ที่ช่วยจำหน่ายใบกู้เงิน ซึ่งเป็นจิตวิทย์อย่างหนึ่งที่รัฐบาลราชวงศ์ชิงเคยใช้มาแต่เดิมที่มีการมอบตำแหน่งขุนนางให้กับผู้ที่บริจาคเงินให้กับรัฐบาลเป็นจำนวนมาก ครั้นนี้ก็เช่นเดียวกันมณฑลกวางตุ้งก็ได้มีการให้รางวัลเพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้ชาวจีนร่วมกันบริจาคเป็นจำนวนมาก ๆ ซึ่งได้มอบหมายหน้าที่ให้กับสโมสรจีนกรุงเทพฯ เป็นผู้จัดการแทนในการให้รางวัลแก่ชาวจีนในเมืองไทย และเป็นผู้แทนในการจำหน่ายใบกู้เงินด้วย⁶⁷ แต่ไม่ปรากฏว่ารางวัลที่มณฑลกวางตุ้งจะมอบให้มันเป็นสิ่งใด แต่น่าจะเป็นสิ่งที่ชาวจีนต้องการ อาจจะเป็นตำแหน่งทางราชการในมณฑลกวางตุ้ง หรือตำแหน่งผู้แทนมณฑลกวางตุ้งในเมืองไทย เพื่อเป็นการจูงใจให้ชาวจีนร่วมกับบริจาคเงิน และการที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ ที่เซียวฮุดเสงเป็นผู้นำได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการแทนรัฐบาลมณฑลกวางตุ้งนั้น แสดงให้เห็นว่า สโมสรจีนกรุงเทพฯ เป็น "ตัวแทน" ของรัฐบาลมณฑลกวางตุ้งที่ให้การสนับสนุนพรรคก๊กมินตั๋งในเมืองไทย หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า สโมสรจีนกรุงเทพฯ เป็นผู้นำชาวจีนในเมืองไทยในการให้การสนับสนุนพรรคก๊กมินตั๋งนั่นเอง

นอกจากสโมสรจีนกรุงเทพฯ จะเป็นตัวแทนดังกล่าวไปแล้ว เซียวฮุดเสงยังได้ลงนามเป็นผู้ช่วยในการจำหน่ายใบกู้เงินด้วยตนเองอีกด้วย⁶⁸ แต่ในขณะที่เมื่อเรื่องการขายใบกู้เงินของรัฐบาลมณฑลกวางตุ้งนี้ ได้เข้าสู่ที่ประชุมของสยามพานิชจีนสโมสรแล้ว ทั้งผู้นำและสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมกลับไม่เห็นด้วยและไม่ให้การสนับสนุนในการที่จะช่วยจำหน่ายใบกู้เงินในครั้งนี้ โดยอ้างว่าไม่เห็นข้อบังคับของการจำหน่ายใบกู้เงิน⁶⁹ ทั้งที่หนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโปของเซียวฮุดเสงได้ลงพิมพ์แล้วก็ตาม ซึ่งจากกรณีการขายใบกู้เงินของมณฑลกวางตุ้งนี้จะแสดงให้เห็นถึงการให้การสนับสนุนการเคลื่อนไหวของพรรคก๊กมินตั๋งของเซียวฮุดเสงแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงการแตกแยกเป็น 2 ฝ่ายของชาวจีนในเมืองไทยตามการให้การสนับสนุนกลุ่มการเมืองในเมืองจีนได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

3.2.2 เซียวฮุดเสงกับการต่อต้านฝ่ายรัฐบาลจีนของหยวนซีอไช่

เนื่องจากความแตกแยกทางการเมืองในเมืองจีนได้ทำให้ชาวจีนในเมืองไทยแตกแยกเป็น 2 ฝ่ายดังกล่าวนั้น เซียวฮุดเสงได้เป็นผู้สนับสนุนพรรคก๊กมินตั๋งของซุนยัตเซนเพื่อต่อต้านรัฐบาลจีนที่นำโดยหยวนซีอไช่ ซึ่งบทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเซียวฮุดเสงที่แสดงให้เห็นถึงการต่อต้านฝ่ายรัฐบาลหยวนซีอไช่ที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ กรณีของการเดินทางเข้ามาเมืองไทยของผู้แทนรัฐบาลหยวนซีอไช่ ชื่อว่า เอี้ยจื่อฮวงเพื่อมาเยี่ยมเยียนทุกข์สุขของชาวจีนในเมือง

⁶⁷ หจข. ร.6 บ.13/1 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2458.

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน.

⁶⁹ เรื่องเดียวกัน, วันที่ 10 เมษายน พ.ศ.2458.

ไทย ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2456⁷⁰ เนื่องจากผู้แทนจีนท่านนี้เป็นผู้แทนจากรัฐบาลหยวนชื่อไซ่ จึงทำให้เซียวฮุดเสงในฐานะที่ให้การสนับสนุนพรรคก๊กมินตั๋ง ซึ่งเป็นฝ่ายตรงกันข้าม จึงได้คัดค้านการเดินทางเข้ามาของผู้แทนจีนในครั้งนี้อย่างเต็มที่

การคัดค้านการเดินทางมาของผู้แทนรัฐบาลหยวนชื่อไซ่ของเซียวฮุดเสงนั้นได้กระทำผ่านหนังสือพิมพ์ของเขาทั้งฉบับภาษาจีนคือ "ฮั่วเซียมซินโป" และฉบับภาษาไทยคือ "จีนโนสยามวารศัพท์" โดยในฉบับภาษาจีนได้ลงบทความเพื่อแสดงให้เห็นว่าการเดินทางมาครั้งนี้ของเอี้ยจื้อฮวงนั้นไม่ได้มาด้วยความหวังดีต่อชาวจีนในเมืองไทยเลย แต่ต้องการที่จะมาเรียกร้อยให้ชาวจีนในเมืองไทยมีความเคารพนับถือต่อรัฐบาลของหยวนชื่อไซ่ เพื่อจะได้ให้ความช่วยเหลือรัฐบาลหยวนชื่อไซ่ และไม่คัดค้านการที่หยวนชื่อไซ่ต้องการที่จะให้ตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นตำแหน่งที่มีความมั่นคงถาวรสำหรับตัวเขา⁷¹ โดยการที่เขาได้ประกาศรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่เรียกว่า "รัฐธรรมนูญฉบับหยวนชื่อไซ่" ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว และหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีนของเซียวฮุดเสงยังได้พยายามแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลหยวนชื่อไซ่เป็นรัฐบาลที่ไม่ดี ปกครองพลเมืองจีนด้วยความโหดร้ายทารุณ โดยกล่าวในหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป ฉบับวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2456 ว่า

รัฐบาลพิฆาตคนต่างพวก แลพลอยจับเอาคนไม่มีความผิดไปลงโทษด้วยนั้น ทำโดยเห็นแก่ราชการหรือเพื่อส่วนตัว...เงินกู้ 25 ล้านปอนด์ ที่จ่ายใช้สุริยสรัยตามชอบใจนั้นจะให้พลเมืองเรารับหน้าที่สพายแบบไม่ใช่ถา พวกรัฐบาลกลางใช้อำนาจ แลคบคิดกันทำการชั่วต่าง ๆ นั้น จะเอาอย่างเมื่อแผ่นดินแข็งที่ล่มจมแล้วนั้นถา ความทารุณร้ายกาจชั่วชาติลามกของเจ้าพนักงานในมณฑลต่าง ๆ ยิ่งกว่าสมัยแผ่นดินแข็งไม่ใช่ถา ภายนอกใช้แบบบริบิลิก แต่ลอบใช้อำนาจแอบ สลุด โหดร้ายยิ่งกว่าเสือ พลเมืองเศร้าสลดไม่มีความสุข ระหว่าง 2 ปีที่ล่วงไปแล้วนั้น ยังไม่ร้ายเหมือนเดี๋ยวนี้อะไรใหม่⁷²

นอกจากนี้ยังได้มีการลงภาพล้อเลียนและเสียดสีเอี้ยจื้อฮวง เป็นรูปภาพชายผู้หนึ่งสะพายผลน้ำเต้าใหญ่ 1 ผล และถือกระบองสั้นอยู่ในมือข้างหนึ่ง แล้วมีคนทำท่าตกใจจะวิ่งหนี และพูดว่า "น่ากลัวจริง ๆ แหมกระบองเก๋เลี้ยง ๆ น้ำเต้าลูกใหญ่ แต่งตัวหรูจริง เห็นหน้าก็รู้ เช่นได้แล้ว"⁷³ ซึ่งจากรูปล้อเลียนดังกล่าวนั้นในรูปภาพผู้ชายนั้นหมายถึง เอี้ยจื้อฮวง โดยต้องการที่จะสื่อ

⁷⁰ หจข. ร.6 น.25/38 รายงานหลวงธรณีนฤเบศร์ ถึงเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ.2456.

⁷¹ เรื่องเดียวกัน, คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2456.

⁷² เรื่องเดียวกัน.

⁷³ หจข. ร.6 น.25/29 รายงานหลวงธรณีนฤเบศร์ถึงเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2456.

ว่า เอี้ยจื้อฮวงเดินทางมาเมืองไทยในครั้งนี้อาจต้องการที่จะโกหกหลอกลวงชาวจีนในเมืองไทยให้หลงเชื่อว่ามีรัฐบาลหยวนชื่อไซ่ไซ่หวังดีต่อชาวจีนในเมืองไทย เพราะคำว่า กระจบอกเกลี้ยงและสะพานน้ำเต้านั้น ในคำจีนหมายความว่า เป็นคนโกหกหลอกลวง⁷⁴

เซียวฮุดเสงยังได้พยายามแสดงให้เห็นว่าการเดินทางเข้ามาของเอี้ยจื้อฮวงนั้นเป็นสิ่งที่รัฐบาลไทยไม่ต้องการและก่อให้เกิดความเดือดร้อนขึ้นกับชาวจีนในเมืองไทย โดยการกล่าวโทษว่าการที่ เอี้ยจื้อฮวงเข้ามาในเมืองไทยเป็นสาเหตุที่ทำให้รัฐบาลไทยเกิดความไม่ไว้วางใจชาวจีน เพราะมีผู้แทนรัฐบาลหยวนชื่อไซ่ไซ่เข้ามาอาจจะมาชักชวนให้ชาวจีนกระทำการที่ไม่สมควร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การปกครองชาวจีนของรัฐบาลไทย เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทยจึงได้มีการตรวจตราชาวจีนตามถนนหนทาง ทั้งที่ก่อนหน้านี้เอี้ยจื้อฮวงจะเดินทางเข้ามาในเจ้าหน้าที่ไม่เคยที่จะตรวจตราชาวจีนเลย เพื่อแสดงให้เห็นว่าเอี้ยจื้อฮวงทำให้ชาวจีนต้องลำบาก เพราะฉะนั้นควรจะรีบเดินทางออกไปจากเมืองไทย⁷⁵

จากการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเดินทางมาของผู้แทนรัฐบาลหยวนชื่อไซ่ไซ่ของหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีนของเซียวฮุดเสง แสดงให้เห็นว่าเซียวฮุดเสงไม่ยินดีกับการเดินทางเข้ามาเมืองไทยในครั้งนี้อของผู้แทนรัฐบาลหยวนชื่อไซ่ไซ่ ซึ่งจะแตกต่างจากการเดินทางมาของชาวจีนในครั้งก่อน ๆ ที่เซียวฮุดเสงจะให้การต้อนรับอย่างเต็มที่ นอกจากนั้นการเดินทางมาของผู้แทนชาวจีนในครั้งนี้อังทำให้เกิดการตอบโต้กันระหว่างหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทยของเซียวฮุดเสง คือ "หนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์" กับ "หนังสือพิมพ์สมานไมตรี" อีกด้วย ซึ่งได้กลายเป็น "สงครามปากกา" ระหว่างหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับที่ให้การสนับสนุนทางการเมืองในเมืองจีนที่แตกต่างกัน

โดย "หนังสือพิมพ์สมานไมตรี" นั้นจะให้การสนับสนุนการเดินทางมาครั้งนี้ของเอี้ยจื้อฮวง และถือว่าเอี้ยจื้อฮวงเป็นผู้แทนของรัฐบาลจีนอย่างเป็นทางการ ที่ชาวจีนในเมืองไทยควรจะให้การต้อนรับด้วยความยินดีที่รัฐบาลหยวนชื่อไซ่ไซ่ให้ความเอาใจใส่ดูแลชาวจีนในเมืองไทย ทำให้สันนิษฐานได้ว่าหนังสือพิมพ์สมานไมตรีนั้นเป็นฝ่ายที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลหยวนชื่อไซ่ไซ่ จึงได้เกิด

⁷⁴ เรื่องเดียวกัน.

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2456.

* เนื่องจากไม่ปรากฏหลักฐานว่าหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ออกในช่วงใด ทำให้สันนิษฐานว่า หนังสือพิมพ์ฉบับนี้อาจจะเป็นภาคภาษาไทยของหนังสือพิมพ์ภาษาจีนฉบับใดหนึ่งที่ออกในโอกาสพิเศษที่ผู้แทนรัฐบาลจีนเดินทางเข้ามาเมืองไทย และอาจจะเพื่อเป็นการตอบโต้กับหนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์ เพื่อแสดงการปกป้องผู้แทนรัฐบาลจีนด้วย

การตอบโต้กันอย่างรุนแรงกับ "หนังสือพิมพ์จินโนสยามวารศัพท์" อยู่เป็นระยะเวลาสั้นๆ⁷⁶ โดยหนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงจะพยายามแสดงให้เห็นว่าเอี้ยจ้อฮวง มิได้เป็น "ข้าหลวง"จีน หรือผู้แทนมาจากรัฐบาลจีน เนื่องจากตำแหน่งข้าหลวงนี้ที่ในภาษาจีนเรียกว่า "ชวนอูยไ่" นั้น จะเป็นตำแหน่งที่รัฐบาลหยวนชื้อไ่จะให้เดินทางไปเยี่ยมเยียนในดินแดนที่เกิดสงครามรบพุ่งกัน ซึ่งดินแดนเหล่านั้นเป็นเมืองขึ้นของเมืองจีนมาก่อน เช่น ธิเบต หรือมองโกเลีย และกล่าวว่รัฐบาลหยวนชื้อไ่จะใช้ผู้แทนจีนในตำแหน่งนี้เดินทางมาในเมืองไทยไม่ได้เป็นอันขาด เพราะเมืองไทยเป็นเอกราชไม่ได้อยู่ในการปกครองของรัฐบาลจีน และหยวนชื้อไ่ไม่สามารถจะแต่งตั้งผู้แทนเข้ามาเยี่ยมเยียนชาวจีนในเมืองไทยได้ตามอำเภอใจ รัฐบาลจีนจะต้องแจ้งให้รัฐบาลไทยทราบก่อนที่จะส่งผู้แทนเดินทางเข้ามา โดยต้องขอให้ประเทศที่มีสัญญาทางพระราชไมตรีกับเมืองไทยเป็นผู้แนะนำว่าผู้แทนจีนจะขอเดินทางเข้ามาเพื่อเยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุขของชาวจีนในเมืองไทยจึงจะเป็นการถูกต้องตามแบบแผนทางการทูตระหว่างประเทศ⁷⁷

จากคำกล่าวดังกล่าวของหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทยของเซียวฮุดเสง แสดงให้เห็นว่าเซียวฮุดเสงคัดค้านและต่อต้านการเดินทางเข้ามาของผู้แทนรัฐบาลหยวนชื้อไ่ จึงได้พยายามแสดงให้เห็นว่าผู้แทนรัฐบาลหยวนชื้อไ่เดินทางเข้ามาในลักษณะเช่นนี้เป็นการไม่ถูกต้องตามแบบแผนทางการทูต เพราะฉะนั้นก็ไม่ควรถือว่าเอี้ยจ้อฮวงเป็นผู้แทนอย่างเป็นทางการที่มาจากรัฐบาลจีน แต่ควรถือว่าเอี้ยจ้อฮวงเป็นเพียงนักเรียนประกาศนียบัตรจากวิทยาลัยปักกิ่งผู้หนึ่ง ที่เดินทางเข้ามาในเมืองไทยอย่างเป็นทางการส่วนตัวเท่านั้น⁷⁸ เพื่อไม่ให้ชาวจีนเกิดความรู้สึกชื่นชมว่ารัฐบาลหยวนชื้อไ่เป็นรัฐบาลที่ดูแลเอาใจใส่ทุกข์สุขของชาวจีนนอกประเทศ ซึ่งอาจจะทำให้ชาวจีนในเมืองไทยหันไปนิยมและให้การสนับสนุนรัฐบาลหยวนชื้อไ่ซึ่งจะไม่เป็นผลดีกับฝ่ายก๊กมินตั๋งที่ตนให้การสนับสนุน

นอกจากการตอบโต้กับหนังสือพิมพ์ฝ่ายตรงข้าม เพื่อพยายามที่จะขจัดความนิยมที่ชาวจีนในเมืองไทยจะมีต่อรัฐบาลหยวนชื้อไ่แล้ว เซียวฮุดเสงยังได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่าไม่ยินดีกับการเดินทางมาของเอี้ยจ้อฮวง นับตั้งแต่ที่สยามพานิชจีนสโมสรได้มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือในการที่จะให้การต้อนรับเอี้ยจ้อฮวง ในวันที่ 10 พฤศจิกายน และได้เชิญให้เซียวฮุดเสงไปร่วมการประชุมในครั้งนี้ด้วย แต่เซียวฮุดเสงและพรรคพวกของเขาได้ปฏิเสธว่าไม่มีเวลาร่วมที่จะไปร่วมประชุม และยังได้มีการตักเตือนให้เอี้ยจ้อฮวง เมื่อเดินทางมาถึงเมืองไทยแล้วก็ควรจะไปเสียเงินค่า

⁷⁶ นจข. ร.6 น.20.12/17 ชาวหนังสือพิมพ์จินโนสยามวารศัพท์และหนังสือพิมพ์สยามไมตรีโต้แย้งกันเกี่ยวกับเรื่องข้าหลวงจีนเดินทางเข้ามาเยี่ยมชาวจีนในเมืองไทย ระหว่างวันที่ 13 พฤศจิกายน - 18 ธันวาคม พ.ศ.2456.

⁷⁷ "ขุนนางจีน" จินโนสยามวารศัพท์ วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ.2456.

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน.

ราชการให้แก่ รัฐบาลไทยให้เรียบร้อยด้วย⁷⁹ ซึ่งแตกต่างกับผู้แทนจีนที่เดินทางมาเมืองไทยคนก่อน ๆ ที่เซียวฮุดเสงจะพยายามติดต่อประสานงานกับรัฐบาลไทยเพื่อไม่ให้ต้องเสียเงินค่าราชการ ซึ่งรัฐบาลไทยก็เคยกล่าวกับเซียวฮุดเสงแล้วว่าถ้าเป็นการเดินทางเข้ามาในเมืองไทยเป็นครั้งเป็นคราว รัฐบาลไทยไม่เก็บเงินค่าราชการอยู่แล้ว แต่เมื่อผู้แทนรัฐบาลหยวนซื่อไช้จะเดินทางเข้ามา เซียวฮุดเสงก็ได้แสดงให้เห็นอย่างเปิดเผยว่าเขาไม่สนับสนุนการเดินทางเข้ามาและจะไม่ให้การช่วยเหลือผู้แทนรัฐบาลหยวนซื่อไช้เลยไม่ว่าในเรื่องใด ๆ ก็ตาม และเมื่อเสี้ยวจ้อฮวงเดินทางมาถึงเมืองไทยในวันที่ 11 พฤศจิกายน ก็ได้มีชาวจีนจากสยามพานิชจีนสโมสร, สมาคมจีนไปตั้ง, นายห้างโรงสีไฟ และครูโรงเรียนจีนได้พากันไปต้อนรับ แต่ไม่มีชาวจีนที่เป็นฝ่ายของเซียวฮุดเสงคือฝ่ายที่ให้การสนับสนุนก็มินตั้งไปต้อนรับเลย⁸⁰

นอกจากนั้นตามปกติเวลาที่ผู้แทนจีนเดินทางเข้ามาเยือนเยียนชาวจีนในเมืองไทยก็จะเดินทางไปเยี่ยมชาวจีนตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสมาคม, โรงเรียน หรือตามห้างร้านต่าง ๆ ซึ่งก่อนหน้านี้ชาวจีนในเมืองไทยจะเกิดการแตกแยกกันนั้น ผู้แทนจีนก็จะเดินทางไปเยี่ยมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของชาวจีนโดยทั่วถึงกัน โดยอย่างน้อยที่สุดก็จะเดินทางไปเยี่ยมทั้งสยามพานิชจีนสโมสร และสโมสรจีนกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นองค์กรที่สำคัญของชาวจีนในเมืองไทย เพื่อที่จะแนะนำชาวจีนในเรื่องต่าง ๆ โดยจะเน้นในเรื่องของความสามัคคีกันในหมู่ชาวจีน แต่ปรากฏว่าการเดินทางมาของเสี้ยวจ้อฮวงนั้น เสี้ยวจ้อฮวงจะเดินทางไปเยี่ยมเฉพาะสยามพานิชจีนสโมสรเท่านั้น และในการกล่าวคำแนะนำกับชาวจีน เสี้ยวจ้อฮวงยังได้เน้นให้ชาวจีนในเมืองไทยเห็นความสำเร็จของการปฏิวัติจีนนั้นเป็นผลงานของพวกเขาไปตั้ง (ก็คือกลุ่มการเมืองที่ให้การสนับสนุนหยวนซื่อไช้) แต่พวกเขาเหม็งหรือพวกก๊กมินตั้งกลับเอาไปกล่าวว่าเป็นผลงานของพวกเขาคนเดียว และเสี้ยวจ้อฮวงยังเน้นให้เห็นความสำคัญของสมาคมจีนไปตั้งและแนะนำให้ช่วยกันขยายกิจการของสมาคมนี้ให้เจริญก้าวหน้าต่อไปอีกด้วย⁸¹

จากปฏิกริยาดังกล่าวทั้งในหนังสือพิมพ์ภาษาจีนที่เสียดสีการเดินทางมาของเสี้ยวจ้อฮวง และในหนังสือพิมพ์ภาษาไทยที่พยายามแสดงให้เห็นว่า เสี้ยวจ้อฮวงไม่ใช่ผู้แทนอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลจีน ไม่ควรที่จะให้การต้อนรับ และตัวเซียวฮุดเสงเองที่แสดงออกถึงการไม่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในการเดินทางมาของเสี้ยวจ้อฮวงนั้น แสดงให้เห็นถึง การต่อต้านรัฐบาลหยวนซื่อไช้ของเซียวฮุดเสง และพยายามที่จะชักจูงให้ชาวจีนในเมืองไทยไม่ให้เกิดความรู้สึกยินดี

⁷⁹ “ขุนนางจีนได้มาถึงแล้ว” จีนในสยามวารศัพท์ วันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2456.

⁸⁰ หจข. ร.6 น.25/38 รายงานหลวงธรณีเนฎบศรีถึงเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2456.

⁸¹ หจข. ร.6 น.25/29 รายงานหลวงธรณีเนฎบศรีถึงเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2456.

กับการเดินทางมาของผู้แทนรัฐบาลหยวนซีอู๋ในครั้งนี้นี้ เพราะถ้าชาวจีนในเมืองไทยเกิดความรู้สึกยินดีและเกิดความรู้สึกชื่นชมต่อรัฐบาลหยวนซีอู๋แล้ว ก็จะทำให้ชาวจีนในเมืองไทยให้การสนับสนุนและช่วยเหลือรัฐบาลหยวนซีอู๋ ซึ่งอาจจะส่งผลให้ความต้องการของหยวนซีอู๋ที่จะสถาปนาฐานะทางการเมืองของตนที่มั่นคงประสบความสำเร็จ และจะทำให้การต่อสู้ของก๊กมินตั๋งเพื่อดำเนินการปฏิวัติกอบกู้การปกครองแบบสาธารณรัฐประสบความสำเร็จ

นอกจากนั้นการเดินทางเข้ามาของเอี้ยจื้อฮวง ยังทำให้เห็นถึงความแตกแยกของชาวจีนในเมืองไทยออกเป็น 2 ฝ่ายใหญ่ ๆ คือฝ่ายที่ให้การสนับสนุนการเดินทางมาของเอี้ยจื้อฮวง ซึ่งก็เท่ากับเป็นฝ่ายที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลของหยวนซีอู๋ กับฝ่ายของเซียวฮุดเสงที่ต่อต้านการเดินทางมาของเอี้ยจื้อฮวง ก็คือฝ่ายที่ต่อต้านรัฐบาลหยวนซีอู๋ ให้การสนับสนุนพรรคก๊กมินตั๋งของซุนยัตเซน ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างก็มีการเคลื่อนไหวที่แสดงให้เห็นถึงการให้การสนับสนุนของฝ่ายตน

3.3. บทบาทและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเซียวฮุดเสงในการปิดสินค้าญี่ปุ่น

3.3.1 เซียวฮุดเสงกับการปิดสินค้าญี่ปุ่น พ.ศ.2458

ทางด้านการเมืองในเมืองจีน นอกจากหยวนซีอู๋จะได้ออก "รัฐธรรมนูญฉบับหยวนซีอู๋" เพื่อสถาปนาฐานะที่มั่นคงของตนในการปกครองจีนแล้ว หยวนซีอู๋ยังได้มีการวางแผนที่จะสถาปนาตนเป็นจักรพรรดิปกครองเมืองจีนอีกด้วย แต่ในระหว่างนั้น สงครามโลกครั้งที่ 1 ก็ได้เกิดขึ้นในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2457 โดยมหาอำนาจชาติต่าง ๆ ในยุโรปได้ทำสงครามกันอยู่ภายในทวีปยุโรป จึงเป็นโอกาสอันดีที่สุดของญี่ปุ่นในการที่เข้าข้างฝ่ายพันธมิตรของอังกฤษและฝรั่งเศส เพื่อทำการโจมตีเยอรมนีเฉพาะในดินแดนจีนซึ่งจะเป็นก้าวสำคัญขงญี่ปุ่นในการที่จะทำการรุกรานจีนต่อไป โดยญี่ปุ่นได้ประกาศสงครามกับเยอรมนีในวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2457 แล้วได้ยกกำลังบุกมณฑลชานตุงของจีน ทั้ง ๆ ที่ในขณะนั้นจีนได้ประกาศตนเป็นกลางในสงคราม กองทัพญี่ปุ่นสามารถพิชิตป้อมทหารของเยอรมนีในชานตุงตลอดจนทางรถไฟต่าง ๆ และฐานทัพเรือที่ชิงเต่าได้สำเร็จ ซึ่งรัฐบาลหยวนซีอู๋ก็ได้ทำการประท้วงการกระทำของญี่ปุ่นหลายครั้งแต่ก็ไม่เกิดประโยชน์ เนื่องจากในขณะนั้นมหาอำนาจชาติต่าง ๆ ก็สนใจอยู่แต่กับการทำสงครามของตน ฝ่ายพันธมิตรจึงต้องการที่จะให้ญี่ปุ่นเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ของเยอรมนีภายในเอเชีย เพราะฝ่ายพันธมิตรไม่สามารถที่จะดูแลได้ จึงไม่มีประเทศใดให้ความสำคัญกับการประท้วงของจีน ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน ญี่ปุ่นก็สามารถยึดครองมณฑลชานตุงได้ทั้งหมด⁸²

จากการที่ญี่ปุ่นใช้ข้ออ้างในการเข้ามาคุ้มครองผลประโยชน์ของฝ่ายเยอรมนีภายในเมืองจีน เนื่องจากญี่ปุ่นได้ประกาศสงครามเข้ากับฝ่ายพันธมิตรแล้วนั้น ต่อมาทูตญี่ปุ่นได้ยื่นคำขาดต่อ

⁸² ทวีป วรดิลก, ประวัติศาสตร์จีน จากสงครามฝิ่น ถึงการปฏิวัติซินไฮ่ (ค.ศ.1840-1911), หน้า 263.

รัฐบาลหยวนชื่อไซทั้งหมด 21 ข้อ หรือที่เรียกกันว่า “คำขาด 21 ข้อ” ในวันที่ 18 มกราคม พ.ศ.2457 (ค.ศ.1915) ซึ่งถ้าจีนปฏิบัติตามข้อเรียกร้องดังกล่าว ก็เท่ากับว่าจีนตกเป็นเมืองขึ้นของญี่ปุ่นโดยตรง แต่หยวนชื่อไซกลับมองว่าการเรียกร้องของญี่ปุ่นนี้เป็นโอกาสอันดีที่จะดำเนินการสถาปนาระบบอบกษัตริย์ขึ้นในเมืองจีน เนื่องจากมหาอำนาจในยุโรปไม่มีเวลาที่จะมาแทรกแซงกิจการภายในของจีน และถ้าจีนยอมให้อภิสิทธิ์เล็กๆ น้อยๆ กับญี่ปุ่น จะทำให้ญี่ปุ่นสงบไปเอง และเชื่อว่าญี่ปุ่นคงจะให้การสนับสนุนการสถาปนาระบบอบกษัตริย์ของจีน หยวนชื่อไซจึงได้ส่งผู้แทนไปทำการเจรจากับญี่ปุ่นโดยพยายามเก็บไว้เป็นความลับ แต่ทว่าหนังสือพิมพ์จีนก็ได้แปลข่าวเรื่องคำขาด 21 ข้อของญี่ปุ่นออกมาเป็นภาษาจีน ทำให้ชาวจีนมีความโกรธแค้นญี่ปุ่นและหยวนชื่อไซเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดกระแสการต่อต้านญี่ปุ่นแพร่ไปทั่วเมืองจีน หยวนชื่อไซจึงจำเป็นต้องยอมรับคำขาดของญี่ปุ่นเฉพาะ 4 หมวดแรก ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2458 ซึ่งชาวจีนถือกันว่าเป็น “วันอภัยศอตุสแห่งชาติ”⁸³

เมื่อกระแสการต่อต้านญี่ปุ่นเนื่องจากการเรียกร้องของญี่ปุ่นที่จะส่งผลให้จีนเป็นเมืองขึ้นของญี่ปุ่นโดยตรงนั้นได้เผยแพร่มายังเมืองไทย ก็ทำให้ชาวจีนในเมืองไทยมีความโกรธแค้นญี่ปุ่นและมีการดำเนินการที่จะปิดสินค้าญี่ปุ่นด้วย โดยในวันที่ 15 เมษายน พ.ศ.2458 หนังสือพิมพ์อิ๋วเซียมชินโปของเซียวฮุดเสงได้ลงข้อความเป็นการชักชวนให้ชาวจีนปิดสินค้าญี่ปุ่น โดยการคัดข่าวจากหนังสือพิมพ์อื่นมาลงว่า ชาวเมืองฮกเกี้ยนได้แต่งหนังสือร้องเตือนคนจีนให้ช่วยกัน

ข้อเรียกร้อง 21 ข้อของญี่ปุ่นนั้น แบ่งออกได้เป็น 5 หมวดด้วยกันคือ

หมวดที่ 1 รัฐบาลจีนต้องให้ความยินยอมต่อการยึดครองมณฑลซานตงทั้งหมดของญี่ปุ่น

หมวดที่ 2 ญี่ปุ่นจะต้องได้สัญญาเช่ารัสเซียได้อยู่เดิม ทั้งที่ไคเรนและพอร์ตอาเธอร์ ตลอดจนทางรถไฟสายแมนจูเรียใต้ เป็นเวลา 99 ปี ญี่ปุ่นจะต้องได้สิทธิต่าง ๆ ในการทำเหมืองแร่ ทางรถไฟ และการให้กู้ยืมทั้งหมดเป็นอันดับแรกก่อนชาติอื่น ตลอดจนการให้คำปรึกษาแนะนำทั้งในการเมือง, การคลัง หรือการทหารที่จีนจะเปิดให้แก่ชาวต่างประเทศในดินแดนเหล่านี้

หมวดที่ 3 โรงงานเหล็กกล้าอันเจียผิง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหนักที่ใหญ่ที่สุดของจีนภาคกลางบนฝั่งแม่น้ำแยงซีเกียงจะต้องเป็นของจีนและญี่ปุ่นร่วมกัน

หมวดที่ 4 จีนจะต้องไม่ยอมให้เช่าท่าเรือ, อ่าว หรือเกาะ ไม่ว่าจะแห่งหนึ่งแห่งใดตามบริเวณชายฝั่งทะเลของตนทั้งหมดแก่ชาติอื่นนอกจากญี่ปุ่น

หมวดที่ 5 ซึ่งถือว่าเป็นความลับ เพราะระบุให้จีนต้องว่าจ้างชาวญี่ปุ่นเป็นที่ปรึกษาทางการเมือง, การคลังและการทหาร แม้แต่กิจการตำรวจในบริเวณที่สำคัญ ๆ ในจีน ก็จะต้องมีการบริหารร่วมกันโดยชาวจีนและชาวญี่ปุ่น จีนต้องยอมให้ญี่ปุ่นสร้างคลังสรรพาวุธขึ้นในจีน และจีนจะต้องซื้อกระสุนครั้งหนึ่งของทั้งหมดจากญี่ปุ่น ญี่ปุ่นจะต้องได้สิทธิทางรถไฟทางใต้ของแม่น้ำแยงซีเกียง จะต้องมีสิทธิในการทำเหมืองแร่, สร้างทางรถไฟ หรืออยู่ต่อเรือ ในมณฑลฟูเจี้ยน ซึ่งอยู่ตรงข้ามไต้หวันเป็นอันดับแรก ก่อนชาติอื่นใดทั้งสิ้น

⁸³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 264 – 265.

กู่ประเทศและบรรยายถึงความคับแค้นต่าง ๆ ของบ้านเมือง แล้วแนะนำวิธีที่จะป้องกันศัตรูของชาติบ้านเมือง คืออย่าใช้ธนบัตรและสินค้าของชาติที่เป็นศัตรู และให้ขออนุญาตต่อรัฐบาลฝึกทหารกองสมัครและเตรียมออกทรัพย์ไว้สำหรับใช้ในการศึก และช่วยกันแนะนำพลเมืองให้รู้จักรักประเทศ และให้หมั่นฝึกหัดกายบริหารเพื่อเตรียมตัวไว้เพื่อเข้ารับราชการในกองทัพ⁸⁴

หนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโปของเซียวฮุดเสงยังได้ลงข่าวอย่างต่อเนื่องถึงความเคลื่อนไหวที่ญี่ปุ่นได้กระทำต่อเมืองจีน เพื่อให้ชาวจีนเกิดความรู้สึกเจ็บแค้น และจะได้ร่วมกันดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่น โดยในวันที่ 3 มิถุนายน ได้ลงคำแจ้งความของสโมสรพานิชจีนในกรุงเทพฯ ในหนังสือพิมพ์มีความว่า เมื่อเดือนที่แล้วสโมสรพานิชจีนกรุงเทพฯ ได้มีโทรเลขไปถามสโมสรพานิชกรุงปักกิ่ง ถึงเรื่องข้อเรียกร้องที่ญี่ปุ่นมีต่อจีนว่าได้มีการตกลงกันอย่างไร บัดนี้ได้รับคำตอบจากสโมสรกรุงปักกิ่งแล้วว่า รัฐบาลจีนได้ยินยอมตามคำร้องขอของญี่ปุ่นทุกข้อ ตั้งแต่วันที่ 8 พฤษภาคมแล้ว⁸⁵ และในวันที่ 12 มิถุนายน ก็ได้ลงความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการลงนามในสัญญาระหว่างจีนกับญี่ปุ่น ว่าทั้งสองประเทศได้ลงนามในหนังสือสัญญาฉบับใหม่กันแล้ว เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม โดยในสัญญาฉบับใหม่นี้มีข้อเรียกร้องเกินกว่าสัญญาฉบับเดิมมาก กล่าวคือ ขยายเขตในแหลมเสียดุง และที่อื่น ๆ กว้างออกไปจากเดิมที่เคยเข้าใจกัน⁸⁶

นอกจากเซียวฮุดเสงจะมีบทบาทในการนำข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับข้อเรียกร้องที่ญี่ปุ่นมีต่อจีนมาลงในหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป เพื่อเป็นการปลุกใจให้ชาวจีนเห็นถึงการรุกรานที่ญี่ปุ่นมีต่อจีน ซึ่งอาจจะส่งผลให้ชาวจีนมีความโกรธแค้นต่อญี่ปุ่นแล้ว หนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโปของเซียวฮุดเสงยังได้มีการนำเสนอข่าวในเชิงเสนอแนะให้ชาวจีนเห็นถึงวิธีการที่จะปิดสินค้าญี่ปุ่น โดยมีการยกตัวอย่างชาวจีนที่มีการดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่นแล้ว ว่าเขาทำอย่างไร เช่น ได้มีการยกตัวอย่างเด็กนักเรียนจีนในกรุงเทพฯ ว่า

พวกนักเรียนจีนชั้นประถมในกรุงเทพฯ เห็นกันว่าการที่เมื่อเร็ว ๆ นี้ ประเทศเราเสียที่ชาวต่างประเทศ จนตกอยู่ในฐานอันตราย ก็เพราะประเทศปราศจากกำลัง แลผลประโยชน์รั่วออกนอกประเทศ หวังจะให้ประเทศมีกำลัง ก็ต้องคิดหน่วยผลประโยชน์ไว้ก่อน จึงได้พร้อมใจกัน จะไม่ใช้ของ ๆ ชาวประเทศอื่นอีกต่อไป⁸⁷

⁸⁴ หจข. ร.6 น.25.2/3 รายงานหลวงธรณีนฤเบศร์ถึงเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 15 เมษายน พ.ศ.2458.

⁸⁵ หจข. ร.6 น.25.2/4 รายงานหลวงธรณีนฤเบศร์ถึงเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ.2458.

⁸⁶ หจข. ร.6 น.4.7/44 รายงานหลวงธรณีนฤเบศร์ถึงเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2458.

⁸⁷ เรื่องเดียวกัน, คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2458.

และมีการยกตัวอย่างการดำเนินการเพื่อปิดสินค้าญี่ปุ่นของชาวจีนผู้หนึ่ง ชื่อว่า นายซุนกิมไฉ้ เจ้าของรายี่ห้อเซ่งเฮง ที่ได้สั่งหินและเหล็กตีไฟมาจากเมืองจีนเป็นจำนวนมาก แล้วนำไปแจกชาวจีนด้วยกันและแนะนำว่าไม่ให้ใช้ไม้ขีดไฟ ซึ่งเป็นของญี่ปุ่น เพื่อจะเหนี่ยวรั้งผลประโยชน์ของชาติจีนไม่ให้รั่วไปให้ประเทศอื่น ชาวจีนผู้นี้ นอกจากแนะนำชาวจีนที่อยู่ในกรุงเทพฯ ด้วยกันแล้ว ยังวางแผนจะไปแนะนำเกี่ยวกับการไม่ใช้สินค้าของชาติศัตรูตามหัวเมืองอีกด้วย⁸⁸ และมีการยกย่องชมเชยผู้หญิงจีนที่ร่วมบริจาคเงินในการจัดตั้งสมาคมเก็บรวบรวมทรัพย์เพื่อนำไปอุดหนุนเมืองจีนว่าการกระทำของผู้หญิงจีนเช่นนี้ “ย่อมเปนนกเกียรตินยศแก่พวกหญิงโดยแท้”⁸⁹ เพื่อเป็นการจูงใจให้ชาวจีนเห็นว่าแม้ว่าเป็นผู้หญิงก็ยังมีใจรักบ้านเมืองของตน เสียสละเงินเพื่อเอาไปช่วยบ้านเมืองควรที่จะเอาเป็นตัวอย่าง

นอกจากนั้นหนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงยังได้ลงสุนทรพจน์ของสภานายกสโมสรพานิชการกรุงปักกิ่ง ที่กล่าวตักเตือนชาวจีนให้รวมเงินไว้ช่วยประเทศ ที่ได้อ้างถึงความทุกข์ยากของชาวเกาหลีที่ได้รับความกดขี่จากญี่ปุ่น และยังได้ลงหนังสือคำร้องของสมาคมคนจีนในต่างประเทศ หรือ “ฮั่วเคี้ยวลินฮะฮวย” (ซึ่งสมาคมนี้มีสาขาอยู่ในเมืองไทย โดยมี “เซียวฮุดเสง” เป็นสภานายก) ขอให้รัฐบาลจีนสู้รบกับญี่ปุ่น สมาชิกของสมาคมนี้จะจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการสู้รบให้ และได้ลงข่าวโทรเลขว่าราชทูตญี่ปุ่นประจำกรุงปักกิ่ง เรียกค่าเสียหายในเรื่องที่ชาวจีนทำร้ายชาวญี่ปุ่นในเมืองฮั่นเค้าต่อรัฐบาลจีนเป็นเงิน 4 แสน 8 หมื่นเหรียญ และได้กล่าวว่ว่าสมาคมบริษัทเรือเมลิญี่ปุ่นกำลังพยายามจะแย่งอำนาจในการจัดการบริษัทเรือเมลิจีนในเมืองเซียงไฮ้ไปเป็นของญี่ปุ่น⁹⁰ การนำเสนอข่าวความเคลื่อนไหวต่างๆ ของหนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงก็เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความต้องการเรียกร้องผลประโยชน์จากจีนของญี่ปุ่นที่มากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อที่ญี่ปุ่นจะได้เข้าไปครอบครองเมืองจีน และกระตุ้นเตือนให้ชาวจีนในเมืองไทยร่วมมือกันเพื่อดำเนินการตอบโต้การกระทำของญี่ปุ่น

จากการที่หนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงได้นำเสนอข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของการกระทำของญี่ปุ่นที่มีต่อจีน และการแนะนำวิธีการที่จะตอบโต้ญี่ปุ่น โดยการไม่ใช้สินค้าของญี่ปุ่น และบำรุงสินค้าของเมืองจีนอย่างต่อเนื่องนั้น ทำให้เรื่องที่ชาวจีนจะดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่นได้แพร่หลายออกไป และเป็นที่สนใจของผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองไทยด้วยเกรงว่าเรื่องราวของการปิดสินค้าญี่ปุ่นจะขยายลุกลามออกไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชาวไทยที่เป็นผู้บริโภคนำเข้าด้วย “หนังสือพิมพ์กรุงเทพฯ เดลิเมลิ” ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงฉบับหนึ่งที่พิมพ์เผยแพร่อยู่ในเมืองไทย จึง

⁸⁸ หจข. ร.6 น.25.2/4 รายงานหลวงธรณีนถุเบครถึงเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ.2458.

⁸⁹ หจข. ร.6 น.4.7/44 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2458.

⁹⁰ หจข. ร.6 น.25.2/4 รายงานหลวงธรณีนถุเบครถึงเจ้าพระยามรราช, วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2458.

ได้กล่าวถึงเรื่องการแนะนำในการปิดสินค้าญี่ปุ่นของชาวจีน ในฉบับวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2458 มีใจความสำคัญว่า

มีชาวจีนในกรุงเทพฯ ได้หาถาดตกลงกันจะบอยก้อสินค้าของชาติหนึ่ง
 เปนแท้ ผู้ต้นคิดเปนชาวกวางตุ้ง พวกจีนกุ๊ไลได้นัดกันแล้วว่าตั้งแต่วันที่ 15 เดือนนี้
 เปนต้นไป จะไม่บรรทุกแลขนสินค้าของชาวประเทศนั้น ขอให้รัฐบาลสยามจัดการ
 ระวังโดยแข็งแรง⁹¹

ทำให้เห็นชัดแสดงในฐานะที่เป็นบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ซึ่งมีส่วนกับการแนะนำในเรื่องการ
 ปิดสินค้าญี่ปุ่นจึงต้องลงแก้ข่าวว่าไม่เคยได้ยินว่ามีชาวจีนในเมืองไทยที่คิดจะทำการปิดสินค้า
 ญี่ปุ่น และยังได้กล่าวปิ่นเชิงแนะนำไม่ให้ชาวจีนในเมืองไทยกระทำการปิดสินค้าญี่ปุ่น ในฉบับวัน
 ที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2458 ว่า

การบอยก้อสินค้านี้ก็เป็นวิธีช่วยประเทศอย่างหนึ่ง ที่คนจีนทราบอยู่ด้วย
 กันแล้วว่าเปนความคิดอย่างต่ำ แต่โดยเหตุที่รักประเทศ จึงจำใจกระทำการอย่าง
 ต่ำเช่นนี้ ก็นับว่ามีความอุสาห์พออยู่ ส่วนคนจีนในกรุงเทพฯ นั้นั้น ทราบว่ารัฐ
 บาลสยามระวังห้ามปรามอยู่ ไม่อยากจะทำกรอย่างต่ำเช่นนี้ ให้ลำบากแก่รัฐ
 บาล จึงไม่เคยได้ยินว่า มีใครจะเริ่มคิดการบอยก้อสินค้านั้นเลย ไม่ทราบว่
 หนังสือพิมพ์รายนั้น ได้ข่าวมาจากไหนจึงได้กล่าวเช่นนั้น แต่ทุกวันนี้โลกกำลัง
 เปนคลื่นแลพายุอย่างร้ายแรง เพื่อนร่วมชาติอยู่ในถานที่เขาควรสงสัยด้วย ควร
 ต้องนับถือกฎหมายของประเทศที่อาศัยอยู่นี้ให้มากไว้...ผู้เขียนยินดีที่จะให้พวก
 จีนเรา ประพุดติตัวเปนพลเมืองที่สิวิไลศไ่ว้เสมอ จะได้ไม่กระทำการที่ผิด
 กฎหมาย⁹²

ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการแสดงให้รัฐบาลไทยเห็นถึงความบริสุทธิ์ใจของเข่าว่าได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับ
 ปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้เลย และแสดงให้เห็นว่าชาวจีนทั่วไปในกรุงเทพฯ เองก็ได้คิดที่จะดำเนิน
 การปิดสินค้าญี่ปุ่น เพื่อเป็นการลดความเฟื่องเล้งของรัฐบาลไทยที่มีทั้งต่อตัวเขาเอง และต่อชาวจีน
 ในเมืองไทยด้วย และการพยายามแสดงความบริสุทธิ์ใจของเซียวสุดแสงว่าเขามีได้มีส่วนเกี่ยวข้อง
 กับการปิดสินค้าญี่ปุ่น ก็ได้มีขึ้นอีกในหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมชินโป ฉบับวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2458
 โดยการนำจดหมายของผู้ที่ลงนามว่า "ซิม" ที่เขียนในลักษณะของการข่มขู่เซียวสุดแสงไม่ให้ลงแจ้ง
 ความขายสินค้าของญี่ปุ่นในหนังสือพิมพ์ของเขาอีก มิฉะนั้นจะมีชาวจีนที่มีเลือดร้อนมากกระทำ
 อันตรายแก่เซียวสุดแสงเหมือนเช่นที่ชาวจีนที่ทำการค้าขายสินค้าญี่ปุ่นได้ถูกกระทำไปแล้ว แต่

⁹¹ เรื่องเดียวกัน, คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมชินโป วันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2458.

⁹² เรื่องเดียวกัน.

เซียวฮุดเสงก็ได้ลงตอบในหนังสือพิมพ์ว่า เขาไม่กลัวการข่มขู่ดังกล่าว เพราะเขาถือว่าสิ่งที่เขากระทำนั้นเป็นสิ่งที่สุจริตและถูกต้องตามกฎหมาย⁹³ ซึ่งเท่ากับว่าเซียวฮุดเสงพยายามแสดงให้เห็นว่าการที่เขาลงแจ้งความขายสินค้าญี่ปุ่นนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และเขาก็จะไม่ถอนคำแจ้งความค้าขายสินค้าเหล่านั้น ซึ่งการนำจดหมายดังกล่าวพร้อมทั้งคำตอบของเซียวฮุดเสงลงในหนังสือพิมพ์นั้น แสดงให้เห็นว่า เซียวฮุดเสงพยายามที่จะแสดงให้คนทั่วไปและรัฐบาลไทยเห็นว่า เขามีได้มีส่วนในการปิดสินค้าญี่ปุ่น เพราะหนังสือพิมพ์ของเขาก็ยังคงลงแจ้งความค้าขายสินค้าญี่ปุ่นอยู่ตามปกติ ถ้าเขาเกี่ยวข้องกับปิดสินค้าญี่ปุ่น เขาก็จะต้องนำแจ้งความเหล่านั้นออกจากหนังสือพิมพ์แล้ว

แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าเซียวฮุดเสงจะพยายามแสดงให้เห็นว่าเขาไม่เกี่ยวข้องกับปิดสินค้าญี่ปุ่นก็ตาม แต่หนังสือพิมพ์ของเขาก็ยังคงนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตลอด แม้ว่าจะไม่มีการกล่าวถึงชื่อประเทศญี่ปุ่น ในการนำเสนอข่าว แต่จะเพียงเรียกว่า “ประเทศนั้น” หรือ “ประเทศที่เป็นศัตรู” แต่ด้วยเนื้อหาของข่าวหรือบทความที่นำเสนอก็ทำให้เข้าใจได้ว่ากำลังหมายถึงประเทศญี่ปุ่น และยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ในวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ.2458 สโมสรจีนกรุงเทพฯ ที่เซียวฮุดเสงเป็นผู้นำ ได้มีการจัดการประชุมกันเกี่ยวกับเรื่องที่จะห้ามไม่ให้ชาวจีนซื้อสินค้าญี่ปุ่น โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณพันคน ที่ประชุมได้ตกลงกันว่า จะไม่ทำการค้าขายสินค้าญี่ปุ่น สินค้าที่มีอยู่แล้วนั้นต้องขายให้หมดภายในสองเดือน สินค้าที่สั่งมาจากสิงคโปร์และฮ่องกงควรจะรีบโทรเลขยับยั้งการส่งเข้ามา และเมื่อครบกำหนด 10 วัน ตั้งแต่วันที่ตกลงให้ที่ห้ามชนสินค้าญี่ปุ่นขึ้นบกที่กรุงเทพฯ ถ้าผู้ใดไม่ทำตามที่ได้ตกลงกันนี้จะต้องถือว่าเป็นศัตรูต้องถูกลงโทษ จากการประชุมปรากฏว่ามีผู้ลงชื่อเห็นด้วยประมาณ 30 คน ที่ประชุมได้ว่าจ้างชาวจีนประมาณ 50 คน ให้คอยสืบดูว่าผู้ใดทำการค้าขายสินค้าญี่ปุ่นอยู่ก็ให้ทำร้ายโดยเอาสิ่งของโสโครกขว้างปา⁹⁴

จากข้อตกลงของที่ประชุมของสโมสรจีนกรุงเทพฯ ดังกล่าวทำให้มีการติดตามการเคลื่อนไหวของชาวจีนที่ทำการค้าขายสินค้าญี่ปุ่นที่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของที่ประชุมในครั้งนี้ ซึ่งจะต้องได้รับการลงโทษตามมติของที่ประชุม จนทำให้เกิดกรณีของจีนติดข้าว ร้านยี่ห้อหงซังเซียง ซึ่งค้าขายสินค้าญี่ปุ่น กล่าวคือ ได้มีผู้นำอุจจาระไปทาไว้หน้าร้านภายหลังจากการประชุมที่สโมสรจีนกรุงเทพฯ ประมาณ 6 – 7 วัน จีนติดข้าวก็เกิดความเกรงกลัวว่าจะถูกทำร้าย เนื่องจากข้อตกลงของที่ประชุมสโมสรจีนกรุงเทพฯ จึงได้ไปพบเซียวฮุดเสง ในวันที่ 30 มิถุนายน เพื่อขอให้เซียวฮุดเสงช่วยสืบว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำ และขอให้เซียวฮุดเสงว่ากล่าวห้ามปรามให้ด้วย แต่เซียวฮุดเสงได้ตอบ

⁹³ หจข. ร.6 น.4.7/44 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2458.

⁹⁴ หจข. ร.6 น.25.2/5 หนังสือกราบทูลฯ มหาเสวกเอก ของเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2458.

ว่าตนเองก็ไม่ทราบว่าเป็นผู้กระทำ⁹⁵ ซึ่งการที่จีนติดชัวไปหาเซียวฮุดเสงเพื่อให้สืบเรื่องราวดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าจีนติดชัวทราบว่าเซียวฮุดเสงต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับกรกระทำดังกล่าว จึงสามารถที่จะสืบได้ว่าใครเป็นผู้กระทำและสามารถที่จะว่ากล่าวตักเตือนผู้กระทำนั้นได้ด้วย

ต่อมาในวันที่ 1 กรกฎาคม จีนติดชัวก็ได้เดินทางไปพบเซียวฮุดเสงอีก เพื่อแจ้งให้เซียวฮุดเสงทราบว่าร้านทงซังเซียงของเขาได้สั่งสินค้าจากญี่ปุ่นตั้งแต่ก่อนที่จะมีการตกลงในที่ประชุมของสโมสรจีนกรุงเทพฯ แล้ว จึงได้มาขอรับรองต่อเซียวฮุดเสงขอให้อนุญาตให้ร้านของเขาสามารถขายสินค้าญี่ปุ่นที่สั่งไว้แล้วได้ เซียวฮุดเสงก็ได้ขอหลักฐานว่าร้านทงซังเซียงได้สั่งสินค้าเหล่านั้นก่อนที่จะมีการตกลงดังกล่าวจริง ซึ่งจีนติดชัวก็นำโทรเลขจากฮ่องกงว่าของได้ส่งลงเรือจากฮ่องกงแล้วให้เซียวฮุดเสงดู เซียวฮุดเสงจึงขอโทรเลขฉบับนั้นไว้เพื่อนำไปให้พวกของตนดูก่อน ต่อมาในวันที่ 4 กรกฎาคม สินค้าญี่ปุ่นที่ร้านทงซังเซียงสั่งไว้ก็มาถึงกรุงเทพฯ จีนติดชัว จึงเดินทางไปพบเซียวฮุดเสงอีกครั้งเพื่อถามว่าอนุญาตให้เขานำสินค้าญี่ปุ่นขึ้นจากเรือได้หรือไม่ แต่ไม่พบเซียวฮุดเสง แต่เซียวฮุดเสงก็ได้เดินทางไปพบจีนติดชัวในวันเดียวกันนั้น เพื่อแจ้งว่าอนุญาตให้นำสินค้าดังกล่าวขึ้นจากเรือได้ และในวันที่ 5 กรกฎาคม จีนติดชัวซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับเซียวฮุดเสงได้นำโทรเลขของจีนติดชัวที่อยู่กับเซียวฮุดเสงไปคืน และแจ้งว่าสมาชิกของที่ประชุมได้ตกลงกันแล้วว่าอนุญาตให้จีนติดชัวค้าขายสินค้าญี่ปุ่นที่สั่งเข้ามาแล้วนั้นได้ วันที่ 6 กรกฎาคม จีนติดชัวจึงกล้าเดินทางไปรับสินค้าญี่ปุ่นมาขายที่ร้าน แต่ปรากฏว่าไม่มีผู้ติดประกาศให้สินบนกับผู้ที่ตัดศีรษะเขาและจีนติดชัวเจ้าของร้านคนละ 200 บาท ซึ่งคงจะเนื่องมาจากการที่เขาได้ขายสินค้าญี่ปุ่น และมีผู้ทราบว่าผู้เขียนประกาศนั้นคือจีนตันเป็งตั้งซึ่งเป็นพรรคพวกของเซียวฮุดเสง⁹⁶ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของจีนติดชัวดังกล่าวนี้ จึงทำให้ทางรัฐบาลไทยเชื่อว่าเซียวฮุดเสงเป็นผู้ต้นคิดในการดำเนินการเพื่อปิดสินค้าญี่ปุ่น เนื่องจาก

1. ใบปลิวแนะนำการปิดสินค้าญี่ปุ่นที่สถานทูตญี่ปุ่นได้ส่งมาให้กับรัฐบาลไทยซึ่งยืนยันว่าได้มาจากสโมสรจีนกรุงเทพฯ

2. หนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโปของเซียวฮุดเสง ฉบับวันที่ 29 มิถุนายน ซึ่งมีใจความให้ผู้ซื้อขายของญี่ปุ่นมีความกลัว โดยมีใจความว่า

ถ้าเห็นพ่อค้าคนใดทุจริตกระทำการเสียเกียรติยศของบ้านเมือง โดยซื้อสินค้าลัทธิแล้ว ก็คงจะช่วยกันทำการตอบแทนเป็นแน่ ถึงแม้เคราะห์ร้ายจะต้องโทษอาญา ก็ยอมรับโทษขึ้นตา เพราะฉะนั้นจึงได้ประกาศในหนังสือพิมพ์ให้

⁹⁵ เรื่องเดียวกัน, รายงานพระยาอธิกรณ์ประกาศถึงอธิบดีกรมพลตระเวน, ลงวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2458.

⁹⁶ เรื่องเดียวกัน.

ทราบทั่วกันโดยความกรุณา ผู้ที่ย่อมเป็นศัตรูของสาธารณชน จงเร่งรู้สึกคิดกลับเถิด ถ้าต่างรู้จักรักประเทศ คิดถึงความอภัยของบ้านเมืองให้พร้อมเพรียงกันโดยความมั่นคงไว้แล้ว พวกข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะเคารพบูชาที่สุด⁹⁷

3. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับจีนติดขัด ซึ่งจีนติดขัดได้ไปแจ้งความกับกรมพลตำรวจพระนครบาลไว้⁹⁸

นอกจากเหตุผลทั้งสามข้อแล้ว สาเหตุที่ทำให้เชื่อได้ว่าเซียวฮุดเสงเป็นผู้ต้นคิดในการปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้ก็คือ การที่ชาวจีนได้มีการเรียโรเงิน เพื่อเก็บไว้สำหรับช่วยเมืองจีนหรือตั้งธนาคารสำหรับเก็บเงินในเมืองจีนนั้น ได้นำเงินจำนวนนี้ไปใช้จ่ายในการปิดสินค้าญี่ปุ่นในเมืองไทยครั้งนี้ด้วย โดยการเรียโรเงินนี้ได้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไปของเซียวฮุดเสงอยู่เสมอ⁹⁹ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทั้งจากบทบาทและการเคลื่อนไหวของเซียวฮุดเสงเองทั้งที่ผ่านทางหนังสือพิมพ์ของเขาและผ่านสโมสรจีนกรุงเทพฯ รวมไปถึงจากหลักฐานของรัฐบาลไทย ทำให้เห็นได้ว่าเซียวฮุดเสงเป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทที่สำคัญในการเคลื่อนไหวเพื่อดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้

เนื่องจากการปิดสินค้าญี่ปุ่นภายในเมืองไทยเป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นซึ่งเป็นชาติที่มีสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่างกัน จึงทำให้รัฐบาลไทยต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยนอกจากจะให้ตำรวจพระนครบาลสืบสวนตรวจตราระวังป้องกันการปิดสินค้าญี่ปุ่นแล้ว เจ้าพระยามรราช เสนาบดีกระทรวงนครบาลยังได้เรียกหัวหน้าสมาคมจีนต่าง ๆ และเจ้าของหนังสือพิมพ์จีนในกรุงเทพฯ ซึ่งรวมเซียวฮุดเสง ในฐานะที่เป็นหัวหน้าสโมสรจีนกรุงเทพฯ และเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไปด้วย มาประชุมพร้อมกันที่กระทรวงนครบาล ในวันที่ 1 กรกฎาคม เพื่อชี้แจงว่ารัฐบาลไทยจะไม่ยอมให้ชาวจีนหรือชาติใด ๆ ก็ตาม มาทำลายผลประโยชน์ของชาติที่มีไมตรีกับเมืองไทย ด้วยอาการอันบังคับข่มขู่

โดยในที่ประชุมนี้ เจ้าพระยามรราชได้ให้เซียวฮุดเสง เป็นผู้อ่านหนังสือพิมพ์ภาษาจีนที่มีการลงข่าวเกี่ยวกับการปิดสินค้าญี่ปุ่นให้ผู้เข้าร่วมประชุมฟัง และได้กล่าวว่า บทความดังกล่าว นั้นเป็นข้อความที่รุนแรงมาก จึงเป็นหน้าที่ของเสนาบดีกระทรวงนครบาลที่จะต้องจัดการกับการกระทำดังกล่าวอย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่าหนังสือพิมพ์จีนนั้นกฎหมายของเมืองไทยจะอนุญาตให้นำเสนอเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างอิสระ จะแสดงความคิดความเห็นใด ๆ ก็ได้ ถ้าไม่เป็นการหมิ่น

⁹⁷ หจข. ร.6 น.25.2/2 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ.2458.

⁹⁸ หจข. ร. น.25.2/5 รายงานพระยาอธิกรณ์ประกาศถึงอธิบดีกรมพลตระเวน, ลงวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2458.

⁹⁹ เรื่องเดียวกัน.

ประมาทแล้วก็สามารถที่จะนำเสนอได้ แต่การที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่า “ถ้าใครที่ทำเช่นนั้นต้องทำโทษ”¹⁰⁰ (ซึ่งน่าจะหมายถึงข่าวในหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 29 มิถุนายน ที่รัฐบาลไทยเห็นว่าเป็นข้อความที่รุนแรง ที่มีกรรมชู้ผู้ทำการซื้อขายสินค้าญี่ปุ่นว่าจะถูกลงโทษ) นั้นเป็นการผิดกฎหมายโดยตรง เจ้าหน้าที่ไทยอาจฟ้องร้องได้ เชียวสุดแสงซึ่งเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไปจึงได้ชี้แจงเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจของเขาทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสโมสรจีนกรุงเทพฯ และหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไปว่า ตั้งแต่สโมสรจีนกรุงเทพฯ ได้ตั้งมาหลายปีแล้ว ยังไม่เคยประพฤติผิดกฎหมาย หรือทำการให้เดือดร้อนแก่บ้านเมือง และการปิดสินค้าญี่ปุ่นครั้งนี้ สโมสรจีนกรุงเทพฯ ก็ไม่ได้เกี่ยวข้องด้วย และเชียวสุดแสงก็ได้ยกเหตุการณ์ที่เขาถูกข่มขู่เรื่องที่ลงแจ้งความสินค้าญี่ปุ่นในหนังสือพิมพ์ของเขา ซึ่งเขาก็มิได้เกรงกลัวยังคงลงแจ้งความอยู่ตามเดิม เพื่อเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจของเขาว่าไม่เกี่ยวข้องกับการปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้ นอกจากนั้นเชียวสุดแสงยังได้แสดงความบริสุทธิ์แทนชาวจีนคนอื่น ๆ ด้วยว่าเขาเชื่อว่าไม่มีชาวจีนในเมืองไทยที่ดี ๆ จะเข้าเกี่ยวข้องกับการปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้ อาจจะเป็นการกระทำของพวกเขาสมาคมลับก็ได้ และได้พยายามชี้แจงว่า เรื่องที่เจ้าพระยายมราชกล่าวถึง เรื่องหนังสือพิมพ์จีนลงข่าวเรื่องปิดสินค้าญี่ปุ่นเป็นข้อความรุนแรงนั้นว่า เขาเห็นว่าหนังสือพิมพ์มิได้ระบุชื่อว่าเป็นสินค้าของชาติใด ซึ่งก็ไม่น่าที่จะทำให้กระทบถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้¹⁰¹

เมื่อเจ้าพระยายมราชเห็นว่า เชียวสุดแสงไม่ยอมรับและพยายามชี้แจงเหตุผลเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของตนและชาวจีน ทำให้เจ้าพระยายมราชยังไม่อาจที่จะทำการลงโทษใด ๆ ได้ เพราะหลักฐานที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ ดังที่พระยาอธิกรณ์ประกาศได้แนะนำว่าต้องหาหลักฐานเพิ่มเติม¹⁰² เจ้าพระยายมราชจึงได้ตักเตือนและชี้แจงผลของการที่พวกจีนคิดกระทำเช่นนั้นยอมให้โทษแก่ชาวจีนเอง และได้ขอร้องต่อเจ้าของหนังสือพิมพ์จีนในกรุงเทพฯ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 3 ฉบับ¹⁰³ ว่าไม่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับการปิดสินค้าญี่ปุ่น แม้ว่าจะเป็นข่าวโทรเลขหรือหนังสือมาจากเมืองจีนก็ตาม ซึ่งเจ้าของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับซึ่งรวมถึงเชียวสุดแสงก็ได้ให้การรับรองว่าจะไม่นำเสนอข่าวดังกล่าวอีก¹⁰³

¹⁰⁰ หจข. ร.6 น.25.2/5 หนังสือกราบทูลฯ มหาเสวกเอก ของเจ้าพระยายมราช, ลงวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2458.

¹⁰¹ หจข. ร.6 น.25.2/6 รายงานการประชุมหัวหน้าเจ้าหน้าที่กระทรวงนครบาล วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2458.

¹⁰² หจข. ร.6 น.25.2/5 รายงานพระยาอธิกรณ์ประกาศถึงอธิบดีกรมพลตระเวน, ลงวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2458.

¹⁰³ ได้แก่ ฮั่วเซียมซินไป ตงฮั่วมินป้อ และเคียวเซ็งป้อ

¹⁰³ เรื่องเดียวกัน, หนังสือกราบบังคมทูลฯ ของเจ้าพระยายมราช, ลงวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2458.

จากการเรียกประชุมของเจ้าพระยามรราชดั่งกล่าว ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เชียวสุดแสงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้ จากการที่เขาเป็นผู้ที่พยายามชี้แจงให้เห็นว่าพ่อค้าจีนในเมืองไทย ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปิดสินค้าญี่ปุ่น และการที่หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวต่าง ๆ ก็ได้มีการระบุว่าให้ปิดสินค้าชาติใด รวมถึงความพยายามในการแสดงให้เห็นความบริสุทธิ์ใจของเขาจากการที่เขาเองก็ถูกข่มขู่ดั่งกล่าว แสดงให้เห็นว่า การที่เจ้าพระยามรราชเรียกประชุมหัวหน้าสมาคมจีนและเจ้าของหนังสือพิมพ์ในครั้งนี้ มีความต้องการที่จะตักเตือนเชียวสุดแสงเป็นหลัก เนื่องจากในที่ประชุมนั้น เชียวสุดแสงจะเป็นผู้ชี้แจงถึงการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของชาวจีนแทนชาวจีนผู้เข้าร่วมการประชุมทั้งหมดได้เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่า เชียวสุดแสงเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจถึงความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปิดสินค้าญี่ปุ่นเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นไปตามที่รัฐบาลไทยคาดหมายไว้ว่า เชียวสุดแสงเป็นผู้ต้นคิดในการปิดสินค้าญี่ปุ่น จึงต้องการที่จะตักเตือนให้เขายุติการกระทำดังกล่าว

จากเหตุการณ์ทั้งหมดจะเห็นได้ถึงบทบาทและการเคลื่อนไหวของเชียวสุดแสงในการเป็นผู้นำในการปิดสินค้าญี่ปุ่นในเมืองไทยได้อย่างชัดเจน และถึงแม้ว่าในช่วงเวลาที่มีการปิดสินค้าญี่ปุ่นนี้ เมืองจีนจะยังคงมีความแตกแยกทางการเมืองเป็น 2 ฝ่ายดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งเชียวสุดแสงเป็นผู้นำคนหนึ่งในเมืองไทยที่ให้การสนับสนุนฝ่ายก๊กมินตั๋งของซุนยัตเซน ซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้ามกับฝ่ายของรัฐบาลหยวนซีอี่ที่ปกครองจีนอยู่ในขณะนั้นก็ตาม แต่เมื่อเมืองจีนถูกญี่ปุ่นซึ่งเป็นต่างชาติเข้ามารุกรานและเรียกร้องผลประโยชน์จากจีนอย่างมากมาย ก็ทำให้เชียวสุดแสงในฐานะที่มีเชื้อสายจีนคนหนึ่งก็มีอาจทนต่อการกระทำของญี่ปุ่นได้ จึงต้องการที่ตอบโต้การกระทำของญี่ปุ่น ด้วยการเป็นผู้นำในการปิดสินค้าญี่ปุ่นในเมืองไทย ทำให้ทูตญี่ปุ่นในเมืองไทยได้ร้องเรียนต่อรัฐบาลไทย เพื่อให้รัฐบาลไทยดำเนินการปราบปราม¹⁰⁴ และเมื่อเชียวสุดแสงถูกเพ่งเล็งจากรัฐบาลไทยว่าเป็นผู้ริเริ่มความคิดในการปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้ จึงได้รับการตักเตือนจากรัฐบาลไทย แต่หนังสือพิมพ์หัวเข็มหมุดฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2458 ก็ยังคงลงบทความเรื่องการปิดสินค้าญี่ปุ่นต่อมาอีก โดยลงบทความแสดงความโกรธแค้นว่า

ข้อที่ชาวต่างประเทศเขายกปัญหาขึ้นขอร้อง แลบังคับให้ประเทศเรารับรองนั้น สังกัดดูความประสงค์ของเขาก็คือ จะเหยียดหยามเราลงเป้นเหมือนชาวเกาหลีนั่นเอง เพราะเหตุนี้ ชาวประเทศเราจึงพากันโกรธแค้นอย่างสาหัส ต่างมานะชักชวนกันบำรุงสินค้าของประเทศตน แลสะสมทรัพย์ไว้ช่วยบ้านเมือง ระวังจัดการขึ้นพร้อมกันในทันที ในระหว่างหลายร้อยปีมานี้พลเมืองยังไม่เคยมีมานะเหมือนครั้งนี้เลย ถ้าความคิดของพลเมืองประเทศเราเป้นอันหนึ่งอันเดียว

¹⁰⁴ หจข. ร.6 น.25.2/5 หนังสือกราบทูลฯ ของเจ้าพระยามรราช, ลงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2458.

กัน...คงจะมีความบริบูรณ์ และมีอำนาจขึ้นในไม่ช้า ถึงเวลานั้นประเทศเกาะเล็ก
น้อยจะต้องก้มหน้ากระดิกนุมาให้เราผูกมัดบ้างก็ว่าได้ ข้าพเจ้าอยากให้พลเมือง
ประเทศเราอย่าลืมห่วงอายุ¹⁰⁵

จากการลงบทความเกี่ยวกับเรื่องการปิดสินค้าญี่ปุ่นของเซียวสุดแสงอีก ทั้ง ๆ ที่ได้รับรอง
กับเจ้าพระยาอมราชแล้วว่าจะไม่กระทำอีก ก็อาจจะเป็นเหตุให้รัฐบาลไทยได้ตักเตือนเซียวสุดแสง
อีกครั้ง ทำให้ในวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ.2458 หนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป่ได้ลงข่าวแสดงความเห็น
ด้วยการประกาศตักเตือนชาวจีนไม่ให้ปิดสินค้าญี่ปุ่นของกระทรวงนครบาลว่า เป็นความคิดที่ดี
เพื่อจะรักษาพระราชไมตรีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ชาวจีนควรที่จะปฏิบัติตาม¹⁰⁶ และต่อมาก็ยังได้ลง
บทความเป็นลักษณะความเห็นเอกชน เพื่อตักเตือนชาวจีนในเมืองไทยว่า

พวกเราเป็นพลเมืองที่ประเทศอ่อนกำลัง แลมาอาศัยอยู่ในดินแดนของ
ประเทศที่อ่อนกำลัง ทั้งประจวบกับคราวสมัยที่ถืออำนาจเป็นใหญ่ด้วยกันเช่นนี้
แล้ว ก็ยอมไม่สามารถที่จะป้องกันมิให้เหตุภัยมาถึงตัวได้อยู่เอง วิธีที่พวกเราจะ
ทำตอบนั้น ก็ได้แต่ถือความสงบเงียบแลอดทนไว้เท่านั้น ถึงแม้จะต่างมานะถือมั่น
ไม่ท้อถอย ก็ควรต้องใช้กิริยาอันสุภาพไว้เสมอ ขออย่าได้แสดงความโกรธแค้นให้
ตกเข้าไปในกลอุบายของศัตรู ให้เขาอ้างเหตุได้เต็มปากเลยจะกระทำให้ประเทศที่
อาศัยอยู่นี้ต้องรับความรำคาญ และจะเป็นการทำลายความเป็นไปของพวกเรา
เองด้วย¹⁰⁷

ภายหลังจากการลงบทความนี้แล้ว เหตุการณ์ปิดสินค้าญี่ปุ่นครั้งนี้ก็ค่อย ๆ สงบลงไป ซึ่ง
การเป็นผู้นำในการปิดสินค้าญี่ปุ่นของเซียวสุดแสงนั้น แสดงให้เห็นว่าเซียวสุดแสงให้ความสำคัญ
กับ "อิสรภาพ" หรือ "เอกราช" ของเมืองจีน เป็นอย่างมาก โดยให้ความร่วมมือในการดำเนินการ
เพื่อให้จีนมีเอกราชดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงปลอดภัย ปราศจากการรุกรานต่างชาติ และจากบทบาท
และการเคลื่อนไหวในการปิดสินค้าญี่ปุ่นของเซียวสุดแสงนั้น นอกจากจะเป็นการกระทำโดยคำนึง
ผลประโยชน์ของเมืองจีน โดยส่วนรวมเป็นหลักแล้ว ยังเห็นได้ว่าเซียวสุดแสงได้ทำการโจมตีรัฐบาล
หยวนชื่อไช่ไปพร้อมกันด้วย กล่าวคือ ในขณะที่หนังสือพิมพ์ของเซียวสุดแสงได้ลงบทความชักชวน
ให้ชาวจีนปิดสินค้าญี่ปุ่น ก็จะมีการกล่าวโจมตีหรือชักชวนให้โค่นล้มรัฐบาลหยวนชื่อไช่ไปพร้อม
กัน เช่น วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ.2458 ได้ลงบทความซึ่งมีความว่า

¹⁰⁵ หจข. ร.6 น.4.7/45 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป่ วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2458.

¹⁰⁶ เรื่องเดียวกัน, วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ.2458.

¹⁰⁷ หจข. ร.6 น.25.2/5 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป่ วันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ.2458.

เพราะว่ายวนไซไซ เป็นผู้ไม่ชอบให้พวกเราช่วยประเทศเลย ขอให้สังเกต
เมื่อเวลาเจรจาการเมืองระหว่างจีนกับญี่ปุ่นนั้นเกิด พอมือพลเมืองจะเริ่มจัดการกู้
ประเทศกันขึ้น ยวนไซไซก็หาว่าจะชักชวนกันก่อการจลาจล จะจับไปฆ่าเสียให้ได้
เพราะฉะนั้นจึงเห็นว่ายวนไซไซ เป็นมหาโจรขายประเทศโดยแท้ ถ้าหากพวกเรา
ยอมเป็นทหารเชลยอันเสียประเทศก็ยกไว้ แม้จะไม่ยอมเป็นเชลยใครแล้ว ก็ต้อง
ร่วมความคิดรวมกำลังช่วยกันปราบอ้ายโจรขายประเทศนี้เสียก่อน¹⁰⁸

หรือต่อมาในวันที่ 26 มิถุนายนก็ได้ลงเป็นลักษณะลือเลื่องโดยแต่งขึ้นว่า “กรมอัยการประเทศจีน
ยื่นคำร้องต่อศาล กล่าวหายวนไซไซกับพวกว่า คบคิดกันกับคนเดียประเทศผู้ร้ายร่างกายประเทศ
จีนมีบาดเจ็บแปลกจรรจ 5 แห่ง”¹⁰⁹ เห็นได้ว่าบทบาทและการเคลื่อนไหวของเซียวสุดแสงในการ
เป็นผู้นำในการปิดสินค้าญี่ปุ่นนั้น ก็เป็นไปเพื่อโจมตีรัฐบาลหยวนชื่อไซ เพื่อให้ชาวจีนเห็นว่าไม่มี
ความเหมาะสมที่จะปกครองเมืองจีน เพราะได้นำความเสื่อมเสียมาให้แก่เมืองจีน โดยต้องยอมยก
ผลประโยชน์ในจีนมากมายให้กับญี่ปุ่น ซึ่งก็เท่ากับเป็นการช่วยส่งเสริมความนิยมให้กับฝ่ายก๊กมิน
ตั๋งของตนอีกด้วย

3.3.2 เซียวสุดแสงกับการปิดสินค้าญี่ปุ่น พ.ศ.2462 และ พ.ศ.2466

ถึงแม้ว่าการยอมรับคำขาดของญี่ปุ่นใน 4 หมวดแรกของหยวนชื่อไซจะก่อให้เกิดกระแส
การต่อต้านญี่ปุ่นทั้งภายในเมืองจีนและในชุมชนชาวจีนในที่ต่างๆ รวมถึงในเมืองไทยดังที่ได้กล่าว
ไปแล้ว แต่หยวนชื่อไซก็ยังคงมีความเชื่อว่า การยอมรับข้อเรียกร้องของญี่ปุ่นดังกล่าวจะทำให้
ญี่ปุ่นสนับสนุนตนเองขึ้นเป็นจักรพรรดิ จึงได้มีการวางแผนที่จะสถาปนาตนเองเป็นจักรพรรดิ โดย
ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2458 (ค.ศ.1915) รัฐบาลหยวนชื่อไซได้มีการประกาศอย่างเป็นทางการว่า
เมื่อขึ้นปีใหม่ (ค.ศ.1916) หยวนชื่อไซจะขึ้นครองราชย์เป็นจักรพรรดิจีน โดยมีชื่อรัชกาลว่า “หง
เสียน” (รัฐธรรมนูญยิ่งใหญ่) แต่ได้เกิดกระแสคัดค้านการสถาปนาระบบกษัตริย์ของหยวนชื่อไซ
มาจากท้องถิ่นต่างๆ โดยเปิดเผยทั่วทั้งเมืองจีน ญี่ปุ่นจึงตระหนักว่าหยวนชื่อไซไม่สามารถควบคุม
สถานการณ์ไว้ได้ จึงไม่ยอมให้การสนับสนุนหยวนชื่อไซอีกต่อไป และหยวนชื่อไซเองก็ไม่กำลังพอ
ที่จะทำสงครามกลางเมืองกับผู้นำท้องถิ่นต่างๆ หยวนชื่อไซจึงต้องประกาศเลื่อนการสถาปนา
ระบอบกษัตริย์ออกไปเป็นเดือนกุมภาพันธ์ และต่อมาก็ได้ประกาศยกเลิกแผนการสถาปนาระบอบ
กษัตริย์ในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2458¹¹⁰

¹⁰⁸ หจข. ร.6 น.4.7/44 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ.2458.

¹⁰⁹ เรื่องเดียวกัน, วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2458.

¹¹⁰ ทวีป วรดิลก, ประวัติศาสตร์จีนจากสงครามฝิ่นถึงการปฏิวัติซินไฮ่ (ค.ศ.1840-1911), หน้า 266 -

แม้ว่าหยวนซือไช้จะประกาศล้มเลิกการสถาปนาตนเองเป็นจักรพรรดิแล้วก็ตาม แต่ว่าผู้นำทางทหารของมณฑลต่างๆ ก็ยังไม่พอใจ จึงได้โทรเลขร่วมกันมายังปักกิ่งเรียกร้องให้หยวนซือไช้สละตำแหน่งประธานาธิบดีอีกด้วย ทำให้หยวนซือไช้ต้องผิดหวัง ประกอบกับเมื่อขุนพลมณฑลเสฉวนและหูหนานที่เคยจงรักภักดีกับหยวนซือไช้ก็ประกาศตนเป็นอิสระในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2459 ทำให้หยวนซือไช้สิ้นสติ และเสียชีวิตในอีกสามสัปดาห์ต่อมา เนื่องจากหยวนซือไช้เป็นโรคโลหิตเป็นพิษอยู่แต่เดิมเพราะไตพิการ แล้วอาการก็มาทรุดหนักลงเพราะประสาทเคร่งเครียดเกินขนาด ทำให้สัณยศพของประธานาธิบดีหยวนซือไช้จบสิ้นลง ในวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ.2459¹¹¹

ภายหลังจากสัณยศพของหยวนซือไช้ เมืองจีนก็เข้าสู่ยุคที่เรียกว่า "ยุคขุนศึก" โดยบรรดานายทหารที่เคยเป็นสมัรพรรคพวกของหยวนซือไช้ทั้งหลายได้เข้ายึดครองมณฑลต่าง ๆ และสู้รบช่วงชิงอำนาจกัน ตั้งรัฐบาลของตนขึ้นปกครองตามมณฑลต่าง ๆ ในขณะที่รัฐบาลที่ปักกิ่งก็มีผู้ปกครองสืบต่อจากหยวนซือไช้เรื่อยมา

ในขณะที่สภาพการณ์ทางการเมืองภายในเมืองจีนเกิดความแตกแยกดังกล่าวนั้น สภาพเหตุการณ์ภายนอกนั้น สงครามโลกครั้งที่ 1 ก็ได้ยุติลง แต่ความสงบของเหตุการณ์ภายนอกดังกล่าว มิได้ส่งผลดีต่อเมืองจีน แต่กลับส่งผลกระทบให้เกิดความเคลื่อนไหวครั้งสำคัญ ซึ่งเป็นเรื่องที่สืบเนื่องมาจากการที่ญี่ปุ่นยื่นคำขาด 21 ข้อแก่หยวนซือไช้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งญี่ปุ่นได้ทำข้อตกลงลับกับอังกฤษ โดยอังกฤษจะสนับสนุนฐานะของญี่ปุ่นในซานตง และยังรับรองข้ออ้างของญี่ปุ่นที่มีเหนือดินแดนต่างๆ ที่เยอรมนีเคยครอบครองในมหาสมุทรแปซิฟิกบริเวณเหนือเส้นศูนย์สูตรด้วย และญี่ปุ่นก็รับรองและสนับสนุนข้ออ้างของอังกฤษเหนือเกาะต่างๆ ที่เคยเป็นของเยอรมนีทางใต้แถบเส้นศูนย์สูตร ญี่ปุ่นยังได้ทำข้อตกลงลับในลักษณะดังกล่าวนี้กับฝรั่งเศสและอิตาลีด้วย ส่วนสหรัฐอเมริกานั้นก็แสดงนัยยอมรับรู้ถึงผลประโยชน์พิเศษของญี่ปุ่นในจีน ซึ่งเป็นดินแดนที่ใกล้ชิดกับญี่ปุ่น ด้วยข้อตกลงที่กระทำกับญี่ปุ่นที่เรียกว่า "แลนซิง - อธิอิ" ในวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2460¹¹²

นอกจากนั้นแล้วรัฐบาลขุนศึกที่ปกครองจีนอยู่ในขณะนั้นก็ได้ทำสัญญาลับกับญี่ปุ่นด้วย โดยญี่ปุ่นจะให้เงินกู้เงิน 20 ล้านบาท โดยญี่ปุ่นมีสิทธิสร้างทางรถไฟสองสายในซานตง ตั้งกองทหารประจำการตามจุดต่างๆ ที่สำคัญหลายแห่ง แล้วญี่ปุ่นยังมีหน้าที่ฝึกอบรมกำลังรักษาความปลอดภัยของทางรถไฟอีกด้วย ซึ่งเหตุจีนประจำโตเกียวได้ "ตกลงด้วยความยินดี" ตามคำสั่งของรัฐบาลจีนที่ปักกิ่ง¹¹³

¹¹¹ ทวีป วรดิลก, การเมืองทมิฬ ตอนอภัยครองเมือง , หน้า 178.

¹¹² ทวีป วรดิลก, ประวัติศาสตร์จีน, หน้า835.

¹¹³ เรื่องเดียวกัน.

เมืองจีนซึ่งรัฐบาลที่ปักกิ่งนำโดย ต้วนฉีฮุย ได้ประกาศสงครามกับเยอรมนี ดังนั้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 สงบลง โดยฝ่ายอังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา เป็นฝ่ายชนะสงคราม ทำให้จีนเป็นฝ่ายชนะสงครามไปด้วย และต่อมาเมื่อประธานาธิบดีวูดโรว วิลสัน ของสหรัฐอเมริกา ได้ประกาศแผน 14 ข้อ อันเป็นหลักการพื้นฐานเพื่อสันติภาพของโลก ซึ่งมีสิทธิอธิปไตยทางประชาชาติ (สิทธิที่แต่ละประชาชาติมีสิทธิกำหนดอนาคตของตน) อยู่ด้วยข้อหนึ่ง ชาวจีนโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ก็เกิดความหวังว่า ภายหลังจากสงครามโลกแล้ว เมืองจีนจะได้มีฐานะทัดเทียมกับนานาประเทศ ไม่ต้องตกอยู่ภายใต้เขตอิทธิพลของต่างชาติอย่างที่เป็นอย่างที่เป็นอยู่ แต่ครั้นเมื่อมีการประชุมเพื่อจัดทำสนธิสัญญาแวร์ซายส์ ที่ปารีส ประเทศฝรั่งเศส ผู้แทนจีนก็ตกอยู่ในฐานะเหมือนประเทศที่แพ้สงคราม อภินิหารของเยอรมนีเดิมในจีนถูกโอนไปเป็นของญี่ปุ่นทั้งสิ้น มหาอำนาจทั้งหลายไม่ยอมรับฟังเสียงของผู้แทนจีน¹¹⁴ เนื่องจากสัญญาฉบับที่อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี สหรัฐอเมริกาและรัฐบาลซุนคิงของจีนเองได้ทำไว้กับญี่ปุ่นในช่วงระหว่างสงครามดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ประกอบกับการที่ชาติตะวันตกต้องการให้ญี่ปุ่นเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติที่จะตั้งขึ้น ทำให้ชาติต่างๆ รวมทั้งจีนไม่สามารถที่จะปฏิเสธข้อเรียกร้องของญี่ปุ่นได้ ดังนั้นในวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2462 ที่ประชุมสันติภาพแวร์ซายส์จึงได้วินิจฉัยยกขานตุงให้เป็นประโยชน์แก่ญี่ปุ่นเต็มที่ตามที่ญี่ปุ่นเรียกร้อง¹¹⁵

เมื่อข่าวความล้มเหลวของผู้แทนจีนในที่ประชุมสันติภาพแวร์ซายส์ได้รับกับเผยแพร่มาถึงปักกิ่ง องค์การนักศึกษาทั้งหลายในปักกิ่งได้ร่วมประชุมเพื่อที่จะให้มีการเดินขบวนในวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2462 ซึ่งเป็นวันครบรอบปีที่สี่ที่ญี่ปุ่นยื่นคำขาดข้อเรียกร้อง 21 ประการ ที่ชาวจีนเรียกกันว่า "วันอัปยศของชาติ" แต่รัฐบาลได้ใช้มาตรการที่มีความรุนแรง เข้าจัดการกับการก่อกวนของสาธารณชนทั้งหลาย ซึ่งก็ยิ่งทำให้ประชาชนจีนมีความโกรธแค้นมากขึ้นไปอีก นักศึกษาในกรุงปักกิ่งจึงรู้สึกได้ว่า ควรจะให้มีการเดินขบวนเร็วขึ้นกว่าแผนเดิมที่ได้วางไว้ นักศึกษาที่ตื่นตัวกลุ่มหนึ่งจึงได้มีการปิดประกาศที่มหาวิทยาลัยปักกิ่งในวันที่ 3 พฤษภาคม เรียกร้องให้ตัวแทนของนักศึกษาทั้งหลายมาประชุมอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งที่ประชุมได้ผ่านมติหลายประการ ที่สำคัญคือ ให้มีการชุมนุมนักศึกษาทั้งหลายในวันที่ 4 พฤษภาคม แทนที่จะเป็นวันที่ 7 พฤษภาคม เพื่อประท้วงการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาล¹¹⁶

ในวันที่ 4 พฤษภาคม ผู้แทนของนักศึกษาได้มีการประชุมกันอีกครั้งที่วิทยาลัยกฎหมายและการเมืองปักกิ่ง ตามมติที่ประชุมเมื่อตอนค่ำวานนี้ เพื่อเตรียมการการเดินขบวน และเมื่อถึง

¹¹⁴ ทวีป วรดิลก, การเมืองทิพย์ ตอนอั้งยี่ครองเมือง, หน้า 180 – 181.

¹¹⁵ ทวีป วรดิลก, ประวัติศาสตร์จีน, หน้า 836.

¹¹⁶ วุฒิชัย มูลศิลป์, จีน : การต่อสู้เพื่อมหาอำนาจ. (กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2521), หน้า 228 – 232.

ตอนบ่าย นักศึกษาจีนมากกว่า 3,000 คน ได้ไปร่วมชุมนุมกันที่ จัตุรัสเทียนอัน เพื่อที่จะร่วมในการเดินขบวน ทั้งหมดเป็นตัวแทนของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย 13 แห่งในกรุงปักกิ่ง¹¹⁷ และนักศึกษาทั้งหมดก็ได้พากันเดินขบวนคัดค้านมติในที่ประชุมสันติภาพแวร์ซายส์ และเรียกร้องให้ยกเลิกคำขาด 21 ข้อที่ทูตจีนได้ยอมลงนามกับญี่ปุ่น นักศึกษาเหล่านี้ได้เกิดความเคียดแค้นมากถึงขนาดบุกบ้านและเผาบ้านของเจ้าหยูหลิน รัฐมนตรีต่างประเทศของจีน แล้วก็ทำร้ายข้าราชการคนอื่น ๆ ที่ยอมตามญี่ปุ่น จากนั้นการเคลื่อนไหวในเรื่องนี้ก็ขยายกว้างออกไป จากชาวจีนแทบจะทุกอาชีพ คนงานรถรางในเซี่ยงไฮ้เริ่มสไตรก์เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ภายใต้ความกดดันจากมวลชนทั่วประเทศ รัฐบาลซุนคิงต้องยอมปลดข้าราชการที่รับใช้ญี่ปุ่นออก และผู้แทนจีนที่ปารีสก็ต้องปฏิเสธไม่ยอมลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพ¹¹⁸

นอกจากเหตุการณ์การเคลื่อนไหวของนักศึกษาจีนในกรุงปักกิ่ง ในวันที่ 4 พฤษภาคม ซึ่งถือเป็นการเคลื่อนไหวครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์จีนแล้ว ชาวจีนภายในเมืองจีนยังได้มีการดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่น เพื่อเป็นการตอบโต้การกระทำของญี่ปุ่น และเมื่อข่าวเกี่ยวกับการดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่นของชาวจีนในเมืองจีนได้เผยแพร่มาถึงชาวจีนในเมืองไทย ก็ทำให้ชาวจีนในเมืองไทยมีความคิดที่จะดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่นด้วยเหมือนกัน โดยได้ปรากฏการนำเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทยของเซียวฮุดเสง ในวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2462 ในเรื่อง "จีนบอยก๊อตญี่ปุ่น" โดยเป็นการคิดใบปลิวของคณะสมาคมพลเมืองที่เรียกว่า "ฟอเรนรีเลชั่นไซไซเอตตี" มาลง ซึ่งข้อความในใบปลิวดังกล่าวเป็นการแนะนำไม่ให้ชาวจีนซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ไม้สอยของญี่ปุ่น หรือทำการค้าขายกับญี่ปุ่น โดยมีใจความดังนี้

ในการที่ญี่ปุ่นได้แย่งเอาแมนจูเรียจากเราไปแล้ว แลบัดนี้ยังจะเอาฮานตุงอีกนั้น เราจะถือว่าญี่ปุ่นเปนมิตรภาพของเราต่อไปไม่ได้ บรรดาชาวเมืองเราทั้งหลายทุกชั้น มีนักเรียน ชาวนา คนงาน และพวกพ่อค่านันให้หยุดตั้งแต่วันนี้ คือวันที่ ๗ เดือนที่ ๕ ปีที่ ๘ แห่งประชาธิปไตย ชื่อสรรพสิ่งของต่าง ๆ ของญี่ปุ่น และจะต้องถอนเงินฝากทั้งหมดที่มีอยู่ในธนาคารของชาวญี่ปุ่น โดยการกระทำเช่นนี้ เปนที่หวังว่าประเทศของเราจะได้พ้นจากอันตราย ต่อการที่เราจะกระทำการขัดขวางญี่ปุ่นนั้น¹¹⁹ (ขีดเส้นใต้ตามต้นฉบับ - - ผู้เขียน)

ในหนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงฉบับภาษาจีนในวันเดียวกันนี้ก็ได้ลงบทความในลักษณะเดียวกัน คือการกระตุ้นให้ชาวจีนร่วมกันดำเนินการตอบโต้การกระทำของญี่ปุ่นว่า

¹¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 236 - 237.

¹¹⁸ ทวีป วรดิลก, การเมืองทมิฬ ตอนตั้งยี่ครองเมือง. หน้า 181.

¹¹⁹ หจข. ร.6 น.25.2/8 หนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์ วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2462.

นักเรียนจีนที่อาศัยอยู่ในสยาม เมื่อทราบการเกี่ยวข้อเรื่องชิงเตา เสียเปรียบแก่ต่างประเทศ ก็อดอันตันใจมีความเจ็บร้อนอยู่แล้ว...พากันเห็น สัจธรรม ร้องตะโกนว่าช่วยกันผลาญชีวิตผู้ร้าย และได้จัดตั้งคณะนักเรียนขึ้น เพื่อเป็นกองหนุนของท่านทั้งหลายแล้ว หวังว่าท่านทั้งหลายคงจะยังดำเนินให้รุนแรง โดยไม่เกรงขามยับยั้ง จนกว่าศัตรูแผ่นดินต้องรับอาญา แลดูความประสงค์ รับชิงเตากลับคืนจึงยุติ ทรงความสุจริตธรรมไว้ อย่ามีความย่อท้อเลย¹²⁰

จากข้อความดังกล่าวในหนังสือพิมพ์ของเซียวสุดแสงทั้งฉบับภาษาไทยและฉบับภาษาจีน แสดงให้เห็นถึงการชักจูงให้ชาวจีนมีความโกรธแค้นญี่ปุ่นที่ได้รุกรานเมืองจีน และร่วมกันดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่น ซึ่งก็เท่ากับว่าเซียวสุดแสงได้เป็นผู้มีบทบาทในการริเริ่มดำเนินการในการปลุกเร้าให้ชาวจีนในเมืองไทยเกิดความรู้สึกโกรธแค้นเกลียดชังญี่ปุ่น เพื่อที่จะได้ดำเนินการตอบโต้ ญี่ปุ่นเหมือนเช่นที่ชาวจีนในที่อื่น ๆ ได้กระทำกัน เนื่องจากหนังสือพิมพ์ของเซียวสุดแสงเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกที่ได้กล่าวถึงเรื่องการปิดสินค้าญี่ปุ่น¹²¹

ต่อมาหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีนของเซียวสุดแสงก็ได้ลงบทความปลุกใจชาวจีนให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการปิดสินค้าญี่ปุ่นอีกในวันที่ 4 มิถุนายน โดยเป็นการแนะนำวิธีการที่จะช่วยเมืองจีนให้รอดพ้นจากการรุกรานของต่างชาติได้ มีใจความสำคัญดังนี้

ปณิธานชาลชานตุง เสียเปรียบแก่ต่างประเทศ นักเรียนที่รักชาติได้ชักชวนกันช่วยประเทศ แลพลเมืองนัดประชุมใหญ่แสดงขัดแค้นพร้อมกัน ย่อมเห็นได้ว่าจิตใจของชาวประเทศเรายังไม่ตายด้านเสียหมด...หลักที่จะช่วยประเทศ... คือ ๑ อุดหนุนก๊กหวย (สภาปาลีแมนตีในกวางตุ้ง)...๒, เกลี้ยกล่อมทหาร...ถ้าหากไปเกลี้ยกล่อมพวกทหารแนะนำความผิดชอบให้ทราบ อย่าให้ยอมเป็นสุนัขไล่สัตว์ป่าให้ซีซีของกับตวนคี่สุย (เป็นผู้นำรัฐบาลปักกิ่งต่อจากหยวนซื่อไช้—ผู้เขียน) แล้ว ซีซีของกับตวนคี่สุยก็เหลือแต่ตัวคนเดียวเท่านั้น จะเอาตัวมาลงโทษได้ง่ายเหมือนพลิกฝ่ามือ, ๓ ตั้งหน้าลอบประหาร การที่นักเรียนปักกิ่งได้แสดงอำนาจมาแล้วนั้น เป็นการที่มีคนพอใจมาก...๔, บำรุงสินค้าในพื้นที่เมือง...ไม่จำเป็นต้องยกคำ บอยคอต มากล่าว เปนแต่ให้เอาใจใส่ตรวจตราสินค้าของประเทศนั้น ที่ส่งเข้าไปจำหน่ายในประเทศเรา ว่าชนิดใดจำหน่ายได้มากที่สุด และชนิดใดเปนของจำเป็นขาดไม่ได้พยายามทำเทียม คิดอ่านหาวิธีแก้ไขเงิน

¹²⁰ เรื่องเดียวกัน, คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2462

¹²¹ หจข. ร.6 น.25/49 หนังสือเจ้าพระยามรราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล กราบทูล สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ, ลงวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ.2432.

ค้าในเมืองจำหน่ายได้แพร่หลายสินค้าของประเทศนั้น ก็ย่อมจะเสื่อมถอยจนขาด
ตลอด ไม่บอยคอต ก็เหมือนบอยคอตอยู่เอง¹²²

จากใจความของบทความที่นำลงในหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีนของเซียวฮุดเสงนั้นเป็นการ
เน้นให้ชาวจีนเกิดความร่วมมือร่วมใจกันด้วยการช่วยเมืองจีนด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมถึงการตอบโต้
ญี่ปุ่นด้วยการไม่ใช้สินค้าของญี่ปุ่น ก็จะทำให้ญี่ปุ่นได้รับความกระทบกระเทือน อาจทำให้อำนาจ
ของญี่ปุ่นเสื่อมถอยลง ก็จะทำให้รัฐบาลเมืองจีนได้น้อยลงด้วย ซึ่งจากการนำเสนอข่าวและบท
ความต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสง ที่มีลักษณะเป็นเชิงยุยงให้ชาวจีนในเมืองไทยมีความ
โกรธแค้นญี่ปุ่นและดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่นนั้นถึงแม้จะมีได้ใช้ถ้อยคำที่รุนแรง แต่ก็อาจจะส่งผล
กระทบต่อจิตใจของชาวจีนในเมืองไทยที่เห็นว่าบ้านเมืองของตนถูกรุกราน และต้องการให้ความ
ช่วยเหลือบ้านเมืองให้รอดพ้นจากการรุกรานดังกล่าว ซึ่งอาจก่อให้เกิดเหตุการณ์วุ่นวายของชาว
จีนในเมืองไทยได้

รัฐบาลไทยจึงเห็นว่าการกระทำเช่นนี้ของเซียวฮุดเสงเป็นการไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะ
เป็นสาเหตุของการปลุกใจชาวจีนในเมืองไทยให้มีความโกรธแค้นและทำการตอบโต้ญี่ปุ่นขึ้นภายใน
เมืองไทย ซึ่งจะทำให้เสื่อมเสียความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง¹²³ รัฐบาลไทยจึงได้มี
การตักเตือนเซียวฮุดเสงว่า ถึงแม้ว่าข่าวที่หนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงได้นำลงทั้งในฉบับภาษาจีน
และภาษาไทย ในวันที่ 31 พฤษภาคมและ 4 มิถุนายนนั้นจะกล่าวถึงกิจการภายนอก และลักษณะ
วิธีการอันควรจะเป็นไประหว่างจีนกับญี่ปุ่นก็ดี แต่ข่าวที่หนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงได้นำลงนี้อาจ
จะเป็นเครื่องปลุกใจให้ชาวจีนในเมืองไทยเกิดความโกรธแค้นและกระทำการตอบโต้แก่ญี่ปุ่นขึ้น
ภายในเมืองไทยนี้ก็เป็นได้ และเซียวฮุดเสงก็คงจะรู้ถึงผลร้ายที่จะเกิดจากเรื่องนี้ เนื่องจากได้รับ
ทราบมาแล้วจากการปิดสินค้าญี่ปุ่นในปี พ.ศ.2458¹²⁴

แต่อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีนของเซียวฮุดเสงก็ยังคงลงบทความเกี่ยวกับการ
การปิดสินค้าญี่ปุ่นต่อมาอีกในวันที่ 11 มิถุนายน มีใจความว่า

ความล้มจมของประเทศคงจะมาถึงในไม่ช้า อาวุธยุทธภัณฑ์ของประเทศ
เรา ล้ม...ไม่ได้ ทั้งทหารก็ไม่เชี่ยวชาญเหมือนเขา หลักแห่งการช่วยประเทศมีแต่
ดำเนินการบอยคอตให้ได้จริงเท่านั้น มีวิธีอยู่ ๓ อย่าง ๑, ไม่ซื้อสินค้าของประเทศ
นั้น ๒, ไม่รับบรรทุกสินค้าของประเทศนั้นเข้าท่าเรือ ๓, ไม่ใช้ธนบัตรของประเทศ

¹²² เรื่องเดียวกัน, คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ.2462.

¹²³ หจข. ร.6 น.25/49 หนังสือเจ้าพระยายมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล กราบทูล สมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ, ลงวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ.2462.

¹²⁴ หจข. ร.6 น.25/28 หนังสือตักเตือนเซียวฮุดเสง จากอธิบดีกรมตำรวจพระนครบาล, ลงวันที่ 7
มิถุนายน พ.ศ.2458.

นั้น ถ้าเพื่อนร่วมชาติดำเนินการ ๓ อย่างนี้ให้ได้จริงจึงจะใกล้กับการช่วยประเทศ
 ขอบรรดาเพื่อนร่วมชาติจึงลุกขึ้นเร็ว ๆ เกิด¹²⁵

เชี่ยวชาญศึกก็คงจะมีการนำเสนอนำเข้าและบทความเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับ
 การนำเสนอนำเข้าการปิดสินค้าญี่ปุ่นในปี พ.ศ.2458 จึงทำให้รัฐบาลไทยต้องมีจดหมายตักเตือน
 เชี่ยวสุตเสงอีกครั้งในวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ.2462 เพื่อไม่ให้เชี่ยวชาญนำเข้าที่มีใจความเป็นเชิง
 ปลุกใจยุยงให้ชาวจีนในเมืองไทยเกิดความโกรธแค้นญี่ปุ่นและกระทำการตอบโต้ญี่ปุ่น เพราะอาจ
 ชักจูงให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในเมืองไทยได้¹²⁶ จากจดหมายตักเตือนเชี่ยวชาญเสงดังกล่าวทำให้เห็น
 ได้ว่ารัฐบาลไทยเกรงว่าเชี่ยวชาญเสงจะเป็นผู้ริเริ่มยุยงในการปิดสินค้าญี่ปุ่นโดยมีการใช้วิธีการรุนแรง
 เช่นกับการปิดสินค้าญี่ปุ่นในปี พ.ศ.2458 อีก เนื่องจากลักษณะการดำเนินการของเชี่ยวชาญเสง
 คล้ายคลึงกับการดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนั้น กล่าวคือ การเริ่มต้นด้วยการนำเสนอนำเข้า
 และบทความเป็นเชิงยุยงให้ชาวจีนในเมืองไทยได้รับรู้ถึงเหตุการณ์ที่ญี่ปุ่นได้กระทำต่อจีน และ
 ชักจูงให้ปิดสินค้าญี่ปุ่น เพียงแต่ว่าในครั้งนี้จะแตกต่างกันตรงที่ เนื่องจากรัฐบาลไทยเคยมี
 ประสบการณ์ถึงการปิดสินค้าญี่ปุ่นมาแล้ว จึงทำให้รัฐบาลไทยมีการเตรียมพร้อมในการป้องกันไม่
 ให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงเช่นในครั้งก่อน ที่จะมีการข่มขู่และทำร้ายร่างกายชาวจีนที่ทำการค้าขาย
 สินค้าญี่ปุ่น¹²⁷

ดังนั้นในครั้งนีเมื่อเริ่มเหตุการณ์ปิดสินค้าญี่ปุ่นในเมืองเซี่ยงไฮ้และกวางตุ้ง รัฐบาลไทยก็
 ได้ติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ ด้วยคาดหมายว่าการกระทำดังกล่าวอาจจะแพร่หลาย
 มาถึงชาวจีนในเมืองไทย จึงได้มีการห้ามปรามชาวจีนมิให้ปฏิบัติตามอย่างการกระทำของชาวจีน
 ในเมืองอื่นที่ปิดสินค้าญี่ปุ่น พร้อมทั้งได้กำชับให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยคอยสอดส่องดูแลความ
 เคลื่อนไหวของชาวจีนในเมืองไทยด้วย และเมื่อพบการนำเสนอนำเข้าที่เป็นเชิงยุยงให้ดำเนินการปิด
 สินค้าญี่ปุ่นในหนังสือพิมพ์ของเชี่ยวชาญเสงจึงได้มีการตักเตือนอย่างทันท่วงทีเพื่อป้องกันไม่ให้เหตุ
 การณ์บานปลายออกไป นอกจากนั้นรัฐบาลไทยยังได้มีการติดตามความเคลื่อนไหวในการปิดสินค้า
 ญี่ปุ่นของชาวจีนในสิงคโปร์และป็นิ่งที่การปิดสินค้าญี่ปุ่นได้ลุกลามและมีความรุนแรง ทำให้ใน
 สิงคโปร์ต้องมีการประกาศใช้กฎหมายทหาร (กฏอัยการศึก) ทางรัฐบาลไทยจึงได้พยายามหาวิธี
 การป้องกันและเตรียมการปราบปรามหากเหตุการณ์การปิดสินค้าญี่ปุ่นได้เกิดความรุนแรง โดย
 การสั่งให้กรมตำรวจพระนครบาลจัดกองตำรวจเพิ่มเติมแยกกันออกตรวจตราเป็นสาย ๆ ตาม

¹²⁵ หจข. ร.6 น.25/49 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ.2462.

¹²⁶ หจข. ร.6 น.25.2/8 หนังสือตักเตือนเชี่ยวชาญเสง จากอธิบดีกรมตำรวจพระนครบาล, ลงวันที่ 25
 มิถุนายน พ.ศ.2462.

¹²⁷ หจข. ร.6 น.25.2/9 รายงานเหตุการณ์การปิดสินค้าญี่ปุ่น พ.ศ.2458.

ตำบลที่ประชุมของชาวจีนและสินค้าญี่ปุ่นให้คอยระวังป้องกันระงับเหตุที่จะมีในเบื้องต้นมิให้ลุกลามขึ้นตามสมควรแล้ว ถ้าหากเห็นว่ากำลังตำรวจไม่เพียงพอ และหากจำเป็นจะต้องใช้กำลังทหารช่วยเหลือด้วยประการใด ก็ให้เจรจากับกรมทหารต่อไป¹²⁸ และให้ผู้บังคับการคอยระวังตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยตามเรือสินค้าญี่ปุ่น และตามบ้านเรือนและสถานที่ของชาวญี่ปุ่น รวมทั้งให้จัดตำรวจกองโรงเรียนออกตรวจตราเป็น 3 กองด้วย¹²⁹

เมื่อทางรัฐบาลไทยมีการวางแผนการในการป้องกันและปราบปรามการปิดสินค้าญี่ปุ่นอย่างรัดกุมดังกล่าว และได้มีการตีคดีขึ้นสื่อเช่น หนังสือพิมพ์ของเซียวสุดแสงอย่างทันท่วงทีนั้น เป็นการแสดงให้เห็นให้เซียวสุดแสงและชาวจีนทั้งหลายได้ตระหนักว่ารัฐบาลไทยทราบความเคลื่อนไหวทั้งของเซียวสุดแสงและชาวจีนทั่วไป ถ้าเซียวสุดแสงและชาวจีนจะยังคงดำเนินการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความวุ่นวายภายในเมืองไทยต่อไป รัฐบาลไทยก็จะดำเนินการปราบปรามอย่างเด็ดขาด ทำให้เซียวสุดแสงและชาวจีนที่คิดจะดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่น ไม่สามารถที่จะกระทำการใด ๆ ที่รุนแรงและเปิดเผยเช่นการปิดสินค้าครั้งก่อนได้ ดังปรากฏว่าการปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้นี้ไม่มีการปิดประกาศชุมนุมและการทำร้ายร่างกายชาวจีนด้วยความรุนแรง แต่การปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้นี้ของชาวจีนได้ดำเนินการกันอย่างเงียบ ๆ โดยใช้วิธีการที่เรียกว่า “แบลกลิสต์” คือการขึ้นบัญชีรายชื่อผู้ที่ทำการค้าขายสินค้าญี่ปุ่นไว้แล้วก็จะส่งคนไปตักเตือนไม่ให้ทำการค้าขายสินค้าญี่ปุ่น และถ้าไม่ปฏิบัติตามก็อาจจะมีการทำร้ายร่างกาย โดยมีชาวจีนที่ทำการค้าขายสินค้าญี่ปุ่นถูก “แบลกลิสต์” 5 ร้านด้วยกัน คือ 1. ยี่ห้อคุณแสง ริมวัดพระยาไกร 2. ยี่ห้อเด็กฮั่วไฉ่ ถนนทรงวาด 3. ยี่ห้ออั้ง ถนนราชวงศ์ 4. ยี่ห้อห้อยเทียนเหลา ถนนเยาวราช 5. ยี่ห้อชูชุกตอง ถนนเยาวราช¹³⁰ และวิธีการที่จะไปตักเตือนร้านเหล่านี้ก็แตกต่างจากการปิดสินค้าในครั้งก่อนที่จะใช้การปิดประกาศชุมนุมโดยเปิดเผยให้เป็นที่รับรู้โดยทั่วกัน แต่ในครั้งนี้จะใช้การส่งคนไปชี้แจงด้วยวาจา ซึ่งทำให้ไม่มีหลักฐานที่จะทำให้อำนาจรัฐสืบทราบได้ว่าใครเป็นผู้นำในการปิดสินค้าญี่ปุ่น และผู้ที่ถูกชี้แจงก็มีความกลัวไม่กล้าไปแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่

ถึงแม้ว่าการปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้จะไม่เกิดเหตุการณ์รุนแรงเช่นในปี พ.ศ.2458 เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลไทยในการป้องกันและปราบปราม จึงทำให้ไม่สามารถเห็นบทบาทและการเคลื่อนไหวของเซียวสุดแสงได้อย่างชัดเจนเช่นเมื่อการปิดสินค้าญี่ปุ่นครั้งก่อน แต่อย่างไรก็ตาม จากที่หนังสือพิมพ์ของเซียวสุดแสงทั้งในฉบับภาษาไทยและภาษาจีนได้นำเสนอข่าวและบท

¹²⁸ หจข. ร.6 น.25/49 หนังสือเจ้าพระยามรราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล กราบทูลพระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงปราจิณกิติบดี ราชเลขานุการในพระองค์, ลงวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2462.

¹²⁹ หจข. ร.6 น.25.2/9 รายงานเหตุการณ์การปิดสินค้าญี่ปุ่น พ.ศ.2462.

¹³⁰ เรื่องเดียวกัน.

ความเกี่ยวกับการแนะนำในการปิดสินค้าญี่ปุ่น ก็ทำให้เห็นได้ว่า แนวความคิดในการส่งเสริมให้ชาวจีนในเมืองไทยปิดสินค้าญี่ปุ่นของเซียวฮุดเสงในครั้งนี้ไม่แตกต่างจากการปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งก่อน กล่าวคือ เมื่อใดก็ตามที่เมืองจีนถูกต่างชาติรุกราน เซียวฮุดเสงก็มีความต้องการที่จะให้ชาวจีนรวมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพื่อตอบโต้ “ศัตรู” ของชาติจีน เพื่อรักษาผลประโยชน์ อิศรภาพ และความเป็นเอกราชของเมืองจีนไว้ และในขณะเดียวกันเซียวฮุดเสงก็ได้อาศัยเหตุการณ์การรุกรานของต่างชาติที่มีผลต่อจิตใจของชาวจีนทั้งหมดนี้กระตุ้นให้ชาวจีนเห็นความไม่เหมาะสมในการปกครองประเทศของรัฐบาลซุนคี้ที่ปักกิ่ง ดังจะเห็นได้จากการลงบทความแนะนำวิธีการช่วยเมืองจีนของหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป ฉบับวันที่ 4 มิถุนายน ที่ให้หาทางลงโทษผู้นำของรัฐบาลซุนคี้ที่ปักกิ่ง และให้ชาวจีนช่วยกันให้การสนับสนุนรัฐบาลมณฑลกวางตุ้งของพรรคก๊กมินตั๋ง ที่มีซุนยัตเซนเป็นผู้นำ ซึ่งก็เท่ากับเป็นการอาศัยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเมืองจีนต่อต้านฝ่ายตรงข้าม และชักจูงให้ชาวจีนในเมืองไทยให้ความนิยมและสนับสนุนต่อรัฐบาลของซุนยัตเซน ซึ่งเป็นฝ่ายที่เซียวฮุดเสงให้การสนับสนุน

ต่อมาในปี พ.ศ.2466 ชาวจีนในเมืองไทยก็ได้มีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการปิดสินค้าญี่ปุ่นอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการที่ชาวจีนในเมืองเทียนสินได้มีการจัดการประชุมและมีการเดินขบวนในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ.2465 เพื่อเป็นการเรียกร้องในเรื่องการโอนท่าเรือพอร์ตอาเธอร์และแหลมตาลีเยนวัน ซึ่งญี่ปุ่นได้ “เช่า” จากจีนกลับคืน รวมถึงการเรียกร้องให้ยกเลิกสัญญา 21 ข้อที่จีนได้ทำกับญี่ปุ่นในปี พ.ศ.2458 อีกด้วย¹³¹ ซึ่งหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีนของเซียวฮุดเสงได้เป็นผู้นำดำเนินการเผยแพร่เหตุการณ์ดังกล่าวของชาวเมืองเทียนสิน (เทียนจิน) ให้ชาวจีนในเมืองไทยได้รับทราบ ซึ่งเท่ากับเป็นการปลุกเร้าให้ชาวจีนในเมืองไทยเกิดความตื่นตัวกับการกระทำของชาวจีนในเมืองเทียนสินที่ได้มีการดำเนินการเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ของจีนกลับคืน แต่เมื่อจีนได้ยื่นหนังสือเพื่อขอพอร์ตอาเธอร์และแหลมตาลีเยนวันคืน ญี่ปุ่นกลับปฏิเสธไม่ยอมรับหนังสือเรียกร้องดังกล่าว ซึ่งเท่ากับเป็นการปฏิเสธที่จะคืน “เขตเช่า” ให้กับจีน ทำให้ชาวจีนเกิดความไม่พอใจญี่ปุ่นอย่างมากที่แสดงให้เห็นว่าญี่ปุ่นต้องการจะ “ยึด” ผลประโยชน์ในจีน

ความไม่พอใจญี่ปุ่นของชาวจีนในเรื่องดังกล่าวก็ได้เกิดขึ้นกับชาวจีนในเมืองไทยด้วย โดยที่หนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีนของเซียวฮุดเสงได้เป็นผู้ปลุกเร้าให้ชาวจีนเกิดความโกรธแค้นญี่ปุ่นอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากที่ได้นำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเมืองเทียนสินมาลงเพื่อปลุกเร้าชาวจีนในเมืองไทยในระหว่างวันที่ 19 – 23 เมษายน พ.ศ.2466 แล้ว ในวันที่ 30 เมษายน ก็ได้ลงความเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์การไม่ยอมคืนเขตเช่าของญี่ปุ่น และได้เสนอแนะให้ตอบโต้การกระทำของญี่ปุ่นดังความว่า

¹³¹ หจข. ร.6 น.25.2/9 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 19 – 23 เมษายน พ.ศ.2466.

ขอแจ้งว่า...เพราะ...ทำสงครามกัน จึงได้เข้าปอตอาเทอร์กับใต้เลียนวัน ยวนไซไซ เปนราชาธิปไตยขึ้นได้ทำหนังสือสัญญาไว้ ๒๑ ข้อ แต่การเข้าปอตอาเทอร์กับใต้เลียนวันครบเวลากำหนดเช่าแล้ว จึงได้ขอรับคืน รัฐสภามีได้รับรองสัญญานั้นยอมไม่เป็นสัญญาที่ถูกต้อง ถ้าจัดการตามธรรมดาแล้ว ต้องได้รับจากรัฐสภาแลต่างประเทศเห็นชอบด้วยก่อน การตอบอย่างกับเห็นเราเป็นประเทศที่ ๒ ของเกาหลีนั้น เปนการอับอายอย่างยิ่งที่เป็นผลเมืองของประเทศจะอดทนอยู่ได้อย่างไร เช่นนี้ตามคณะต่าง ๆ ในประเทศต่างก็เตรียมการชักชวนได้ตอบเปิดสมาคมนหรือบ้างประกาศบ้าง¹³²

และได้ลงต่อในวันที่ 2 พฤษภาคม เพื่อเป็นการเสนอแนะวิธีการที่จะดำเนินการตอบใต้ญี่ปุ่นว่า

ใครเล่าที่ไม่รู้จักรักชาติ ช่วยชาติ เมื่อเร็ว ๆ นี้ที่เมืองนี้บรรดาสมาคมนคณะต่าง ๆ ได้มีโทรเลขไปขัดขวางอย่างแข็งแรง เพื่อแสดงว่าพลเมืองจีนที่อยู่ต่างประเทศมีความรักชาติ แลช่วยชาติเพียงไรแต่ที่ว่าช่วยชาตินั้น คงดำเนินไปยิ่งกว่านี้ ที่ตกลงดำเนินนั้นคงสำเร็จตามเวลาอันสมควร พวกพลเมืองเราแสดงความรักชาติยอมมีชื่อเสียงทราบทั่วกันอยู่แล้ว คิดว่าคงจะปฏิบัติหน้าที่ตามบุคคล อันน้ำใสใจจริงจัดไปอย่างไม่สิ้นสุด จัดการบำรุงสินค้าของพื้นเมือง เพื่อจะช่วยในทางการเงินของประเทศทั้งเพื่อแสดงความรักชาติ ช่วยชาติให้แข็งแรงเปนมตามที่สุดแต่ ไม่ทอดยต่อความลำบากแลอดทน ตามที่กล่าวมานี้รู้สึกน้ำตาไหลเปนโลหิตแล้ว¹³³

และในวันที่ 3 พฤษภาคม ลงบทความมีความว่า

ส่วนความอภัยของประเทศในวันที่ ๗ เดือน ๕ (วันที่หยวนซื่อไชยอมลงนามในสัญญา 21 ข้อ ตามความต้องการของญี่ปุ่น - - ผู้เขียน) นั้นก็เป็นเรื่องที่ชาวเราควรจำใส่ใจอยู่เปนนิตย์ จะไม่มีการแสดงให้เห็นใจไม่ได้เหมือนกัน ทั้งโอกาสที่จะรับเมืองปอตอาเทอร์กับตาเลียนวันกลับคืน ก็กระชั้นใกล้เข้ามา แลการร้องขอให้เลิกสัญญา ๒๑ ข้อก็รับแรงขึ้น จะไม่กระตือรือร้นพยายามให้เต็มกำลังจนเห็นผลก็ไม่ได้ ด้วยว่าพลเมืองเราจะมีความรักชาติยิ่งหย่อน ใจที่จะช่วยประเทศจะแข็งแรงหรืออ่อนแอ ก็จะได้เห็นกันในครั้งนี้¹³⁴

ซึ่งการลงบทความดังกล่าวเป็นการกระตุ้นเตือนให้ชาวจีนพึงระลึกถึงสิ่งที่ญี่ปุ่นได้กระทำต่อจีนตั้งแต่แรก และญี่ปุ่นก็ยังมิได้เลิกที่จะกระทำการรุกรานจีน เพื่อให้ชาวจีนเกิดความโกรธเคืองญี่ปุ่น

¹³² หจข. ร.6 น.25/62 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2466.

¹³³ เรื่องเดียวกัน, คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2466.

¹³⁴ เรื่องเดียวกัน, คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินไป วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2466.

หนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีนของเซียวฮุดเสงในวันเดียวกันนี้ยังได้มีการแนะนำชักชวนให้ชาวจีนพากันหยุดงานเพื่อระลึกถึงความเสียหายเกียรติยศของเมืองจีนที่ถูกญี่ปุ่นบังคับให้ยอมรับข้อเรียกร้องของญี่ปุ่นและชกธงสาธารณรัฐจีนเพื่อเป็นการแสดงความยินดีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ.2462 ที่นักศึกษาจีนในกรุงปักกิ่งได้เดินขบวนเพื่อเรียกร้องสิทธิและผลประโยชน์ของชาติจีนกลับคืนจากญี่ปุ่นอีกด้วย¹³⁵ ซึ่งการกระทำดังกล่าวของหนังสือพิมพ์ของเซียวฮุดเสงทำให้รัฐบาลไทยมีความไม่พอใจเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากการนัดหยุดงานจะก่อให้เกิดความวุ่นวายและความเดือดร้อนขึ้นภายในเมืองไทยแล้ว การชกธงสาธารณรัฐจีนในเมืองไทยยังเป็นการแสดงถึงความเป็น "จีน" ของชาวจีนในเมืองไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลไทยไม่ต้องการให้เกิดขึ้น รัฐบาลไทยต้องการให้ชาวจีนสำนึกว่าตนก็เป็นพลเมืองของไทย เนื่องจากเมืองจีนไม่ได้มีการทำสัญญาทางพระราชไมตรีกับเมืองไทย จึงทำให้ชาวจีนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายไทย และรัฐบาลไทยก็ปกครองชาวจีนเช่นเดียวกับชาวไทย ฉะนั้นเมื่อมีการแนะนำให้ชาวจีนกระทำการใด ๆ ที่จะแสดงให้เห็นว่าชาวจีนยังคงมีสำนึกในความเป็น "จีน" ของตน รัฐบาลไทยจึงไม่ต้องการให้เกิดขึ้น ดังนั้นในวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ.2466 พระยาอธิกรณ์ประกาศ ผู้บัญชาการตำรวจพระนครบาลกรุงเทพฯ จึงได้ไปว่ากล่าวตักเตือนเซียวฮุดเสงด้วยตนเอง เพื่อมิให้เซียวฮุดเสงเสนอข่าวและบทความที่จะเป็นการยุยงส่งเสริมชาวจีนให้ดำเนินการในลักษณะดังกล่าว ซึ่งเซียวฮุดเสงก็ได้รับคำกับรัฐบาลไทยว่าจะไม่ปฏิบัติเช่นนั้นอีก¹³⁶

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้นั้น เซียวฮุดเสงก็ได้เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญผู้หนึ่งในการกระตุ้นเตือนให้ชาวจีนรับรู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในเมืองจีนจากการยึดครองเขตเช่าและไม่ยอมคืนของญี่ปุ่น เพื่อที่จะปลุกเร้าให้ชาวจีนในเมืองไทยเกิดความรู้สึกไม่พอใจต่อการกระทำของญี่ปุ่น พร้อมกับได้เสนอแนะวิธีการที่จะตอบโต้ญี่ปุ่น เพื่อที่ชาวจีนในเมืองไทยจะได้ร่วมมือร่วมใจกันในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นการทำลายความสงบเรียบร้อยภายในเมืองไทย จึงทำให้รัฐบาลไทยต้องทำการตักเตือนเซียวฮุดเสงตั้งแต่ต้นเช่นเดียวกับในครั้งที่แล้วเพื่อป้องกันไม่ให้เหตุการณ์ลุกลามใหญ่โตออกไป แต่การตักเตือนครั้งนี้นั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยต้องไปตักเตือนเซียวฮุดเสงด้วยตนเองนั้น ก็อาจจะเป็นเพราะว่าการตักเตือนโดยการมีจดหมายถึงเซียวฮุดเสง เช่นในการปิดสินค้าญี่ปุ่นในปี พ.ศ.2462 นั้น ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะปรากฏว่าเซียวฮุดเสงก็ยังคงปล่อยให้มีการนำเสนอข่าวและบทความในเชิงยุยงส่งเสริมให้ชาวจีนมีความโกรธแค้นและพากันปิดสินค้าญี่ปุ่นอยู่ต่อไป ดังนั้นในครั้งนี้รัฐบาลไทยจึงเห็นว่าการตักเตือนด้วยตนเองน่าจะห้าม

¹³⁵ เรื่องเดียวกัน.

¹³⁶ หจข. ร.6 น.25.2/10 รายงานพระยาเพชรปानी สมุหพระนครบาลถึงเจ้าพระยาอมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล, ลงวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2466.

ปรามการกระทำของเซียวฮุดเสงได้ดีกว่า เพราะการไปพูดคุยกู้ตักเตือนก็จะทำให้เห็นถึงอากัปกิริยาของเซียวฮุดเสงที่มีต่อเหตุการณ์ ที่จะช่วยให้สามารถคาดหมายได้ว่า เซียวฮุดเสงจะปฏิบัติตามความต้องการของรัฐบาลไทยหรือไม่ เพื่อจะได้หาวิธีการการปฏิบัติของรัฐบาลไทยต่อไป

แม้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยจะได้ไปทำการตักเตือนเซียวฮุดเสงด้วยตนเอง และเซียวฮุดเสงก็ได้รับคำที่จะปฏิบัติตาม แต่หนังสือพิมพ์ฉบับภาษาจีนของเซียวฮุดเสง ในวันที่ 27 มิถุนายน ก็ยังลงบทความในเชิงยุยงชาวจีนให้ปิดสินค้าญี่ปุ่นอีก โดยมีใจความว่า

หมูนี่เห็นหนังสือพิมพ์ลงข่าวของเมืองต่าง ๆ ปรากฏว่าปัญหาเรื่องที่ดิน ปอดตาเทอร์กับตาเสียนวันเพื่อนร่วมชาติที่อาศัยอยู่ในเมืองท่าสินค้าทั้งหลาย พวกเขามีความขัดแย้งอย่างยิ่ง จึงได้มีการประชุมใหญ่สำหรับช่วยชาติบ้าง...แต่ในทางกรุงสยามนี้ ยังเงียบเฉยไม่เห็นกระโตกระตากอย่างใดเลย เหมือนกับไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับตนฉันนั้น ทำไมพวกเราไม่มีนัดออกฤา...พวกเราได้เป็นพลเมืองของประเทศจีนอยู่แล้วมาประสพเวลาบ้านเมืองใกล้ความอันตราย ประดุจเหมือนของหนักพันชั่งแขวนอยู่กับผมเส้นเดียวดังนี้ ท่านทั้งหลายควรต้องมีมานะ ลูกกระโดดขึ้นพร้อมกันด้วยความแค้น ทำการร่วมใจกับคน ๆ อื่น...เหตุนี้ การกู้ความล่มจมของประเทศเราในปัจจุบัน นอกจากพวกเพื่อนร่วมชาติที่รักของเราจะจัดการสิทธิขาดกันเองแล้ว ก็ไม่มีวิธีอื่นที่จะช่วยได้อีก¹³⁷

แต่อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์การปิดสินค้าญี่ปุ่น ใน พ.ศ.2466 นี้ก็ได้ลุกลามรุนแรงแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากบทความในหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมชินไปข้างต้น ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าจะมีการชักชวนเกี่ยวกับการปิดสินค้าญี่ปุ่นจนถึงวันที่บทความนี้ลงก็รวมระยะเวลาเป็นเดือนแล้ว แต่ปรากฏว่าชาวจีนในเมืองไทยก็ยังมิได้มีการสนองตอบต่อการดำเนินการปิดสินค้าแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากการที่รัฐบาลไทยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการชักชวนปิดสินค้าญี่ปุ่นมาหลายครั้ง จึงทำให้สามารถที่จะควบคุมสถานการณ์การชักชวนปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี ด้วยรัฐบาลไทยตระหนักว่าการดำเนินการปิดสินค้าญี่ปุ่นนั้นเกิดขึ้นได้ เนื่องจากการยุยงของ "สื่อ" จึงได้มีการห้ามปรามที่สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปิดสินค้าญี่ปุ่น กล่าวคือ นอกจากเจ้าหน้าที่รัฐบาลไทยจะตักเตือนเซียวฮุดเสงด้วยตนเองแล้ว ยังได้ตักเตือนหนังสือพิมพ์จีนฉบับอื่นที่มีการนำเสนอบทความในลักษณะยุยงให้ชาวจีนปิดสินค้าญี่ปุ่น ได้แก่ หนังสือพิมพ์ตงฮั่วมินป้อ และเคียวเซ็งป้อด้วย¹³⁸ และได้มีการติดตามการนำเสนอบทความในหนังสือพิมพ์จีนทุกฉบับ เพื่อที่จะได้ทราบความ

¹³⁷ หจข. ร.6 น.25.2/11 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมชินไป วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2466.

¹³⁸ หจข. ร.6 น.25/62 รายงานของเจ้าพระยาเพชรปธานี สมุหพระนครบาลถึงเจ้าพระยายมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล, ลงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2466.

เคลื่อนไหวของชาวจีน จะได้หาวิธีการป้องกันและปราบปรามได้ทัน่วงที และการที่ปิดสินค้าญี่ปุ่นครั้งนี้ไม่ลูกกลมก็อาจจะประกอบกับการที่ชาวจีนที่เคยได้ปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งก่อน ๆ มาแล้ว ได้ตระหนักว่าการปิดสินค้าญี่ปุ่นนั้นมิสามารถตอบโต้การกระทำของญี่ปุ่นได้ เพราะญี่ปุ่นก็มีได้ยุติการกระทำกรรุกรานต่อจีน และผู้ที่เสียผลประโยชน์จากการปิดการค้าขายก็คือชาวจีนที่เป็นพ่อค้าเอง นอกจากนั้นการปิดสินค้าญี่ปุ่นยังทำให้รัฐบาลไทยเกิดความไม่พอใจชาวจีนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอยู่ในเมืองไทยแล้วยังมาสร้างความสะดวกรื้อนให้เมืองไทยอีก ซึ่งถ้าชาวจีนสร้างความเดือดร้อนมาก ๆ รัฐบาลไทยก็อาจจะมีการใช้นโยบายที่เข้มงวดกับชาวจีน ฉะนั้นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการปิดสินค้าญี่ปุ่น ก็คือชาวจีนนั่นเอง จึงทำให้การปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้มีได้เกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้น

สำหรับเขียวสุดแสงแล้ว การปิดสินค้าญี่ปุ่นในครั้งนี้ก็เช่นเดียวกับครั้งที่ผ่าน ๆ มา กล่าวคือ นอกจากเขียวสุดแสงจะพยายามชักชวนให้ชาวจีนเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อร่วมมือร่วมใจในการตอบโต้การกระทำของญี่ปุ่นแล้ว เขียวสุดแสงก็ได้อาศัยเหตุการณ์ดังกล่าว เพื่อให้เห็นถึงความบกพร่องของรัฐบาลขุนศึกที่ปกครองเมืองจีนอยู่และชี้ให้เห็นความสามารถในการปกครองของรัฐบาลที่ปกครองโดยพรรคก๊กมินตั๋ง โดยจะเห็นได้จากการลงบทความชักชวนให้ชาวจีนปิดสินค้าญี่ปุ่นจะมีการตำหนิรัฐบาลจีน ในฉบับวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2466 ว่า

ความล่มจมของประเทศจีน ได้ใกล้เข้ามาอยู่เพียงชนคิ้วขนตาแล้ว เอาจักรู้บาลเปิ่นที่พึ่งไม่ได้ ชื่อนี้ย่อมทราบอยู่ทุกคนแล้ว ท่านทั้งหลายจงตั้งตามองดูเถิด พวกขุนนางกับนายทหารนั้น นอกจากจะแบ่งอำนาจปกครองที่ดินกับแบ่งขามข้าวกันแล้ว ก็ไม่มีปัญหาอย่างอื่นอีก ประเทศจะตั้งอยู่ได้ก็ก็ตาม จะล่มจมก็ตาม พวกเขารู้สึกเจ็บร้อนไม่¹³⁹

และชื่นชมรัฐบาลก๊กมินตั๋งของซุนยัตเซนว่า

ครั้นเมื่อภาคกว้างต้งกลับมีแสงสว่างขึ้นอีก คงรักษากฎหมายให้ดำรงดีอยู่อย่างเดิม ยกท่านซุนยัตเซนเปิ่นมหาประธานาธิบดี เพื่อให้รับหน้าที่เป็นผู้หนุนบำรุงความเป็นริบิบลิกให้ยั่งยืน ท่านมหาประธานาธิบดีซุนรับตำแหน่งที่นครกวางต้งในวันที่ ๕ เดือนที่ ๕ ปีที่ ๑๐ ตั้งรัฐบาลอันถูกต้องตามกฎหมายไว้ในเขตร์ภาคใต้ เพื่อต่อสู้กับรัฐบาลเถื่อน วันนี้จึงนับเป็นวันที่ระฤกซึ่งพลเมืองชักชวนกันช่วยประเทศ¹⁴⁰

¹³⁹ หจข. ร.6 น.25.2/11 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2466.

¹⁴⁰ หจข. ร.6 น.25/62 คำแปลหนังสือพิมพ์ฮั่วเซียมซินโป วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2466.

ซึ่งก็เท่ากับเซียวฮุดเสงได้พยายามที่จะชี้ให้เห็นความบกพร่องและความไม่เหมาะสมในการปกครองของรัฐบาลซุนคี้ที่ปกครองเมืองจีนอยู่ และชักจูงให้เห็นถึงความสามารถและความเหมาะสมในการปกครองเมืองจีนของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งของซุนยัตเซนที่ชาวจีนควรช่วยกันสนับสนุนให้ปกครองเมืองจีน นอกจากนี้เซียวฮุดเสงจะอาศัยเหตุการณ์ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในเมืองจีนจากการรุกรานของญี่ปุ่นเพื่อโจมตีรัฐบาลจีน และยกย่องเขตบริหารรัฐบาลก๊กมินตั๋งแล้ว เซียวฮุดเสงยังได้มีบทบาทเป็นผู้ช่วยในการจัดตั้งคณะเล่นเงื้อมมือเพื่อเรียกรายเงิน ชื่อว่า "ตงก๊กอั้งจั๊บบี้หวยอั้นเกียะทิวควงหวย" แปลว่า คณะหรือสมาคมแสดงการมโหรีศพบเก็บเงินบำรุงสภาพอากาศประเทศจีน มีจุดประสงค์เพื่อนำเงินที่ได้จากการแสดงเงื้อมมือไปช่วยโรงเรียนแพทย์ในมณฑลกวางตุ้ง¹⁴¹ ซึ่งเป็นที่ตั้งของรัฐบาลก๊กมินตั๋ง ก็เท่ากับว่าเป็นการจัดตั้งคณะเล่นเงื้อมมือเพื่อนำเงินไปช่วยบำรุงกิจการของรัฐบาลมณฑลกวางตุ้งของพรรคก๊กมินตั๋งนั่นเอง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า นอกจากเซียวฮุดเสงจะใช้หนังสือพิมพ์ของเขาโดยอาศัยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเมืองจีนนำเสนอสาวและบทความเพื่อหาเสียงสนับสนุนให้กับรัฐบาลก๊กมินตั๋งแล้ว เซียวฮุดเสงยังได้มีส่วนช่วยในการหาทุน เพื่อนำไปสนับสนุนการดำเนินงานในกิจการต่าง ๆ ของรัฐบาลก๊กมินตั๋ง เพื่อให้รัฐบาลก๊กมินตั๋งประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการต่าง ๆ และสามารถขยายขอบเขตพื้นที่ในการปกครองออกไปอีก จนกระทั่งสามารถที่จะจัดตั้งและได้รับการยอมรับเป็น "รัฐบาลกลาง" ที่ถูกต้องของเมืองจีนได้ในที่สุด

¹⁴¹ หจช. ร.6 น.25/64 ข้อบังคับจัดตั้งคณะเล่นเงื้อมมือเรียกรายเงินช่วยสภาพอากาศประเทศจีน 4 มิถุนายน